

Pohjois-Tampere

Strateginen yleiskaava

Esiselvitys 2018

Tampereen kaupunki
Kaupunkiympäristön suunnittelu
Yleiskaavoitus
PL 487
33101 Tampere

www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/yleiskaavoitus/pohjois-tampere

Taitto: Birgitta Helsing

ID 2003028
5.6.2018

Sisällysluettelo

Johdanto.....	5
Yleistä	7
Sijainti Tampereen kaupunkiseudulla.....	7
Nykyiset suunnitteluperiaatteet.....	8
Kaavatilanne.....	12
Voimassa olevat kaavat ja suunnitelmat.....	12
Rakentaminen	19
Rakennuskanta.....	19
Kiinteistöt.....	22
Väestö	23
Kehitysvaiheet.....	23
Nykytilanne.....	25
Väestösuunnite.....	26
Koulutusaste ja tulojakauma.....	27
Työpaikat.....	27
Työmatkaliikenne.....	29
Maa- ja metsätalous	30
Metsätalous.....	31
Kaupungin omistamat metsät.....	31
Palvelut	32
Julkiset palvelut.....	32
Yksityiset palvelut.....	34
Virkistyspalvelut.....	34
Matkailupalvelut.....	34
Muut palvelut.....	35
Liikenne ja yhdyskuntatekniikka	36
Vesihuolto.....	36
Liikenne.....	38
Sähkönjakelu.....	39
Energiahuolto.....	39
Jätehuolto.....	39
Kulttuuriperintö	40
Kulttuuriympäristöt.....	40
Perinnebiotoopit.....	42
Muinaisjäännökset.....	43
Arvokkaat rakennukset.....	44
Luonto ja maisema	45
Kallioperä.....	45
Maaperä.....	45
Maastorakenne.....	45
Ilmasto.....	46
Kasvillisuus.....	46
Maisemarakenne.....	47
Luonnonsuojelukohteet.....	48
Ekosysteemipalvelut ja viherrakenne	53
Ympäristöterveys	54
Pohjavesialueet.....	54
Pintavedet.....	56
Pienvedet.....	58
Hulevedet.....	58
Maa-ainesten otto.....	59
Ympäristövalvonnan kohteet.....	59
Melu.....	59
Muut kohteet.....	59
Yhteenveto	60
Lähdeluettelo	61

Johdanto

Pohjois-Tampere kattaa entisten Aitolahden ja Teiskon kuntien alueet Jyväskylätien pohjoispuolella. Alue on pinta-alaltaan 75 % koko kaupungin pinta-alasta, mutta asukasmäärältään vain noin 2 %. Kantakaupungin asiat nousevat usein esille yleisessä keskustelussa Pohjois-Tampereen erityiskysymysten jäädessä vähemmälle huomiolle. Yleiskaavoituksen työohjelmassa 2017-2021 on mukana Pohjois-Tampereen strategisen yleiskaavan laatiminen. Tässä raportissa keskitytään alueen nykytilanteeseen ja kartoitetaan lähtökohtia tulevaisuuden linjauksille.

Esiselvitys on tehty ensisijaisesti maankäytön suunnittelun tarpeisiin ja siksi sen alkuosa painottuu kaavoituksen ja rakentamisen lähtökohtiin. Koottuna on myös paljon tietoa esimerkiksi alueen väestöstä, elinkeinoista ja palveluista, mitä muutkin tahot voivat hyödyntää. Aineisto on pääosin koottu valmiista aineistosta, kaupungin nettisivuilta ja aiemmin tehdyistä raporteista.

Esiselvitys on tehty Tampereen kaupungin Kaupunkiympäristön suunnittelun Yleiskaavoitus -yksikössä, jossa työstä on vastannut kaavoitusarkkitehti Anna-Maria Niilo-Rämä. Hänen lisäksi selvitystyöhön ovat osallistuneet kaavainsinööri Hilikka Takalo, erikoissuunnittelija Saija Kouko, paikkatietoasiantuntija Ulla Lautaoja, tekninen suunnittelija Birgitta Helsing, kaavoitussihteeri Pirjo Palokangas ja harjoittelija Heini Nurminen.

Asiantuntijakommentteja kaupungin muista yksiköistä ovat antaneet mm. Pekka Heinonen (hulevedet), Matti Joki (venesatamat), Elina Kalliohaka (palvelut), Vesa Kinttula (asemakaavoitus) ja Maria Åkerman (vesihuolto).

Pia Hastio

Yleiskaavapäällikkö

Yleistä

Sijainti Tampereen kaupunkiseudulla

Pohjois-Tampere rajautuu etelässä ja lännessä Näsijärveen, pohjoisessa Ruoveden kuntaan, idässä Oriveden ja Kangasalan kuntiin sekä kaakossa Jyväskylän tien (vt9). Alueen pinta-ala on noin 520 km², josta maapinta-alaa on noin 397 km². Maapinta-alasta 83 % on metsää, 15 % peltoa ja 2 % rakennettuja alueita. Näsijärven vuonomainen Paarlahti jakaa alueen eteläiseen ja pohjoiseen osaan.

Etäisyys Tampereen keskustasta alueen eteläosaan Nurmiin on noin 12 km, Kämenniemen taajamaan noin 25 km ja pohjoisosaan Kapeeseen noin 50 km. Ruoveden keskustaan on pohjoisosasta matkaa noin 25 km ja Oriveden keskustaan Viitapohjasta noin 18 km.

Alueella on noin 4430 asukasta (1/2018), josta Kämenniemen taajamassa 900 asukasta. Maaseutumaisen alueen asukastiheys on 11 as/km² (kantakaupungissa noin 1800 as/km²). Ympärivuotisia asuntoja on noin 2000 kpl, joista asumattomia on noin 20 %. Alueella on rantaviivaa noin 585 km, josta Näsijärvellä noin 226 km. Laajat ranta-alueet ovat houkuttelleet alueelle runsaasti loma-asutusta. Myös asuminen rannan läheisyydessä on tyypillistä alueelle. Lähes puolet asukkaista (46 %) asuu alle 200m etäisyydellä rannasta ja 10 % alle 50m etäisyydellä rannasta.

Kämenniemen taajama on alueen keskus, tiiviimpää asutusta on myös Nurmi-Sorilan ja Terälähdän alueilla. Muita kyliä ovat eteläosassa Palonkylä, Aitoniemi, Hirviniemi, Vääräjärvi, Värmälänkylä, Pohtola, Vattula ja Viitapohja sekä pohjoisosassa Teiskon kirkonseutu, Ukaa, Kaanaa, Velaatta ja Kapee.

Suomen ympäristökeskuksen (syke) 2015 tekemän yhdyskuntarakenteen aluejaon mukaan taajama-alueita (tiheää ja harvaa) on Kämenniemessä ja Nurmissa. Kyläalueita on 9 kpl ja pienkyläalueita 10 kpl.

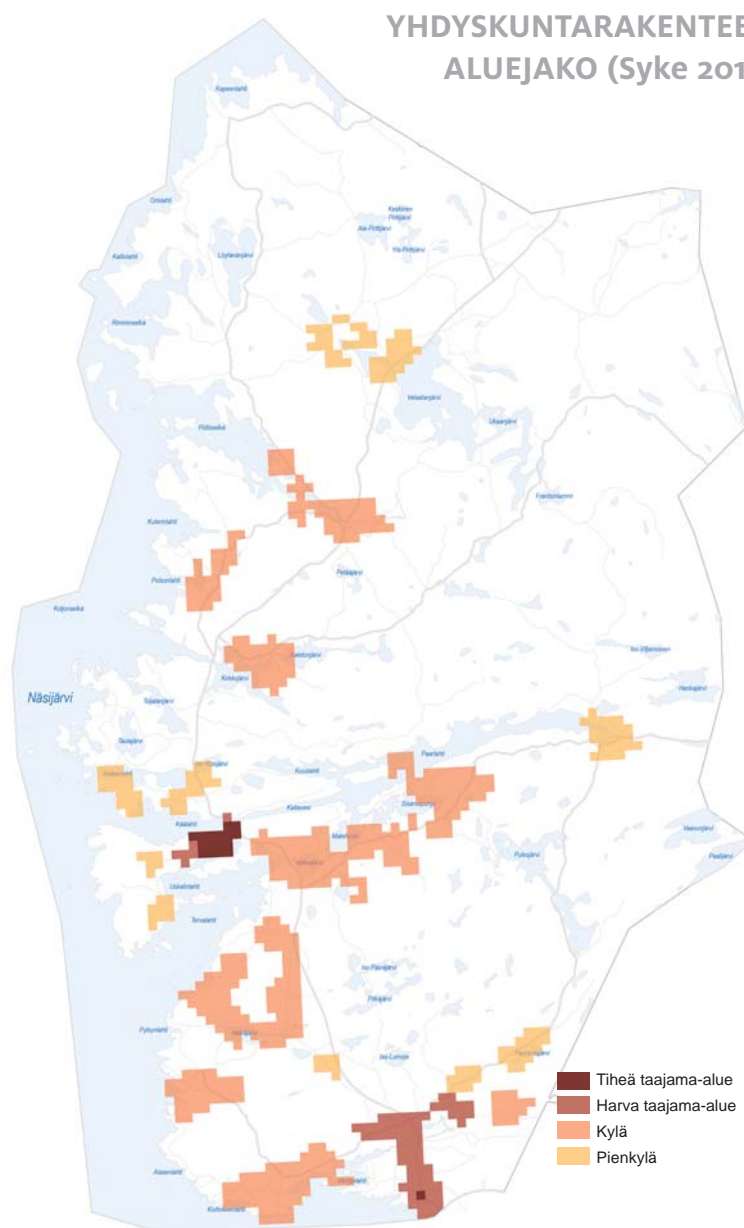
Tilastollisesti Pohjois-Tampere (pohjoinen suuralue) jakautuu kolmeen suunnittelualueeseen, joita ovat eteläosan Aito, keskiosan Kämnen ja pohjoisosan Terä. Suunnittelalueet jakautuvat edelleen yhteensä kahdeksaan

tilastoalueeseen, joita ovat eteläosassa Aitoniemi, Nurmi ja Sorila, keskiosassa Kämenniemi ja Viitapohja sekä pohjoisosassa Polso, Terälahti ja Velaatta.

Maaseutu voidaan jaotella kolmeen erilaiseen aluetyyppiin; kaupungin läheiseen maaseutuun, ydinmaaseutuun ja harvaan asuttuun maaseutuun (Suomen maaseututypit 2006, Maa- ja metsätalousministeriö). Kaupungin läheinen maaseutu on elinvo-

imaista ja kehittyvää, sen asukkailla on hyvä mahdollisuus käydä työssä kantakaupungin alueella. Ydinmaaseutu on vahvaa alkutuotantoaluetta, tähän aluetyyppiin kuuluu suurin osa Pohjois-Tampereen alueesta. Harvaan asutulla maaseudulla elinkeinotoiminta on vähäisempää, mistä syystä alueen ominaispiirteitä ovat muuttotappio ja väestön ikääntyminen. Tämä on havaittavissa alueen pohjoisosassa.

YHDYSKUNTARAKENTEEN ALUEJAKO (Syke 2015)

Nykyiset tavat rakentamisen ohjaamisessa

Pohjois-Tampereen rakentamista ohjataan mm. eritasoisilla kaavoilla ja rakennusjärjestyksen määräyksillä. Tampereen kaupungin rakennusjärjestys on tullut voimaan 1.1.2014 ja siinä anne-

taan ohjeet mm. rakentamisesta asema-kaava-alueen ulkopuolella. Seuraavassa esitettävät ohjaustavat ovat yleistettyjä ja rakennushankkeiden yhteydessä

neuvotaan aina ottamaan yhteyttä kaupungin asiakaspalveluun. Alueen kaavatilanne on raportissa esitetty omana kohtanaan.

Rakentaminen kaava-alueella

Osayleiskaavoissa, asemakaavoissa ja ranta-asemakaavoissa osoitetaan nykyisiä ja uusia rakennuspaikkoja, joiden mukaan uudisrakentamisen tulee tapahtua. Kaavan mukainen rakentaminen voidaan toteuttaa suoralla raken-

nusluvulla ranta-asemakaava- ja asemakaava-alueilla sekä osayleiskaavojen ranta-alueilla lomarakennuksille ja olemassa oleville asuinrakennuksille. Muutoin kaava-alueilla tarvitaan suunnittelutarveharkintapäätös ennen rakennus-

lupavaihetta. Mikäli aiottu uudisrakentaminen ei ole kaavan mukaista, edellytetään ennen rakennuslupavaihetta poikkeamispäätöstä ja mittavammissa hankkeissa ranta-asemakaavaa.

Rakentaminen ranta-alueella

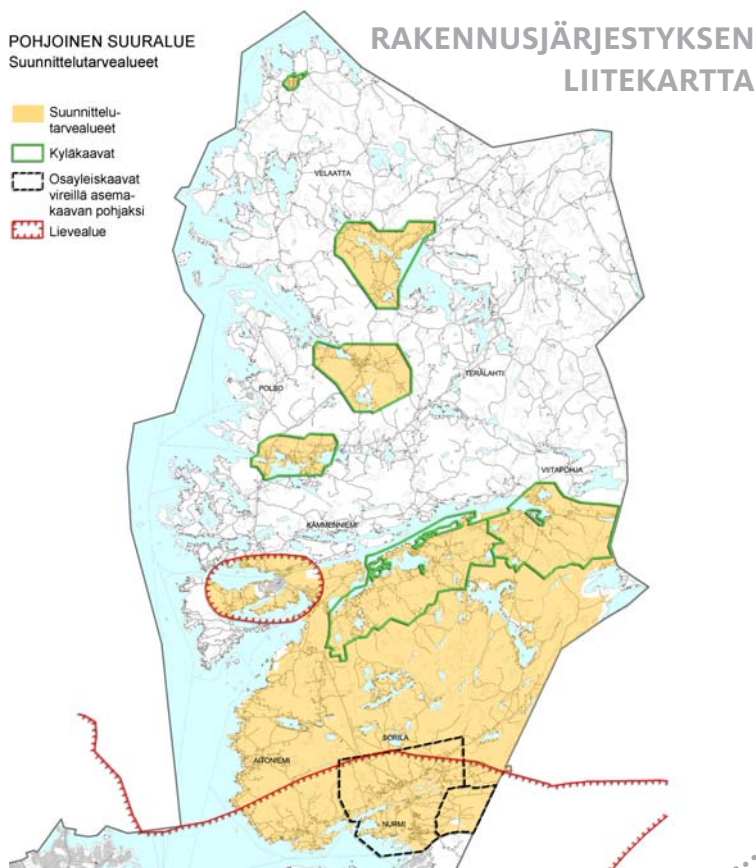
Ranta-alueen (200m rantaviivasta) rakentaminen tapahtuu pääsääntöisesti Aitolahti-Teisko -rantayleiskaavan 1989 mukaisesti, siinä rakennusoikeus perustuu vuoden 1960 emätilan rantaviivan pintaan. Uuden lomarakennuspaikan pinta-alan tulee olla vähintään 3000 m²

ja rakennuspaikalle saa rakentaa enintään 80 m² loma-asunnon, 25 m² saunarakennuksen sekä 25 m² talousrakennuksen. Yli 6000 m² rakennuspaikoilla saa edellisen lisäksi rakentaa enintään 40 m² suuruisen vierasmajan. Rakennuksen etäisyys rantaviivasta tulee olla

vähintään 30 metriä ja saunarakennuksen vähintään 15 metriä. Näsijärven ranta-alueilla Pirkanmaan ELY-keskuksen määrittämä alin rakentamiskorkeus on +97,00 meren pinnan yläpuolella.

Rakentaminen 'kuivalle maalle' (yli 200m rantaviivasta)

Uutta asuinrakennuspaikkaa haettaessa kaupungin keskeisenä periaatteena on maanomistajien tasapuolinen kohtelu. Rakennuspaikkojen lukumäärän laskemiseksi käytetään emätilatarkastelua, jossa mitoitusperusteena on 1 rakennuspaikka emätilan 4-5 hehtaaria kohti. Emätilat määritellään vuoden 1982 tilanteen mukaisesti. Laskennallisen mitoituksen lisäksi rakentaminen ei saa aiheuttaa haittaa tulevalle kaavoitukselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle eikä vaikeuttaa erityisten luonnon- tai kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä tai virkistystarpeiden turvaamista. Rakentamisen tulisi olla sopivaa niin maiseman, yhdyskuntateknisten verkostojen ja liikenneväylien toteuttamisen, liikenneturvallisuuden kuin palvelujen saavutettavuudenkin kannalta. Pohjoisen suuralueen maankäyttöohjeet on hyväksytty ympäristölautakunnassa 27.8.2002. Tavoitteena on tukea olevaa yhdyskuntarakennetta ja nykyisen rakennuskannan käyttöä ja suunnata uusi asuntotuotanto pääasiassa kyläalueille.

Rakennusjärjestyksen mukaisesti asemakaava-alueiden ulkopuolella uuden asuinrakennuspaikan tulee olla pinta-alaltaan rakentamiseen riittävä, kuitenkin vähintään 5000 m². Jos rakentamisella ei vaikeuteta tulevaa kaavoitusta ja alueella on yhteinen vesihuoltojärjestely, rakennuspaikan pinta-alan tulee olla vähintään 2000 m². Rakennuspaikalle rakennettavien rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 15 % rakennuspaikan pinta-alasta, kuitenkin enintään 500 m². Asutokäyttöön tarkoitettulle rakennuspaikalle saa rakentaa yhden enintään kaksikerroksisen asuinrakennuksen, johon saa sijoittaa enintään kaksi asuntoa sekä asuinrakentamiseen liittyviä yksikerroksisia talousrakennuk-

sia. Rakentamiseen osoitetusta kerrosalasta enintään 40 % voidaan käyttää ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia työskentely- ja teollisuustiloja varten. Maatalouskäytössä olevan maatilatalouskeskuksen yhteyteen voidaan luvittaa sen toimintaa tukevia rakennuksia em. kerrosalojen sitä estämättä.

Uuden rakennuksen rakentaminen edellyttää pääsääntöisesti suunnittelutarveharkintapäätöstä ennen rakennusluvan myöntämistä. Rakennusjärjestyksessä on osoitettu suunnittelutarvealueiksi osayleiskaava-alueiden lisäksi koko Paarlahden eteläpuolinen alue. Suoran rakennusluvan myöntäminen asuinrakentamiseen on käytännössä mahdollista ainoastaan Paarlahden pohjoispuolisilla harvaan asutuilla alueilla. Maati-

lan talouskeskusten toimintaa tukevia rakennuksia ja talousrakennuksia voidaan toteuttaa suoralla rakennusluvalla myös suunnittelutarvealueilla.

Alueen rakentamisessa on huomioitava myös Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän valmistelemaat seudulliset periaatteet yhdyskuntarakenteen hajautumisen ehkäisemiseksi. Niiden mukaan asemakaava-alueiden läheisyydessä olevilla lievealueilla rakentaminen edellyttää asemakaavaa eikä suunnittelutarveratkaisuja tulisi myöntää kuin vanhojen kiinteistöjen uudelleen rakentamiseen. Lievealueita on Kämenniemen ympäristössä sekä eteläosassa Hirviniemen-Palokylän alueella. Alueet on esitetty rakennusjärjestyksen liitekartalla.

Maankäyttö- ja rakennuslain muutos

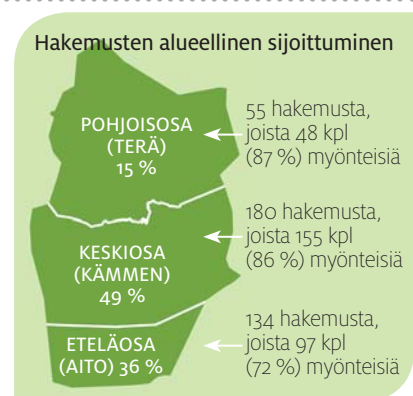
Maankäyttö- ja rakennuslain muutos tuli voimaan 1.5.2017. Se antaa joitakin uusia mahdollisuuksia maankäytön suunnitteluun:

- yleispiirteinen yleiskaava ja alueellinen suunnittelutarveratkaisu mahdollinen
- yleiskaava voi olla suoran rakennusluvan perusteena, mahdollista myös kyläalueilla ja rakennuspaineisilla alueilla, mutta ei asemakaavoitettavilla alueilla (edellyttää aluevarausmerkintää)
- ranta-alueilla sijaitsevien kyläalueiden kehittäminen mahdollista ilman rantaviivaperusteista mitoitusta (edellyttää yhteisalueita esim. uima-paikat/venevalkamat)
- loma-asuntojen käyttötarkoituksen muuttaminen vakituiseksi esim. alueellisenä merkintänä mahdollinen alueilla, joilla ei ole voimassa olevaa kaavaa (edellyttää määrystä rakennusjärjestykseen)
- asuinrakennuksen asuntomäärän rajoittaminen poistuu (ennen kaksiasuntoinen)
- maatilatalouskeskusten yhteydessä voi myöntää suoria rakennuslupia myös oheistoimintaan (esim. maatilamatkailu)
- 10 v. määräaikaisuus poistuu yleiskaavoista
- maisematyölupaa ei voi käyttää yleiskaavan M-alueilla
- voimassa olevat kaavat jäävät voimaan sellaisinaan

Poikkeamis- ja suunnittelutarveharkintapäätökset

Vuoden 2000 jälkeen alueella on tehty 531 poikkeamis- tai suunnittelutarveharkintapäätöstä, joista 79 % on ollut myönteisiä (8/2017). Päätöksistä 69 % koskee asuinrakentamista, 14 % lomarakentamista ja 17 % muuta rakentamista kuten liike- ja palvelurakennuksia, varastoja ja venevajoja.

Asuinrakentamiseen kohdistuvia hakemuksia on ollut 369 kpl, joista 300 kpl (81 %) on ollut myönteisiä. Hakemuksista 91 % on koskenut uusia asuinrakennuspaikkoja, 7 % korvaavaa rakentamista tai laajentamista ja 2 % käyttötarkoituksen muutosta, useimmiten loma-asunnon muuttamista vakituiseksi asunnoksi. Uusia asuinrakennuspaikkoja koskevista päätöksistä 80 % on ollut myönteisiä.

Rakennusluvut

Vuoden 2000 jälkeen alueella on myönnetty rakennuslupa 2583 rakennukselle, joista 1874 on ollut luonteel-

taan uudisrakentamista tai siihen verrattavaa muutosta (8/2017). Uudisrakentamisen luvista 20 % on myönnetty

vakituiseen asumiseen, 18 % loma-asumiseen, 55 % sauna- ja talousrakennuksiin sekä 7 % muihin käyttötarkoituksiin.

Kaupungin ohjelmat ja strategiat

PORMESTARIOHJELMA

Lauri Lylyn pormestariohjelma vuosille 2017-2021 on nimeltään **Inhimillinen ja vetovoimainen Tampere**. Ohjelmassa keskeisiksi valtuustokauden tavoitteiksi on mainittu mm. työllisyyden vahvista-

minen, uudenlaisten oppimisympäristöjen kehittäminen, kaupungin kansainvälisen tunnettuuden lisääminen, hyvä liikenteellinen saavutettavuus, hyvinvoinnin tukeminen ja turvallinen ikään-

tyminen. Pohjois-Tampere on mainittu ohjelmassa Teiskon matkailutarjonnan kehittämisen osalta.

KAUPUNKISTRATEGIA

Tampere - Sinulle paras - Tampereen strategia 2030 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 13.11.2017. Tampereen strategia sisältää näkemykset kaupungin kehittämisestä vuoteen 2030 mennessä. Strategian sisältö jakaantuu neljään painopisteeseen, joille on esitetty tavoiteltavat tulokset 2030:

Yhdessä tekevä ja inhimillinen

- tasaisesti jakaantunut hyvinvointi
- paras asiakas- ja asukaskokemus
- kaikki käyttävät ensisijaisesti digitaalisia palveluita

Koulutuksen ja osaamisen kärjessä

- suurten kaupunkien ykköinen oppimistuloksissa

- joustavimmat mahdollisuudet työllistyä

- kansainvälisesti houkutteleva osaamisen kaupunki

Luova ja innovatiivinen

- kiinnostavin toimintaympäristö yrityksille

- luovuuden ja innovaatioiden kohtaamispaikka

- pohjoismaiden vetovoimaisin elämyskaupunki

Urbaani ja kestävästi kasvava

- 300 000 asukkaan viihtyisä ja elävä kaupunki

- hiilineutraali

- älykkään ja kestävästi liikenteen ja kaupunkikehityksen edelläkävijä

Pohjois-Tampere on mainittu kaupunkistrategian Luova ja innovatiivinen -osiossa.

Kaupunki toimii aktiivisesti alueen kaupunki- ja matkailumarkkinoinnissa, matkailutarjonnan kehittämisessä sekä alueen toimijoiden yhteistyön vauhdittamisessa. Kaupungin merkittävät hankkeet ja investoinnit vahvistavat alueen tunnettuutta ja vetovoimaa. Kaupungin kulttuuri- ja tapahtumatarjonta, luonnon monimuotoisuus ja turvallinen elinympäristö muodostavat kansainvälisesti kiinnostavan matkailukokonaisuuden. Tampereen (mm. Teisko) ja sen lähialueiden matkailua kehitetään yhteistyössä muiden kuntien ja elinkeinoelämän kanssa.

Teiskon kirkonseutua.

MAASEUTUOHJELMA

Tampereen kaupungin maaseutuohjelma 2020 **Hallitusti luonnollinen** on hyväksytty kaupunginhallituksessa vuonna 2011 ja sen väliarviointiraportti on valmistunut 2016. Ohjelmalla haluttiin tuoda esille Aitolahden ja Teiskon alueen erityispiirteet ja vahvuudet sekä edistää alueen kehittymistä osana Tampereen kaupungin kokonaisuutta. Ohjelmalle valittiin yhteistyössä asukkaiden ja sidosryhmien kanssa viisi teemaa; asuminen, työ, virkistäytyminen,

yhteisöllisyys ja vaikuttaminen. Teemat sisältävät toimenpiteitä, joista valittiin kärkihankkeiksi vesihuoltoasioiden ratkaiseminen, kasvupainealueiden ja kyläkaavojen suunnitteluprosessien kehittäminen, Teiskon ilmailu- ja moottoriurheilukeskuksen ja Maisansalon kehittäminen, Kintulampi-Vattula-Kortjärvi-Pulesjärven retkeily- ja luontoalueen kehittäminen, yhteisöllisen toiminnan edistäminen sekä pohjoisen työryhmän muodostaminen Koillis-Al-

varin yhteyteen. Väliarvioinnissa käytiin läpi aiemmin esitettyjen toimenpiteiden toteutumista ja asetettiin loppukauden 2016-2020 tavoitteet.

”Hallitusti kehittyvä, monimuotoinen maaseutu valtakunnallisen kasvukeskuksen ytimessä. Luonnonläheinen elämä, tilaa yksilöllisyydelle ja turvaa yhteisöllisyydestä.

AITOLAHTI-TEISKO-STRATEGIA - KYLÄLÄISTEN NÄKÖKULMA ALUEEN TULEVAISUUDESTA

Alueen kylien kylätoimikunnat, kyläyhdistykset tai vastaavat yhdistykset tekivät vuonna 2001 kylilleen kyläsuunnitelmat, jotka koottiin yhteen ja luovutettiin hyödynnettäväksi kaupungin strategiatyöhön. Strategiassa esitettiin alueen tulevaisuuden visio sekä kriittiset menestystekijät sen saavutta-

miseksi. Toimialoitain esitettiin tavoitteet, toimenpiteet kaupungin ja kyläläisten osalle sekä arviointikriteerit seurantaan. Toimialoina olivat väestö ja asuminen, elinkeinotoiminta, palvelut, yhdyskuntatekniikka, ympäristö ja maisema sekä kylätoiminta ja yhteistyö kaupungin kanssa.

Strategian seuranta ei tiettävästi ole tehty. Tavoitteet sinänsä ovat hyvää lähtökohdaksi myös nykypäivän suunnitteluun. Mukana strategiatyössä oli 11 kyläyhdistystä, näistä kuusi toimii edelleen aktiivisesti.

KUVA LENTOKUVA VALLAS OY

Kaavatilanne

Voimassa olevat kaavat ja suunnitelmat

Seudulliset suunnitelmat

MAAKUNTAKAAVA

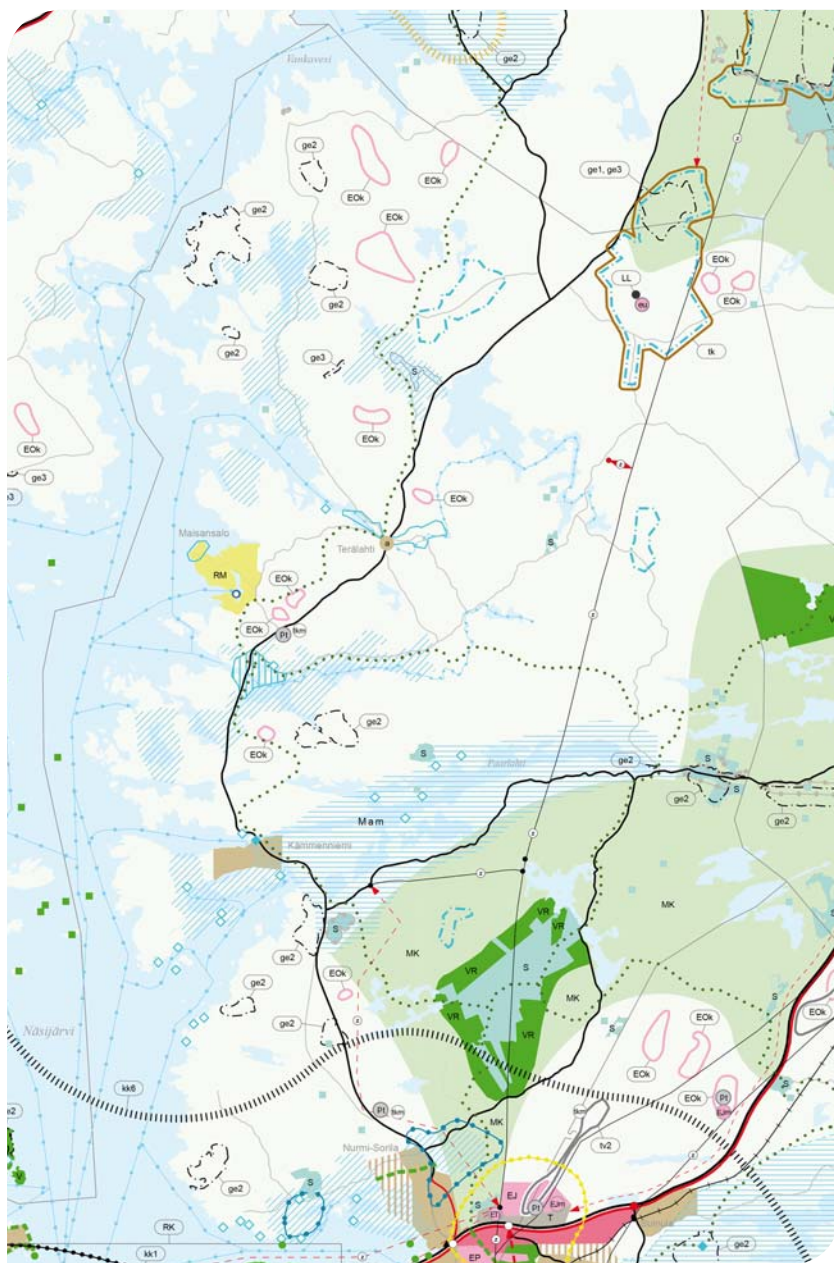
Maakuntakaava ohjaa ylipäähän kaava-
muotona tarkempaa alueiden suunnit-
telua.

Pirkanmaan maakuntakaava 2040
on tullut voimaan maakuntahallituksen
määräyksellä 29.5.2017.

Aluevarauksia on osoitettu taajama-
toiminnoille Nurmi-Sorilaan ja Kämmen-
niemeen, matkailupalveluille Maisan-

saloon, teollisuuteen ja jätteiden käsit-
telyyn Tarastenjärvelle, luonnonsuoje-
luun (laajimpana alueen Vattula), retkei-
lyyn ja ulkoiluun Kintulammen alueella.
Muu alue on maa- ja metsätalousalu-
etta sekä ekosysteempipalveluiden kan-
nalta merkittävää maa- ja metsätalous-
valtaista aluetta (Nurmista luoteeseen
Oriveden suuntaan ulottuva vyöhyke).

Lisäksi alueelle on osoitettu lukuisia osa-
alue- ja kohdemerkintöjä, mm. arvok-
kaat maisema-alueet ja maakunnallisesti
merkittävät rakennuskulttuuriympäris-
tökohteet. Alueen eteläosa (mm. Hirvi-
niemi ja Palonkylä) on osoitettu kasvu-
taajamien kehittämisvyöhykkeeksi, joka
tulee turvata tulevaisuuden yhdyskunta-
rakenteen laajentumisalueeksi.

kk3 2-kehän kehittämisvyöhyke.

Merkinnällä osoitetaan Tampereen ydin-
kaupunkiseudun 2-kehään tukeutuva yritys- ja tutki-
mustoiminnan sekä asumisen vyöhyke, joka ulottuu
lentoasemalta Sääksjärven, Hervannan, Saaren-
maan ja Lentolan kautta Tarastenjärvelle. Vyöhy-
ke kytkee lentoasemaa ja itäistä kaupunkiseutua
toisiinsa, keskusakselin kehittämisvyöhykkeeseen
sekä kaupunkiseudun muihin yritysalueisiin.

kk6 Kasvutaajamien kehittämis- vyöhyke.

Merkinnällä osoitetaan vyöhyke, jonka maaseu-
tualueet sekä maa- ja metsätalousvaltaiset alueet
ovat maakuntakaavan tavoitevuoden 2040 jälkeisiä
potentiaalisia taajama-alueiden, väyläverkoston ja
muun yhdyskuntarakenteen laajenemissuuntia ja
joihin kohdistuu hajarakentamispainetta.

Arkeologisen perinnön ydinalue.

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät
laajat, yhtenäiset arkeologisen perinnön tihtenymät.

tk Teknisen huollon kehittämisen kohdealue, pohjavesialue.

Merkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, joilla tulee
varautua seudulliseen vedenhankintaan.

tkm Teknisen huollon kehittämisen
kohdealue, maanvastaanotto ja kierrätys.
Kohdemerkinnällä osoitetaan alueet, joilla tulee va-
rautua seudulliseen maa-ainesten ja uusiokäyttöön
soveltuvien jätteiden käsittelyyn. Alueen tarkka si-
jainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmas-
sa suunnittelussa.

Voimalinjan yhteystarve.

Yhteystarvemerkinnällä osoitetaan uusia voimalinjo-
ja, joiden sijaintiin ja toteuttamiseen liittyy epävar-
muutta.

Sähköasema.

Kohdemerkinnällä osoitetaan sähkönsiirron runko-
verkkoon (400 kV ja 110 kV) liittyvät sähköasemat.

Taajamatoimintojen alue.

Merkinnällä osoitetaan asumisen,
kaupan ja muiden palvelujen, työpaikkojen sekä
muiden taajamatoimintojen rakentamisalueet. Mer-
kintä sisältää niihin liittyvät pääväylä pienemmät
liikennealueet, yhdyskuntateknisen huollon alueet,
paikallisesti merkittävät ympäristöhäiriöitä aiheutta-
mattomat teollisuusalueet sekä paikallisesti merkit-
tävät virkistys- ja suojelun alueet ja ulkoilureiitit.

Taajamatoimintojen alue, ehdollinen.

Merkinnällä osoitetaan asumisen, kaupan ja muiden palvelujen, työpaikkojen sekä muiden taajamatoimintojen alueet, joiden toteuttaminen edellyttää jonkin suunnittelumääräyksessä esitetyn ehdon täyttymistä. Mikäli aluetta ei ole erikseen mainittu suunnittelumääräyksessä, merkintä osoittaa toteutukseltaan maakuntakaavan suunnittelukauden loppupuolelle ajoitettavat taajamatoimintojen alueet.

a Kylä.

Kohdemerkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät ja aluerakenteen kannalta keskeiset kylät ja muut maaseutuasumisen keskittymät, joihin on tarkoituksenmukaista ohjata asumista, palveluita ja työpaikkoja.

T Teollisuus- ja varastoalue.

Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät tai muuten laajat teollisuus-, logistiikka- ja varastotoimintojen alueet.

VR Retkeily- ja ulkoilualue.

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ja alueeltaan laajat taajamarakenteen ulkopuolella sijaitsevat retkeilyn ja ulkoilun alueet.

Kohdemerkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, joiden osoittamiseen ei maakuntakaavan mittakaavan vuoksi ole tarkoituksenmukaista käyttää aluevarausmerkintää.

----- Viheryhteys.

Merkinnällä osoitetaan taajamiin liittyvät olemassa olevat tai tavoitteelliset viheryhteydet, joilla on erityistä merkitystä alueellisen virkistysverkoston ja/tai ekologisten yhteyksien kannalta.

RM Matkailupalvelujen alue.

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät tai sellaisiksi kehitettävät matkailupalvelujen ja lomakeskusten alueet.

Pl Puuterminaali.

Kohdemerkinnällä osoitetaan puutavaran ja bioenergiaraaka-aineiden kuljetuksiin, käsittelyyn ja kuormausjärjestelyihin liittyvän tieliikenteen tai raide- ja tieliikenteen yhdistävän maakunnallisesti merkittävien terminaalin yleispiirteinen sijainti.

LL Lentopaikka.

Kohdemerkinnällä osoitetaan pienlentopaikat.

o Satama/venesatama.

Kohdemerkinnällä osoitetaan tärkeimmät olemassa olevat tai kehittyvät vieras-, palvelu- ja kotisatamat, jotka liittyvät maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviin veneilyväyliin.

▲ Liityntäpysäköinti.

Kohdemerkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävät keskustatoimintojen alueiden tai maakuntakaavassa esitettyjen asemien ulkopuoliset liityntäpysäköintipaikat.

ETJ Yhdyskuntateknisen huollon alue, jätteenpolto ja jätevesien käsittely.

Kohdemerkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät jätteenpolttolaitokset sekä jätevedenpuhdistamot, joiden asukasvastineluku on vähintään 20 000.

eu Ampuma- ja/tai moottorirata-toimintojen alue.

Kohdemerkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ulkotiloissa sijaitsevat ampuma- ja/tai moottorirata-alueet.

EJ Jätteenkäsittelyalue.

Merkinnällä osoitetaan jätteiden ja kierätysmateriaalien vastaanottoon, käsittelyyn ja loppusijoitukseen varatut alueet.

S Suojelualue.

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltaviksi tarkoitetut alueet, kuten kansallispuistot ja luonnonpuistot sekä soiden-, rantojen-, vanhojen metsien, lehtojen- ja lintuvesiensuojelualueet. Merkinnällä osoitetaan myös ne suojelualueet, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön perusteella, sekä koskien suojelutalalla rauhoitettut kosket.

Kohdemerkintää käytetään osoittamaan 2–10 hehtaarin kokoisia alueita. Alle 2 hehtaarin kokoisia alueita ei osoiteta maakuntakaavassa. Alueilla, joihin sisältyy pinta-alaltaan merkittäviä vesialueita, käytetään lisäksi alueen ulkorajat osoittavaa merkintää.

Maaseutualue.

Merkinnällä osoitetaan alueet, jotka on ensisijaisesti tarkoitettu maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien elinkeinojen käyttöön.

MK Maa- ja metsätalousvaltainen alue, joka on ekosysteempipalvelujen kannalta merkittävä.

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat yhtenäiset luonnon ydinalueet tai luonnon- ja kulttuuriympäristöjen kokonaisuudet, joilla on tarvetta retkeilyn ja ulkoilun järjestämiseen. Alueet ovat osa maakunnan ekologista verkostoa, ja ne tukevat luonnonympäristöjen kytkeytyvyyttä, säilymistä ja virkistyskäyttöä. Merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalouskäyttöä tai käyttöä vakituiseen tai loma-asumiseen.

EOK Kiviaineshuollon kannalta tärkeä alue.

Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla sijaitsee maakunnan kiviaineshuollon kannalta merkittäviä, tutkittuja maaperän tai kallioperän kiviainesvaroja. Alueiden rajaukset ovat yleispiirteisiä, ja ne tarkentuvat arvioitaessa ottamisedellytyksiä maa-aineslain edellyttämällä tavalla.

tv1 Tuulivoima-alue.

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät tuulivoimaloiden alueet, joille on mahdollista sijoittaa kymmenen tai useampia voimaloita (tv1) sekä maakuntakaavan taajamatoimintojen läheisyyteen varatuille alueille viisi tai useampia voimaloita (tv2).

Arvokas geologinen muodostuma.

ge1 Harjualue.

ge2 Kallioalue.

ge3 Moreenimuodostuma tai tuulija rantakerrostuma.

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat harjualueet (ge1), valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet (ge2) sekä valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat ja tuuli- ja rantakerrostumat (ge3).

Merkinnällä osoitetut geologiset muodostumat sisältävät merkittäviä, maa-aineslain tarkoittamia geologisia, maisemallisia ja luonnontieteellisiä arvoja.

Merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalouskäyttöä.

— — — Tärkeä vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue.

Merkinnällä osoitetaan vedenhankintaa varten tärkeät ja vedenhankintaan soveltuviksi luokitellut pohjavesialueet.

— — — Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue.

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätösten mukaiset Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet, joiden suojelutarvojen huomioon ottamisesta on säädetty luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:ssä.

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Merkinnöllä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet (RKY 2009).

Kohdemerkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, joiden osoittamiseen ei maakuntakaavan mittakaavan vuoksi ole tarkoituksenmukaista käyttää aluevarausmerkintää. RK-merkinnällä osoitetaan karttateknisistä syistä erillisillä kartoilla esitetyt arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristöt. Valtakunnallisesti merkittävät historialliset tienlinjat osoitetaan vht-viivamerkinällä.

Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Merkinnöllä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet.

Kohdemerkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, joiden osoittamiseen ei maakuntakaavan mittakaavan vuoksi ole tarkoituksenmukaista käyttää aluevarausmerkintää. RK-merkinnällä osoitetaan karttateknisistä syistä erillisillä kartoilla esitetyt arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristöt.

Maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema.

Merkinnällä osoitetaan maisema-alueiden ulkopuoliset maakunnallisesti arvokkaat maaseudun kulttuurimaisemat.

Ma Valtakunnallisesti arvokkaaksi esitetty ja/tai maakunnallisesti arvokas maisema-alue.

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisiksi esitetyt, maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Ma) sekä maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Mam).

Tärkeä seutu- tai yhdystie.

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät seututiet ja yhdystiet sekä niihin kuuluvat katuosuudet ja yhdystieluonteiset kadut. Tärkeät seutu- ja yhdystiet yhdistävät maakuntakaavan taajamatoimintojen alueita ja kyläkeskuksia kuntakeskuksiin tai ovat verkostollisesti merkittäviä korkeampiluokkaisia väyliä täydentäviä yhteyksiä.

Uusi tie.

Merkinnällä osoitetaan uudet tärkeät seututiet ja yhdystiet sekä niihin kuuluvat katuosuudet ja uudet yhdystieluonteiset kadut.

Merkittävästi parannettava moottoriväylä.

Merkinnällä osoitetaan olevien moottoriteiden lisäkaistat sekä nykyisen tien parantaminen moottoritieksi.

Eritasoliittymä.

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat eritasoliittymät, jotka sijaitsevat maakuntakaavassa esitetyllä tieverkolla.

Ulkoilureitti.

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ohjeelliset ulkoilureitit. Merkintä osoittaa ensisijaisesti tarpeen reitille.

Melontareitti.

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ohjeelliset melontareitit.

Veneväylä.

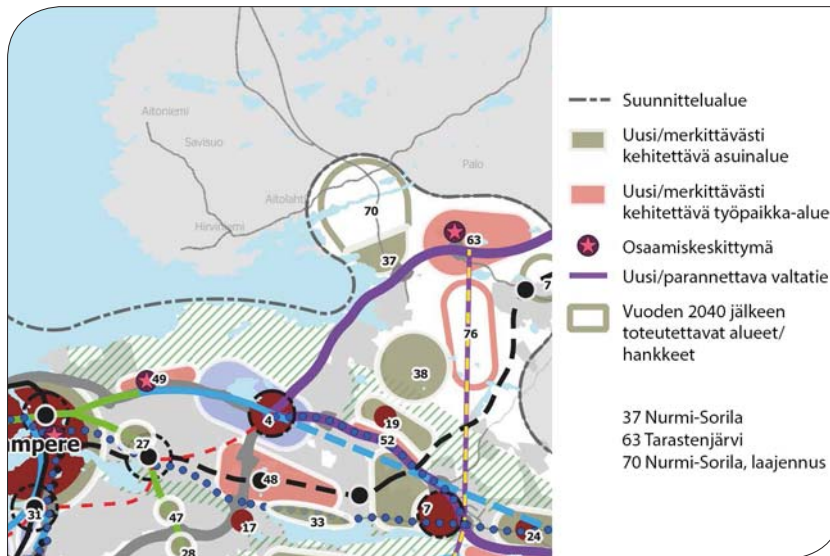
Merkinnällä osoitetaan vesilain mukaiset yleiset kulkuväylät.

Voimalinja.

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat 400 kV:n ja 110 kV:n voimalinjat. Maakaapeloituja voimalinjoja ei osoiteta maakuntakaavakartalla.

TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN RAKENNESUUNNITELMA 2040

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2040 on hyväksytty seutuhallituksessa 17.12.2014 ja Tampereen kaupunginhallituksessa 2.2.2015. Rakennesuunnitelma ulottuu Pohjois-Tampereelle Nurmi-Sorilaan ja Tarastenjärvelle. Nurmi-Sorilaan on osoitettu uusi merkittävästi kehitettävä asuinalue, johon ennen vuotta 2040 on mitoitettu 4000 uutta asukasta (1550 asuntoa). Nurmi-Sorilan on katsottu täydentyvän huomattavasti vuoden 2040 jälkeen. Tarastenjärvelle on osoitettu uusi merkittävästi kehitettävä työpaikka-alue ja osaamiskeskittymä, johon tulisi 1350 uutta työpaikkaa vuosina 2015-2040. Valtatie 9 on osoitettu uutena/parannettavana valtatie.

SEUDULLISET PERIAATTEET YHDYSKUNTARAKENTEEN HAJAUTUMISEN EHKÄISEMISEKSI

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän valmistelemat seudulliset periaatteet yhdyskuntarakenteen hajautumisen ehkäisemiseksi on hyväksytty seutuhallituksessa 30.1.2013, Tampereen kaupunginhallituksessa 15.4.2013

sekä myös muissa kaupunkiseudun kunnissa. Päätöksen mukaan asemakaava-alueiden läheisyydessä olevilla lievealueilla rakentaminen edellyttää asemakaavaa, eikä suunnittelutarveratkaisuja tulisi myöntää kuin vanho-

jen kiinteistöjen uudelleen rakentamiseen. Pohjois-Tampereella lievealueita on Kämmenniemen ympäristössä sekä eteläosassa Hirviniemen-Palokylän alueella.

Pohjois-Tampereen yleiskaavat ja osayleiskaavat

AITOLAHTI-TEISKO YLEISKAAVA 1982

Aitolahti-Teisko yleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 14.9.1983. Kaava-alueena on koko Pohjois-Tampere Nurmi-Sorilan aluetta lukuun ottamatta, jossa oli laadittu osayleiskaava vuonna 1981. Kaavan mitoitus on tehty vuodelle 1995 ja sen tarkoituksena on ollut kylien kehittäminen. Kämmenniemeä on esitetty kehitettäväksi asema-

kaavoituksen avulla. Lomarakentamista ei ole ohjattu, koska se on tapahtunut pääosin poikkeusluvin rakennuslain ja -asetuksen sekä rakennusjärjestyksen mukaisesti. Virkistysalueita on osoitettu kaupungin omistamille maille. Kaanaan pienlentokenttä on osoitettu kaavaan lentoliikenteen alueeksi jo tuolloin eikä sen alueella ole laadittu uudem-

paa yleiskaavaa. Vuonna 1995 alueella ennustettiin olevan yhteensä 3100 asukasta (toteutuma 3500) ja 1170 työpaikkaa.

Uudemmat kaavat ovat pääosin korvanneet vuoden 1982 yleiskaavan ja sen merkitys alueen maankäytön suunnittelun välineenä on vähäinen.

AITOLAHTI-TEISKO RANTAYLEISKAAVA 1989

Aitolahti-Teisko rantayleiskaava 1989 on vahvistettu ympäristöministeriössä 28.2.1994. Se korvaa vuoden 1982 yleiskaavan etenkin ranta-alueiden osalta, mutta sisältää myös laajoja maa- ja metsätalousalueita. Kämmenniemen ja Polson asemakaava-alueet on jätetty suunnittelualueen ulkopuolelle, samoin Nurmi-Sorilan alue.

Rantayleiskaavan tarkoituksena on ollut selvittää ranta-alueiden käyttöä mm. arvokkaiden ranta-alueiden säilyttämisen, virkistystoimintaa palvelevien alueiden osoittamisen ja ennen kaikkea yksityisten maanomistajien rantaraken-

tamisen tasapuolisen jakamisen osalta. Kaavan tarkoituksena on ollut yksinkertaistaa rakennuslupien myöntämistä, mutta jotta jatkosuunnittelu olisi riittävän tarkkaa, on esitetty suositus ranta-kaavoitettavista alueista.

Rantayleiskaavassa on suunniteltu 585 km rantaviivaa yhteensä 158 järvellä ja lammella (yli 0,5 ha). Muunnetun rantaviivan pituus on 433 km. Rantaan ulottuvia rakennuspaikkoja oli 2250, joista 1911 oli loma-asuntoja. Uusia rakennuspaikkoja esitettiin 722 kpl. Yhteensä 2972 rakennuspaikkaa merkitsee keskimäärin 5,1 rakennus-

paikkaa /km. Rantaviivasta rakentamattomaksi jää noin 60 % ja rakentamattomaksi osoitettuja järviä 63 kpl.

Rantayleiskaava on toiminut hyvin Pohjois-Tampereen rantarakentamisen ohjaamisessa ja mitoituseriaatteet on säilytetty ennallaan uudemmissa osayleiskaavoissa. Rantayleiskaavassa esitetyistä uusista lomarakennuspaikoista on toteutunut vain 37 % eli alueella on jäljellä noin 450 uuden loma-asunnon rakennuspaikkaa. Rantayleiskaavan ajantasaisuudesta on laadittu erillinen selvitys vuonna 2017.

TERÄLAHDEN OSAYLEISKAAVA

Terälähdän osayleiskaava ja Aitolahti-Teisko rantayleiskaavan 1989 muutos on vahvistettu ympäristöministeriössä 13.6.1996. Kyläalueen lisäksi kaavassa on mukana mm. Terälähdän etelärantaa, Petääjärven rantoja ja Niemenkylä. Kaa-

va-alueen pinta-ala on noin 8,16 km². Osayleiskaavan tavoitteena oli asukasmäärää lisäämällä tukea kylän elinvoimaisuutta ja palvelujen säilymistä. Uusia asuinrakennuspaikkoja osoitettiin 50 kpl. Näistä edelleen rakentamatta on

28 kpl. Asukasmäärä on uusista asuinrakennuksista huolimatta laskenut kaavan laatimisvaiheen noin 200 asukkaasta noin 180 asukkaaseen. Teollisuusrakennuspaikkoja osoitettiin 3 kpl kylän eteläpuolelle, näistä yksi on toteutunut.

KAPEEN OSAYLEISKAAVA

Kapeen osayleiskaava ja Aitolahti-Teisko rantayleiskaavan 1989 muutos on vahvistettu ympäristöministeriössä 28.11.1997. Kaava on laadittu ainoastaan kyläalueelle ja sen pinta-ala on noin 0,33 km².

Kaavan tarkoituksena on ollut kasvattaa rantayleiskaavan mukainen minimirakennuspaikkakoko (2000 m²) vesihuoltoa koskevista syistä (5000 m²). Uusia rakennuspaikkoja osoitettiin kuusi ja

ne ovat edelleen rakentamatta. Asukasmäärä kaava-alueella on laskenut laatimisvaiheen 20 asukkaasta noin puoleen.

VELAATAN OSAYLEISKAAVA

Velaatan osayleiskaava ja Aitolahti-Teisko rantayleiskaavan 1989 muutos on vahvistettu ympäristöministeriössä 28.11.1997. Kaava-alueen pinta-ala on noin 8,34 km².

Osayleiskaavan tavoitteena oli pienen maaseututaajaman kehittäminen ja palvelujen turvaaminen osoittamalla uutta asuinrakentamista sekä pienimuotoista työpaikkarakentamista. Uusia

asuinrakennuspaikkoja osoitettiin 50 kpl. Näistä edelleen rakentamatta on 41 kpl. Asukasmäärä alueella on laskenut kaavan laatimisvaiheen noin 140 asukkaasta noin 120 asukkaaseen.

TEISKON KIRKONSEUDUN OSAYLEISKAAVA

Teiskon kirkonseudun osayleiskaava ja Aitolahti-Teisko rantayleiskaavan 1989 muutos on vahvistettu ympäristöministeriössä 31.5.1999. Kaava-alueen pinta-ala on noin 4,80 km².

Osayleiskaavan tavoitteena oli pienen maaseututaajaman kehittäminen ja palvelujen turvaaminen osoittamalla

uutta asuinrakentamista sekä pienimuotoista työpaikkarakentamista. Eriytistavoitteena oli arvokkaan kulttuuriympäristön ja kyläkuvan ominaispiirteiden säilyttäminen. Tarkoituksena on ollut myös kasvattaa rantayleiskaavan mukainen minimirakennuspaikkakoko (2000 m²) vesihuoltoa koskevista syistä

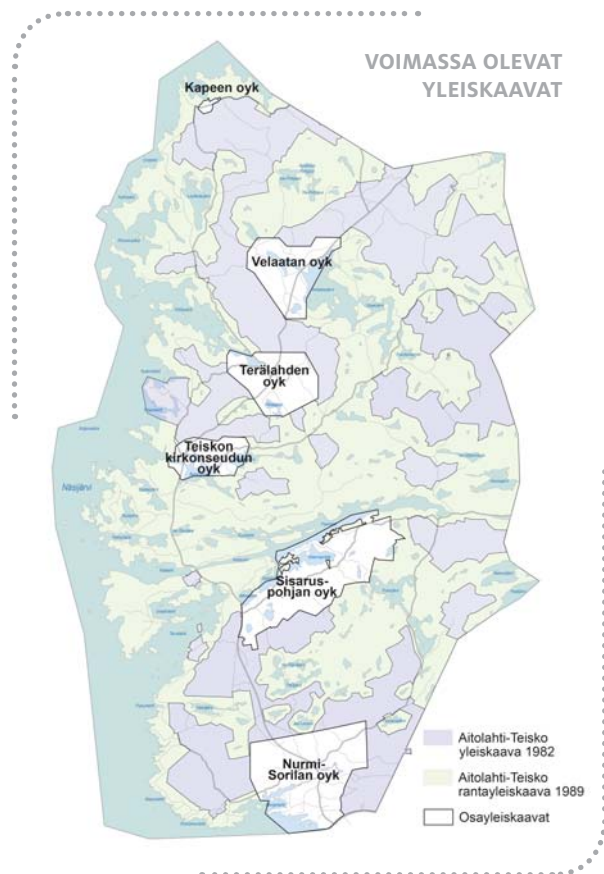
(5000 m²). Uusia asuinrakennuspaikkoja osoitettiin 22 kpl, lisäksi loma-asuntoja muutettiin asuinrakennuspaikoiksi. Uusista rakennuspaikoista on edelleen rakentamatta 9 kpl. Asukasmäärä alueella on kasvanut kaavan laatimisvaiheen noin 70 asukkaasta noin 100 asukkaaseen.

NURMI-SORILAN OSAYLEISKAAVA

Nurmi-Sorilan osayleiskaava on tullut voimaan 12.12.2016 annetulla kuu- luttuksella. Kaava-alueen pinta-ala on noin 17,21 km². Osayleiskaava poikkeaa muista Pohjois-Tampereen osayleiskaavoista siten, että se on laadittu asemakaavoituksen pohjaksi Palonkylän suunnittelutarvealuetta lukuun ottamatta. Alueen asemakaavoitus on tarkoitus käynnistää vuonna 2020-21 (asemakaavoitusohjelma 2017-2021).

Nurmi-Sorilan kaavoituksella varaudutaan kaupungin kasvuun ja tarkoituksena on kokonaan uuden kaupunginosan luominen asuinalueineen ja palveluineen. Nurmi-Sorilan keskusta sijoittuu Näsijärven rannalle Nurmiin, alueelle järjestettiin ideakilpailu vuonna 2008. Kulttuuri- ja luonnonympäristön arvokkaimmat kokonaisuudet on jätetty rakentamisalueiden ulkopuolelle.

Osayleiskaava on mitoitettu noin 13 000 asukkaalle. Tällä hetkellä asukkaita alueella on noin 620 (2/2017).

SISARUSPOHJAN OSAYLEISKAAVA

Sisaruspohjan osayleiskaava on tullut voimaan 27.12.2016 annetulla kuulutuksella. Kaava-alueeseen kuuluu Paarlaiden eteläpuolisia alueita Kaitaveden tieltä Matalajärvelle asti. Alueen pinta-ala on noin 17,19 km².

Kaava-alueella oli 2000-luvun alussa voimakasta rakennuspainetta. Kaavan tarkoituksena on osoittaa alueel-

le uusia rakennuspaikkoja maanomistajien tasapuolinen kohtelu huomioon otettuna. Maisemallisesti arvokkaat alueet ja luontokohteet on jätetty rakentamisalueiden ulkopuolelle. Laaditun pinta-ala-perusteisen emätilatarkastelun (poikkileikkausvuosi 1982) perusteella uusia asuinrakennuspaikkoja on osoitettu 101 kpl. Tällä hetkellä rakennuspainetta ei

ole ja vasta yksi uusi rakennuspaikka on toteutettu. Rantavyöhykkeen mitoitus perustuu rantayleiskaavan mukaisesti emätilan (poikkileikkausvuosi 1960) rantaviivan pituuteen.

Alueella on tällä hetkellä noin 320 asukasta.

Vireillä olevat osayleiskaavat

VIITAPOHJAN OSAYLEISKAAVA

Viitapohjan osayleiskaava on ollut vireillä vuodesta 1998 lähtien. Tavoitteena on ollut kyläyhteisön elinvoiman

säilyttäminen ja vahvistaminen. Kaavaluonnos on ollut nähtävillä 1999, mutta koska alueella ei ole ollut rakentamis-

painetta, kaavaa ei ole viety eteenpäin. Kaava-alueella on tällä hetkellä noin 110 asukasta.

TERÄLAHDEN OSAYLEISKAAVAN TARKISTUS

Terälähdän osayleiskaavan tarkistaminen on käynnistetty 2014 ja kaavaluonnos on ollut nähtävillä alkuvuodesta 2015. Kaavan tavoitteena on kylän elin-

voimaisuuden säilyminen, palvelujen turvaaminen ja vesihuolto-osuuskunnan vesihuoltoratkaisun tukeminen. Vesiosuuskunnan hanke on keskeytynyt

ja koska kaavaluonnos perustui suurelta osin siihen, ei kaavaa ole viety eteenpäin. Kaava-alueella on tällä hetkellä noin 190 asukasta.

Keskeytetty osayleiskaava

TARASTENJÄRVEN OSAYLEISKAAVA

Tarastenjärven osayleiskaavaa valmistettiin samanaikaisesti Nurmi-Sorilan osayleiskaavan kanssa. Osayleiskaavo-

tus keskeytettiin vuonna 2014 ja alueen maankäytön suunnittelua on jatkettu tarkemmilla asemakaavoilla.

KYLÄYLEISKAAVOJEN TOTEUTUNEISUUS 11/2017

Osayleiskaavan nimi	Uusien rakennuspaikkojen lukumäärä		Rakennettu 2017		Jäljellä			
	AO lkm	RA lkm	AO lkm	RA lkm	AO lkm	RA lkm	AO %	RA %
Kapeen oyk	6	0	0	0	6	0	100	
Velaatan oyk	50	5	9	3	41	2	82	40
Terälähdän oyk	50	4	22	3	28	1	56	25
Teiskon kirkonseudun oyk	24	9	15	1	9	8	38	89
Sisaruspohjan oyk	101	6	1	0	100	6	99	100
Yhteensä	231	24	47	7	184	17	80	71

	Terälähdän oyk		Kapeen oyk		Velaatan oyk		Teiskon kirkonseudun oyk		Nurmi-Sorilan oyk		Sisaruspohjan oyk		Yhteensä	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Asuminen	46	6	16	48	58	7	32	7	371	22	195	12	718	13
Palvelut	6	1	0,6	2	5	1	5	1	15	1	0	0	31,6	1
Maa- ja metsätalous	689	84	16	48	623	75	306	64	872	51	1114	65	3621	64
Liikenne ja katualueet	0	0	0,2	1	0,2	0	0,2	0	82	5	0	0	82,6	1
Virkistys	3	0	0,3	1	0,3	0	2	0	142	8	1	0	148,6	3
Loma-asuminen	14	2	0	0	18	2	14	3	3	0	75	4	124	2
Vesialueet	53	6	0	0	130	15	120	25	178	10	286	17	766	14
Erityisalueet	0,4	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	3,4	0
Teollisuus ja työpaikat	6	1	0	0	0	0	0	0	32	2	0	0	38	1
Suojelu	0	0	0	0	0	0	0	0	9	0	38	2	47	1
Keskustatoiminnot	0	0	0	0	0	0	0	0	16	1	0	0	16	0
yhteensä	817,4	100	33,1	100	834,5	100	480,2	100	1721	100	1710	100	5596,2	100

Taulukossa esitettynä voimassa olevat osayleiskaavat ja niissä osoitetut maankäyttömuodot. Nurmi-Sorilan asemakaavoituksen pohjaksi tehty osayleiskaava poikkeaa selkeästi muista osayleiskaavoista, joissa asumisen alueita on suhteessa huomattavasti vähemmän ja toisaalta maa- ja metsätalousalueita suhteessa enemmän.

Pohjois-Tampereen asema- kaavat ja ranta-asemakaavat

Asemakaavat

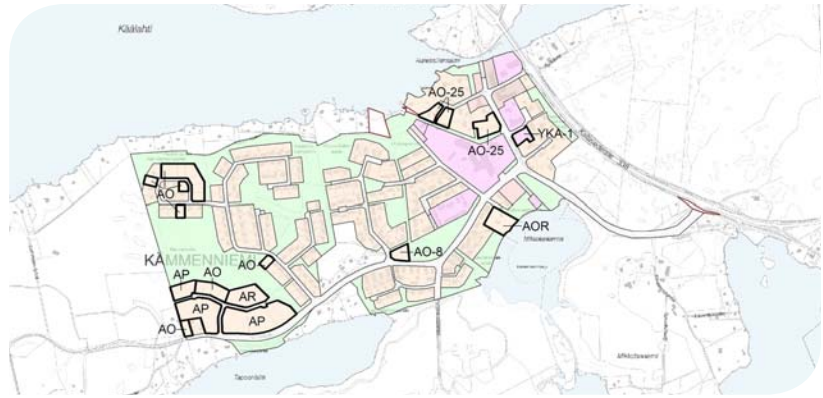
Pohjois-Tampereella asemakaavoja on laadittu Kämmenniemeen, Maisansaloon ja Tarastenjärvelle. Asemakaavoitettujen alueiden pinta-ala on noin 557 hehtaaria.

Kämmenniemessä asemakaavat on vahvistettu vuosina 1973-2016. Asemakaavoitetun alueen pinta-ala on noin 70 ha. Kaavoissa on varauduttu Kämmenniemen taajaman palveluiden ja ennen kaikkea asuinalueiden toteuttamiseen. Toteuttamattomia asuinalueita on lähinnä länsiosan uusimmalla kaava-alueella. Rakentamattomia omakotitontteja on 25 kpl, joista 16 on kaupungin omistuksessa. Rakentamattomia rivitalojen ja asuinpientalojen tontteja on 8 kpl, joista 7 kpl on kaupungin omistuksessa. Käyttämätöntä asuinrakennusoikeutta on yhteensä noin 19 300 k-m². Julkisten palveluiden osalta rakentamatta on yksi tontti, lisäksi rakennusoikeutta on jäljellä esimerkiksi kirjaston tontilla.

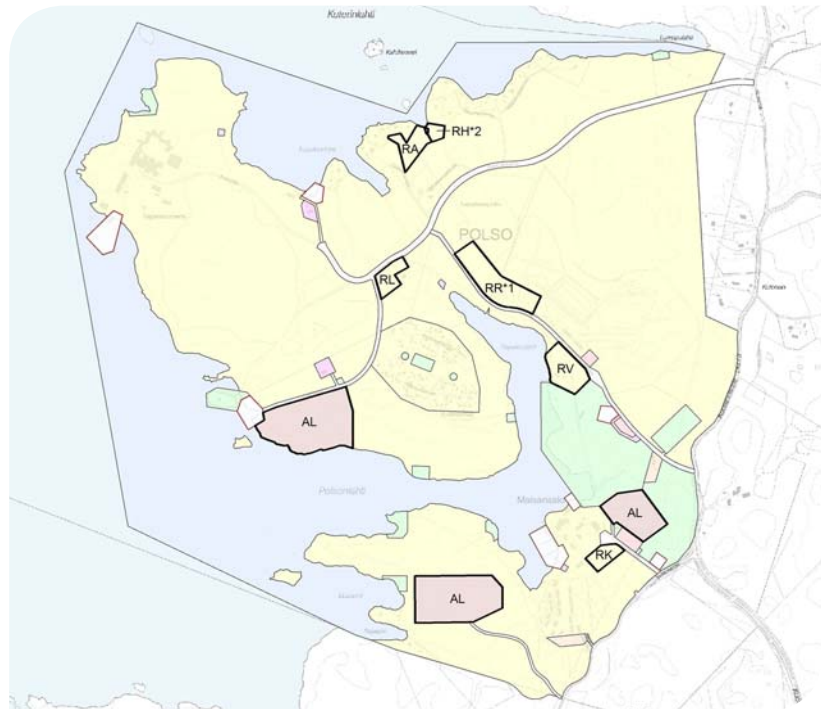
Maisansalossa voimassa olevia asemakaavoja on neljä (1975-2008). Asemakaavoitetun alueen pinta-ala on noin 330 ha. Kaavoissa on varauduttu laajojen matkailupalveluiden toteuttamiseen. Tällä hetkellä toteuttamatonta rakennusoikeutta on kaupungin omistamalla alueella noin 40 000 k-m² sekä yhteisöjen ja yksityisten omistamalla alueella noin 12 700 k-m². Maisansalon alueelle on laadittu laaja kaavamuutos 2000-luvun puolivälissä, mutta valitusten vuoksi se jäi vahvistumatta.

Tarastenjärven asemakaavat (2 kpl) ovat vuosilta 2012 ja 2016. Asemakaavoitetun alueen pinta-ala on noin 155 ha. Kaavoissa on varauduttu mm. Tarastenjärven jätteenkäsittelylaitoksen ja teollisuustoimintojen toteuttamiseen. Tällä hetkellä toteuttamatonta rakennusoikeutta on noin 140 000 k-m², josta teollisuusrakennuksille on osoitettu noin 114 500 k-m². Toteuttamattomat alueet ovat kaupungin maanomistuksessa.

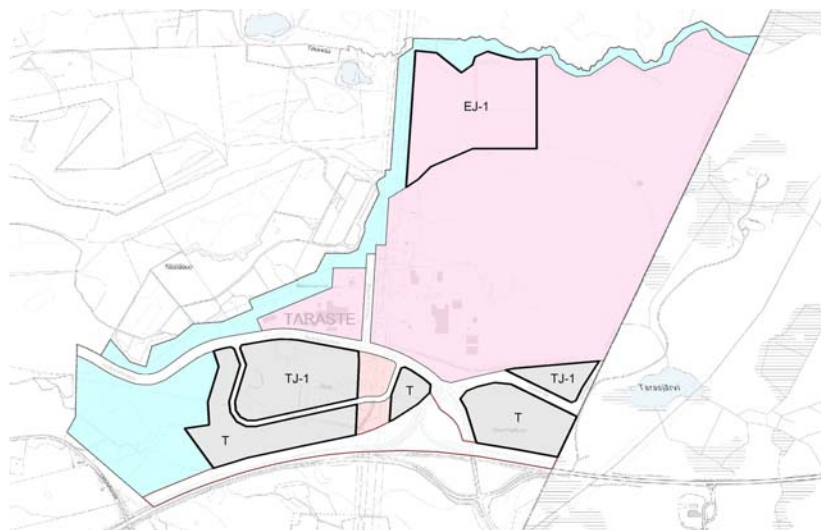
Pohjois-Tampereella ei tällä hetkellä ole vireillä olevia asemakaavoja (11/2017).

Kämmenniemen asemakaava-alue ja toteuttamattomat alueet (2/2017)

Polson asemakaava-alue ja toteuttamattomat alueet (2/2017)

Tarastenjärven asemakaava-alue ja toteuttamattomat alueet (2/2017)

Ranta-asemakaavat

Pohjois-Tampereella on 36 voimassa olevaa ranta-asemakaavaa vuosilta 1987-2017. Kaavojen pinta-ala on vaihdellut 0,6 - 255 hehtaarin välillä ja rakennuspaikkoja on ollut 1-62 kaavaa kohden. Ranta-asemakaavoissa on osoitettu yhteensä 327 rakennuspaikkaa, joista pääosa on omarantaisia loma-asuntoja. Rakennusoikeutta on osoitettu yhteensä 54 725 k-m². Lisäksi

kaavoissa on useita maatalan talouskeskuksia, joiden rakennusoikeutta ei ole määritetty.

Ranta-asemakaavojen rakennuspaikkojen lukumäärä vastaa useimmiten rantayleiskaavassa osoitettua lukumäärää. Joissain tapauksissa on yhdistetty rakennuspaikkoja, jotta on saatu yksittäiselle rakennuspaikalle suurempi rakennusoikeus.

Osoitetuista rakennuspaikoista 47 % on toteuttamatta (153 kpl). Toteuttamattomista rakennuspaikoista Terä -suunnittelualueella on 100 kpl ja Kämmen -suunnittelualueella 53 kpl.

Pohjois-Tampereella on tällä hetkellä (4/2018) vireillä Pättiniemen ranta-asemakaava.

KUVA LENTOKUVA VALLAS OY

Yksi vanhimmista rantakaava-alueista sijaitsee Vattulassa.

Rakentaminen

Rakennuskanta

Pohjois-Tampereella on yhteensä noin 14 000 rakennusta (11/2017). Näistä asuinrakennuksia on noin 2000 ja vapaa-ajanrakennuksia noin 2800, mutta suurin osa rakennuskannasta on talusrakennuksia (noin 7 500). 2000-luvulla rakennetuista rakennuksista asuinrakennuksia on 31 %, vapaa-ajan rakennuksia 32 %, sauna- ja talusrakennuksia 30 % ja muita rakennuksia 7 %. Kantakaupunkiin verrattuna Pohjois-Tampereella toimisto- ja teollisuusrakennusten osuus rakennuskannasta on selkeästi pienempi.

Suunnittelualueittain jaettuna eniten rakennuksia on keskeisellä Kämmen-alueella (50 % kaikista). Terä-alueella rakennuksia on 31 % ja Aito-alueella 19 % koko alueesta. 2000-luvun rakennuskanta jakautuu samoissa suhteissa.

Alueen rakennuskanta on vanhaa, kaikista rakennuksista vain 29 % on rakennettu vuoden 1940 jälkeen. 2000-luvulla rakennettujen rakennusten osuus rakennuskannasta on 14 %. Kantakaupungin alueella 49 % rakennuksista on rakennettu vuoden 1940 jälkeen ja 21 % vuoden 2000 jälkeen. Huomattavaa on, että rakennuskannan ikä on suuntaa antava, koska vanhempien, etenkin ennen 1970-lukua rakennettujen rakennusten valmistusvuosi Pohjois-Tampereella ei aina ole tiedossa ja kaupungin tietokannoissa ne on määritetty 1900-luvun alkuun.

Käyttötarkoitus	kpl	%
Asuminen	2014	14
Loma-asuminen	2760	20
Liike-, majoitus- ja ravitsemisrakennukset	109	1
Toimisto- ja liikenne	262	2
Terveydenhoito ja muu hoitoala	7	<1
Kokoontumisrakennukset	35	<1
Opetusrakennukset	13	<1
Teollisuus- ja varasto	65	<1
Maa- ja metsätalous	1564	11
Saunat, talusrakennukset ym.	7101	51
Yhteensä	13930	

Rakennuskannan tiedot perustuvat kaupungin paikkatietoaineiston rakennukset -pistetietokantaan sekä

Tampere alueittain -tilastotietoihin, joiden lähteenä on Tilastokeskuksen aineisto.

Asuinrakennukset

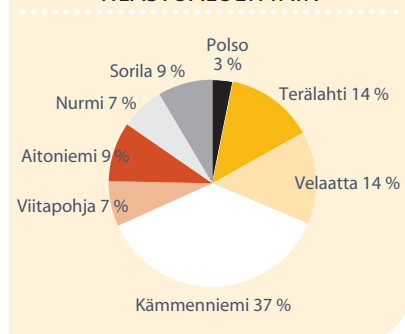
Alueella on yhteensä 2014 asuinrakennusta, joista 99,5 % on pientaloja (kantakaupungissa 83,5 %). Asuinrakennuksista 92 % on 1-asunnon taloja, 6 % 2-asunnon taloja ja 2 % rivi- tai kerrostaloja. Asuinrakennuksista puolet on rakennettu ennen 1960-lukua ja viidesosa 2000-luvulla. Uudemmasta

asuinrakentamisesta puolet sijoittuu Kämenniemen tilastoalueelle. Eteläosissa asuinrakentamisen osuus koko alueen asuinrakentamisesta on säilynyt 2000-luvulla ennallaan, mutta pohjoisosissa osuus on vähentynyt.

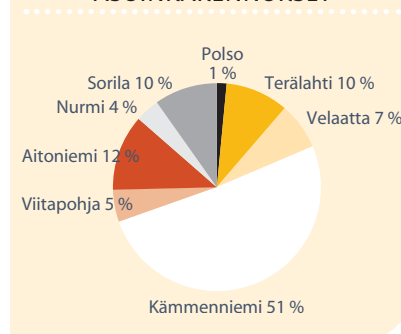
2000-luvulla rakennetuista asuinrakennuksista 21 % sijoittuu Kämmen-

niemen asemakaava-alueelle, 9 % kyläosayleiskaavojen alueelle, 21 % valmisteilla olleiden Nurmi-Sorilan ja Sisäruspohjan osayleiskaava-alueille, 16 % muille kyläalueille (kuten Hirviniemi, Värmälä, Viitapohja), 5 % pienkyliin (kuten Asuntila ja Kolunkylän eteläosa) ja 29 % haja-asutusalueelle.

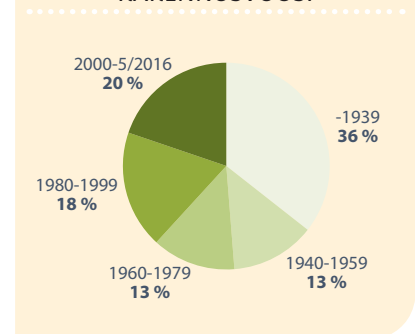
ASUINRAKENNUSTEN SIIJAINTI TILASTOALUEITTAIN

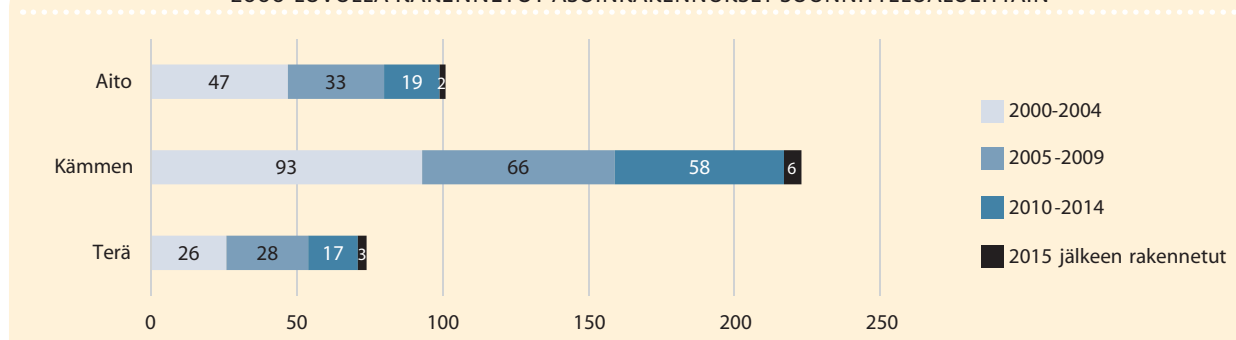
2000-LUVULLA RAKENNETUT ASUINRAKENNUKSET

ASUINRAKENNUSTEN RAKENNUSVUOSI

2000-LUVULLA RAKENNETUT ASUINRAKENNUKSET SUUNNITTELUALUEITTAIN

Asuntojen pinta-ala asukasta kohden on selkeästi suurempi (50 m²/as) kuin kantakaupungin alueella (39,2 m²/as). Asunnoista 49 % käsittää vähintään 4h+k, 18 % asunnoista on 3h+k, 15 % 2h+k ja 11 % 1h+k. Asunnot ovat pääosin omistusasuntoja, vuokra-asuntoja on noin 11 % kaikista asunnoista (kantakaupungissa 44 %).

Kaikkien asuinrakennusten, joiden kerrosala on tiedossa, keskimääräinen pinta-ala on 140,9 k-m². 2000-luvulla rakennetuissa asuinrakennuksissa kes-

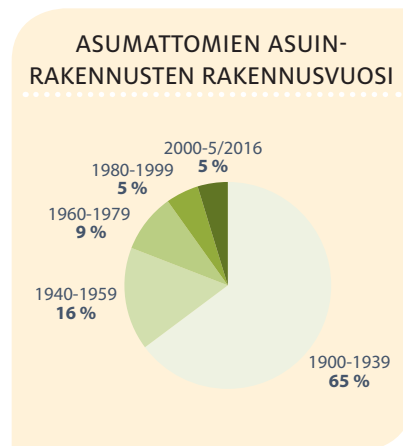
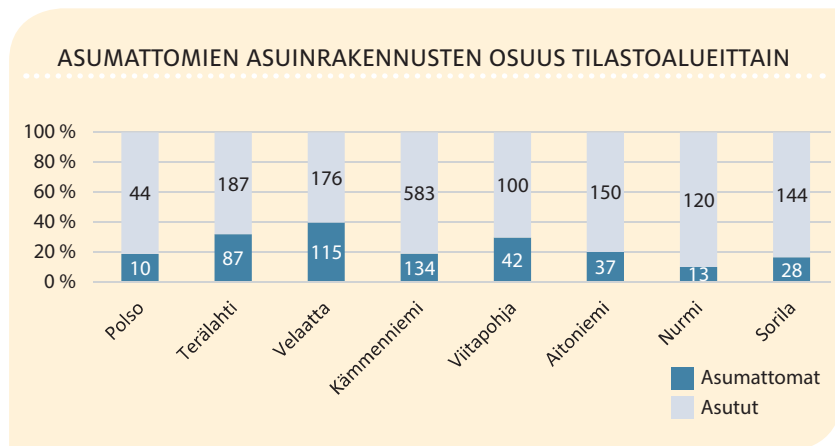
kimääräinen pinta-ala on 180,7 k-m². Asuinrakennukset eteläosassa ovat keskimäärin noin 30 k-m² suurempia kuin pohjoisosassa.

Asutokuntien keskipohjois-Tampereella on 2,4 asukasta/asunto (koko Tampere 1,8). Suurin asutokuntakoko on Kämenniemessä (2,6) ja pienin Palsossa (1,7).

Pohjois-Tampereen asuinrakennuksista 23 % on asumattomia (9/2016). Käytännössä asumattomien asuinrakennusten osuus kasvaa sitä suuremmaksi

mitä pohjoisempaa alue on. Suurin osa asumattomista asuinrakennuksista on rakennettu ennen vuotta 1960, mutta parikymmentä 2000-luvullakin rakennettua asuinrakennusta on tyhjiillään.

Lomarakennuksia käytetään yhä enenevässä määrin vakituiseen asumiseen, tällä hetkellä hieman yli 300 asukasta asuu käyttötarkoitukseltaan vapaa-ajanasunnoksi luokitellussa rakennuksessa. Alueella asutaan myös liike-, toimisto-, opetus- ja talousrakennuksissa.

Loma-asunnot

Alueella on yhteensä 2760 vapaa-ajan asuntoa. Rakennuskanta on vakituisten asuinrakennusten tapaan vanhaa, sillä lähes 70 % loma-asunnoista on rakennettu ennen vuotta 1940. Noin 15 % lomarakennuskannasta on rakennettu 2000-luvulla.

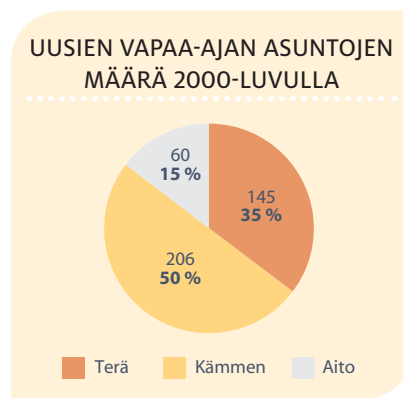
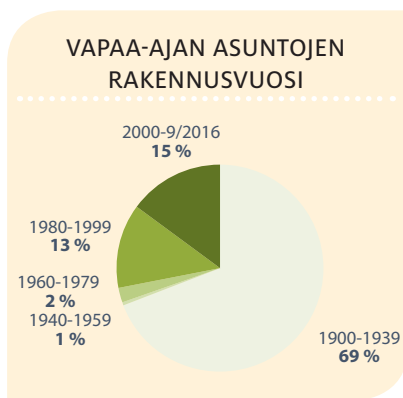
Loma-asuntojen keskimääräinen koko on kasvanut viime vuosina. Kaikkien lomarakennusten, joiden kerrosala on tiedossa, keskimääräinen pinta-ala on 71,3 k-m². Vuosina 1980-1999 rakennetuissa loma-asunnoissa keskimääräinen pinta-ala on 64,7 k-m², kun sitä uudemmissa vastaava luku on 81,9 k-m². Loma-asunnot ovat alueen eteläosassa keskimäärin noin 10 k-m² suurempia kuin pohjoisosassa.

Lomarakennuspaikkojen (kiinteistöt, joilla on loma-asunto) koko vaihtelee suuresti, mutta keskimääräinen rakennuspaikan koko Pohjois-Tampe-

reella on 4403 m². Lomarakennuspaikoista 35,1 % on alle 3000 m² suuruisia, 28,9 % 3000-6000 m² suuruisia, 14,5 % 6000-10000 m² suuruisia ja 21,5 % yli 1 ha suuruisia. Lomarakennuspaikan minimikoko 3000 m² on määriteltänyt rantayleiskaavassa (1989), joten pienet rakennuspaikat ovat tätä vanhempia. Lomarakennuspaikkojen omistajista noin 14 %

asuu Pohjois-Tampereella, 53 % muualla Tampereella, 31 % muualla Suomessa ja 2 % ulkomailla.

Loma-asunnoista 6,4 % (176 kpl) asutaan vakituisesti. Prosentuaalisesti eniten loma-asunnoilla asutaan eteläosassa Aito-suunnittelualueella, jossa asuttuja on 12 % kaikista loma-asunnoista.

Maatalousrakennukset

Alueella on yhteensä 1564 maa-, metsä- ja kalatalouden rakennusta. Navettoja ja muita kotieläinrakennuksia on 49 kpl, viljankuivaamoja ja kasvihuoneita tms.

39 kpl sekä talous- ja muita rakennuksia 1476 kpl. 2000-luvulla on rakennettu 50 maatalousrakennusta, joista 10 kpl navettoja ja muita kotieläinrakennuksia,

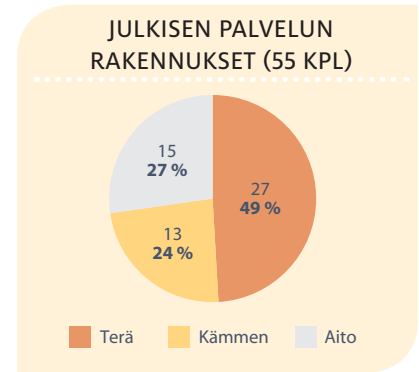
4 kpl viljankuivaamoja ja kasvihuoneita sekä 36 kpl muita rakennuksia.

Julkisen palvelun rakennukset

Alueella on yhteensä 55 julkisen palvelun rakennusta. Opetusrakennuksia on 13 kpl, urheilu-, kerho- ja kokoontumisrakennuksia 24 kpl, kirkollisia rakennuksia 11 kpl sekä hoitoalan rakennuksia 7 kpl. Näistä noin 2/3 on edelleen alkupe-

räisessä käytössä, kuudessa rakennuksessa asutaan vakituisesti.

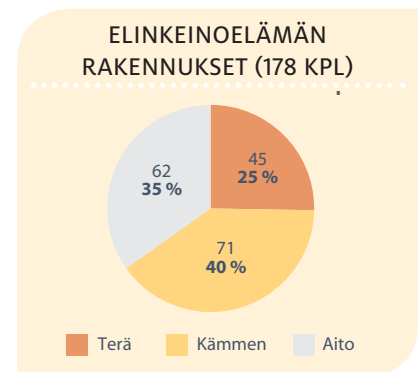
Palvelurakennuksista 45 % on rakennettu ennen vuotta 1940 ja 2000-luvun puolella 11 %.

Elinkeinoelämän rakennukset

Alueella on yhteensä 178 elinkeinoelämän rakennusta. Myymälöitä on 9 kpl, ravintoloita 4 kpl, toimistoja 4 kpl, majoitusrakennuksia 97 kpl, teollisuusrakennuksia 58 kpl ja varastoja 6 kpl.

Elinkeinoelämän rakennuksista 57 % on rakennettu ennen vuotta 1940 ja 2000-luvun puolella 15 %. Asuttuja elinkeinoelämän rakennuksia on 14 kpl.

Kiinteistöt

Pohjois-Tampereella on noin 6650 kiinteistöä (9/2016). Kiinteistöistä yli puolet on kooltaan alle yhden hehtaarin. Yli 50 ha:n kiinteistöjä on 161 kpl. Suurin osa (89 %) kiinteistöistä on yksityisessä maanomistuksessa. Tampereen kaupunki omistaa alueella 300 kiinteistöä (5 %).

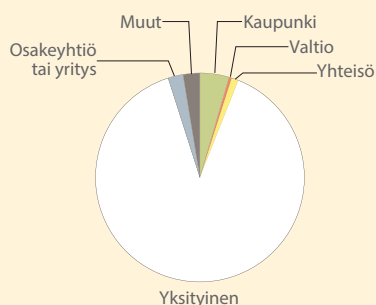
Maanomistusyksiköitä on noin 9800 kpl (4/2017). Näiden omistajista 38 % asuu Pohjois-Tampereella, 37 % muualla Tampereella, 24 % muualla Suomessa ja 1 % ulkomailla.

Pohjois-Tampereen kokonaisalasta (520 km²) 76 % on maa-alueita ja 24 % vesialueita. Vesialueista suurin osa on yhteisomistuksessa, Tampereen kaupunki omistaa vesialueita mm. Pulesjärvellä ja Kintulammin suojelualueella.

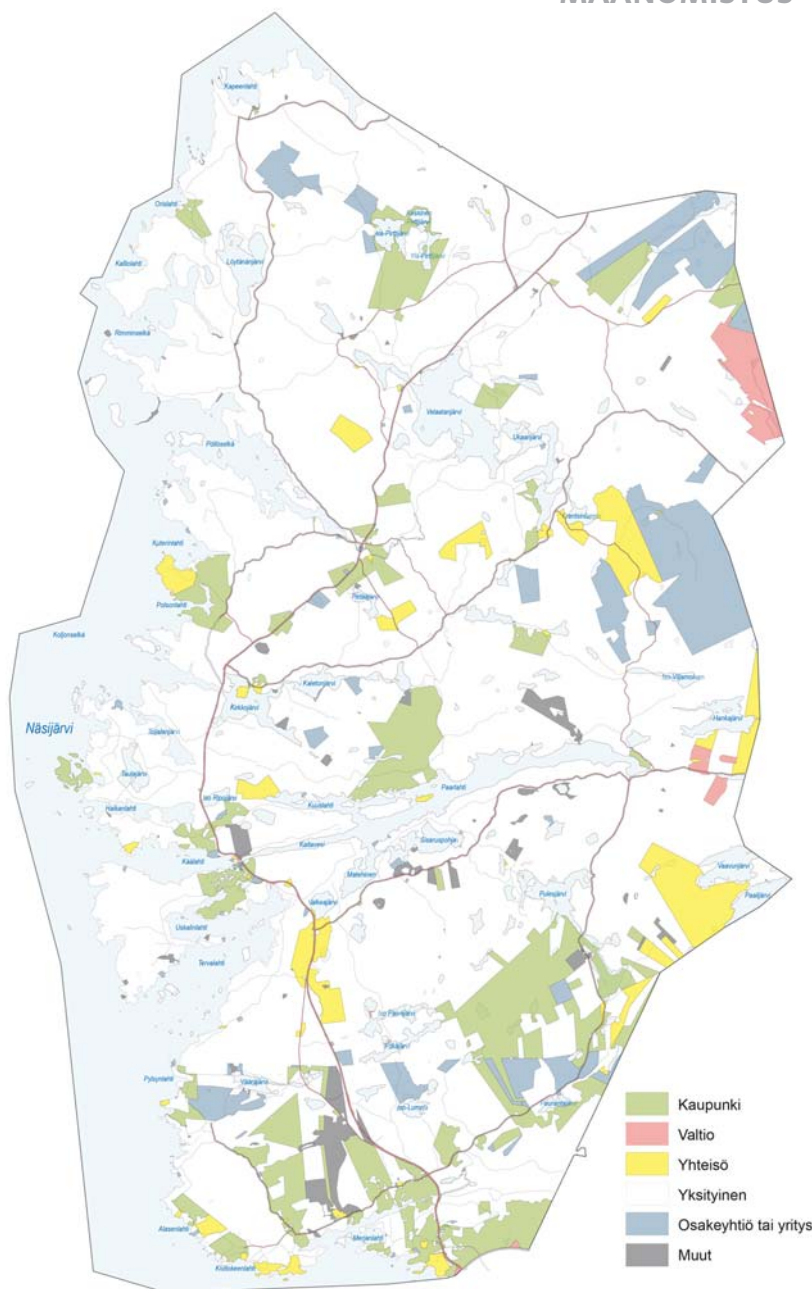
KIINTEISTÖT ALUEELLA

Kiinteistön maa-ala	lukumäärä	%
0-0,2 ha	922	14 %
0,2-0,5 ha	1707	26 %
0,5-1 ha	1497	23 %
1-5 ha	1286	19 %
5-10 ha	382	6 %
10-50 ha	645	10 %
50-100 ha	97	1 %
yli 100 ha	64	1 %
muut	51	1 %
yhteensä	6651	

MAANOMISTUS

MAANOMISTUS

Väestö

Kehitysvaiheet

Vuonna 1635 Teiskossa oli henkikirjan mukaan 268 täysikäistä asukasta. Lapsia on arvioitu olevan 1,2 per aikuinen, jolloin kokonaisväkiluku on 1426 asukasta. (Arajärvi 1954)

Vuonna 1860 Teiskon virallinen asukasluku oli 3400 henkeä, joista 710 asui Länsi-Teiskossa.

Itsenäisen Teiskon kunnan aika alkaa 29.10.1865. Tuolloin Teiskon väkiluku oli 3425 (luvussa on mukana Länsi-Teiskon reilut 700 asukasta). 1860-luvulla koettiin suuret nälkä- ja katovuodet. Teiskossa, Länsi-Teisko mukaan lukien, kuoli 472 henkeä vuonna 1868. Vuonna 1901 Teiskon kunnan alueella asui 3976 henkilöä, jotka jakaantuivat 906 ruokakuntaan. 550 ruokakuntaa, eli 2986 henkilöä, harjoitti maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja.

Itsenäisyyden ajan alkukymmeninä väkiluku oli 4700-4890 aina vuoteen 1938, jolloin asukasmäärä väheni 4576:een. Huomattava siirtyminen kaupunkiin oli alkanut. Sotien päättyessä v. 1944 teiskolaisia oli 4127, mutta Karjalasta muuttaneiden osuus kasvatti väkilukua ja v. 1949 Teiskossa oli 4850 asukasta. Teollisuus ja muut kaupunkilaiselinkeinot käänsivät kuitenkin väkiluvun jälleen laskuun. Kun Länsi-Teisko v. 1954 irrotettiin Teiskosta ja siirrettiin Näsijärven länsipuolen pitäjiiin ja samassa yhteydessä Kurun Pohjankapeen kylä puolestaan siirtyi Teiskoon, niin asukasluku väheni n. 400 henkeä. Vuonna 1960 Teiskossa oli asukkaita 3935 ja vuosittainen väen väheneminen oli keskimäärin n. 85 henkeä. Kunnan viimeisenä vuonna, v. 1971 Teiskoa asutti 2993 henkeä.

Aitolahti irtautui Messukylästä 5.7.1923, jolloin siellä asui 800 asukasta. Tuhannen asukkaan raja ylittyi vuonna 1949. Ennen liittämistä Tampereeseen 1966 Aitolahdella oli reilut 2000 asukasta. Tästä suurin osa asui kuitenkin valtatie 9 eteläpuolella Maurinkylässä ja Kumpulassa. Entisen Aitolahden alueella Nurmissa, Sorilassa ja Aitoniemessä oli 878 asukasta vuonna 1973.

AITOLAHDEN JA TEISKON ALUEEN VÄESTÖMÄÄRÄ

	1635	1860	1901	1938	1940	1944	1945	1949	1950	1955	1960	1965
Aitolahti					639		704		1020	1092	1467	2011
Teisko	1426	3400	3976	4576		4127		4850		4288	3936	3457

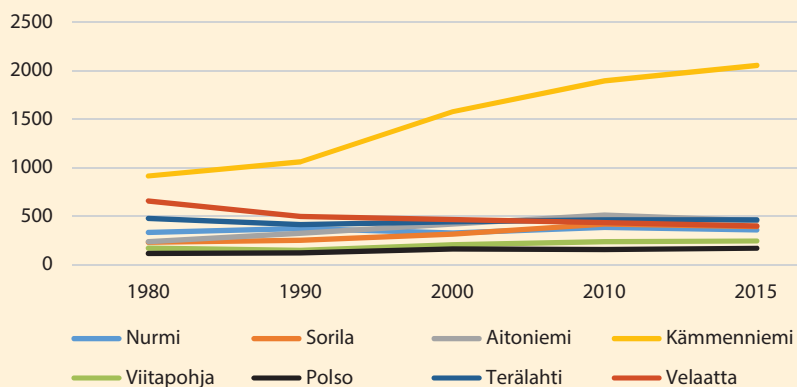
VÄESTÖ TILASTOALUEITTAIN VUOSINA 1980-2015

	1980	1990	2000	2005	2010	2015	1980 jlk	2000 jlk
Nurmi	334	374	328	431	385	359	↑	↑
Sorila	230	251	315	379	418	393	↑	↑
Aitoniemi	238	324	421	496	511	455	↑	↑
Kämmenniemi	915	1062	1578	1797	1896	2055	↑	↑
Viitapohja	170	148	206	240	237	245	↑	↑
Polso	116	121	162	167	158	170	↑	↑
Terälahti	478	413	443	472	463	464	↓	↑
Velaatta	657	499	467	463	434	400	↓	↓
	3138	3192	3920	4445	4502	4541		

Sinisellä on esitetty ajankohdat, jolloin alueen asukasluku on ollut edelliseen ajankohtaan verrattuna kasvava, punaisella laskeva. 1980-lukuun verrattuna asukasluku on ollut kasvava kaikkialla muualla paitsi Terälähdessä (laskua vain hieman) ja Velaatassa. 2000-lukuun

verrattuna asukasluku on vähentynyt vain Velaatassa. 1990-luku ja 2000-luvun alku on ollut voimakkaan kasvun aikaa, vuosina 2005-2010 kasvua on ollut vain Kämmenniemessä, Sorilassa ja Aitoniemessä.

ASUKASLUVUN KEHITYMINEN TILASTOALUEITTAIN

Kämmenniemen tilastoalueen asukasluvun kehittyminen 1980-2015 poikkeaa selvästi muista alueista.

VÄESTÖN %-OSUUS TILASTOALUEITTAIN
VERRATTUNA KOKO POHJOIS-TAMPEREeseen VUOSINA 1980-2015

	1980	1990	2000	2010	2015	1980 jlk	2000 jlk
Nurmi	11	12	8	9	8	↓	
Sorila	7	8	8	9	9	↑	↑
Aitoniemi	8	10	11	11	10	↑	↓
Kämmenniemi	29	33	40	42	45	↑	↑
Viitapohja	5	5	5	5	5		
Polso	4	4	4	4	4		
Terälahti	15	13	11	10	10	↓	↓
Velaatta	21	16	12	10	9	↓	↓
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %		

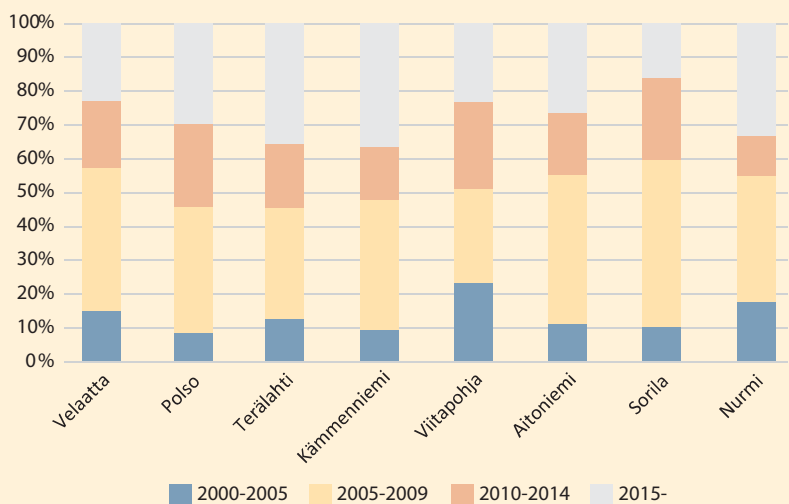
Sinisellä on esitetty ajankohdat, jolloin alueen %-osuus on ollut edelliseen ajankohtaan verrattuna kasvava, punaisella laskeva. Kämmenniemen osuus koko Pohjois-Tampereen väestöstä on kasvanut jatkuvasti. Vuonna 1980 Kämmenniemen tilastoalueella asui 29 % koko alueen väestöstä, vuonna 2015 jo 45 % väestöstä. Velaatan %-osuus on ollut jatkuvasti laskeva.

POHJOIS-TAMPEREEN VÄESTÖ IKÄLUOKITTAIN 1980, 2000 JA 2015

Ikäluokka	1980	%	2000	%	2015	%	
0-6v	209	7 %	339	9 %	385	8 %	↑
7-15v	437	14 %	511	13 %	565	12 %	↓
16-18v	135	4 %	147	4 %	171	4 %	
19-24v	234	7 %	160	4 %	145	3 %	↓
25-64v	1600	51 %	2162	55 %	2338	51 %	
64-	523	17 %	601	15 %	937	21 %	↑
	3138	100 %	3920	100 %	4541	100 %	

Väestömäärä on kasvanut kaikissa ikäluokissa 19-24 -vuotiaita lukuun ottamatta. Myös 7-15 -vuotiaiden osuus koko väestöstä on laskenut. Huomattavinta on yli 64-vuotiaiden osuuden kasvu.

2000-LUVUN UUDET ASUKKAAT TILASTOALUEILLA

Alueen väestöstä 46 % on muuttanut/syntynyt Pohjois-Tampereen alueelle vuoden 2000 jälkeen. Väestömäärän mukaisesti suurin osa muuttaneista asuu Kämmenniemen tilastoalueella, myös Polson väestö muuttuu suhteessa muita tilastoalueita enemmän. Vähiten 2000-luvulla väestö on muuttanut Viitapohjan ja Aitoniemen alueilla.

2000-luvulla muuttaneista 28 % asuu asemakaava-alueella, 21 % muissa taajamakylissä, 17 % kylissä ja 7 % pienkylissä. Haja-asutusalueelle muuttaneita on 27 % kaikista 2000-luvulla muuttaneista.

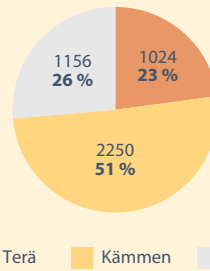
Taulukossa näkyy tilastoalueittain 2000-luvun uudet asukkaat viiden vuoden jaksoina. Yleisesti eniten muuttaneita on alueille ollut vuosina 2005-2009 ja toisaalta vuoden 2015 jälkeen. Viitapohjassa uusia asukkaita on tullut tasaisesti koko 2000-luvun ajan.

Nykytilanne

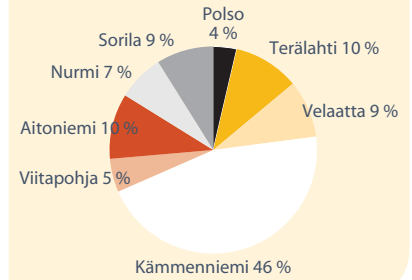
Pohjois-Tampereella on 4430 asukasta (1/2018). Asukkaista vajaa 900 asuu Kämenniemen asemakaava-alueella, noin 500 Nurmi-Sorilan alueella ja noin 150 Terälähten taajamassa. Muilla kylä-alueilla asuu noin 1300 henkilöä ja haja-asutusalueilla noin 1600 henkilöä.

Suunnittelualueittain väestö jakaantuu seuraavasti:

ASUKKAAT 4430 (1/2018)

VÄESTÖ TILASTOALUEITTAIN

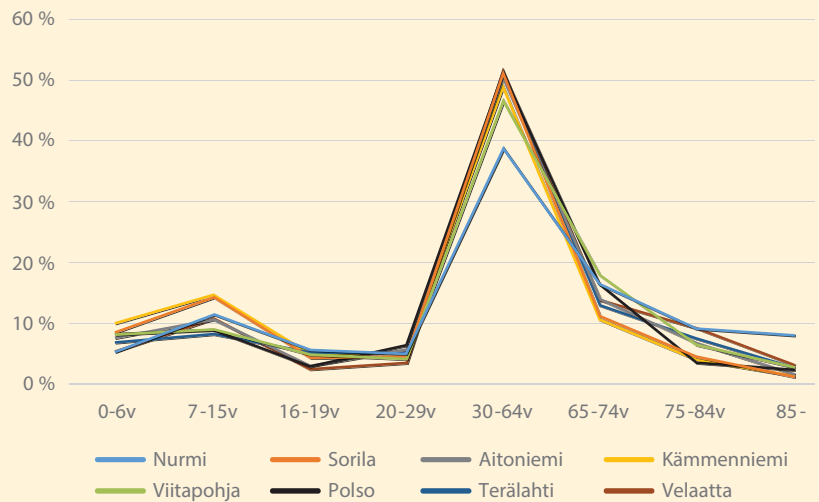

Pohjois-Tampereella keski-ikä on 42,4 vuotta (kantakaupungissa 40,1 vuotta). Alueen ikärakenne on esitetty viereisessä taulukossa. Sinisellä on esitetty arvot, joissa ikäluokan osuus on keskimääräistä selkeästi muuta aluetta suurempi ja vihreällä alueet, joilla pienempi. Yhteensä -sarakeessa vertailu on tehty koko kaupungin ikäluokkiin.

POHJOIS-TAMPEREEN IKÄRAKENNE

	0-6v	7-15v	16-19v	20-29v	30-64v	65-74v	75-84v	85-
Nurmi	6 %	11 %	6 %	5 %	39 %	16 %	9 %	8 %
Sorila	9 %	14 %	4 %	5 %	51 %	11 %	5 %	1 %
Aitoniemi	8 %	11 %	3 %	6 %	50 %	14 %	7 %	2 %
Kämenniemi	10 %	15 %	5 %	5 %	49 %	11 %	4 %	1 %
Viitapohja	8 %	9 %	5 %	4 %	47 %	18 %	7 %	3 %
Polso	8 %	9 %	3 %	6 %	51 %	16 %	4 %	2 %
Terälahti	7 %	8 %	5 %	5 %	51 %	13 %	8 %	3 %
Velaatta	6 %	11 %	3 %	4 %	52 %	14 %	9 %	3 %
YHTEENSÄ	8 %	12 %	4 %	5 %	49 %	13 %	6 %	2 %

POHJOIS-TAMPEREEN IKÄRAKENNE

Väestötiedot pohjautuvat Väestötietokeskuksen ylläpitämään Väestötietojärjestelmään sekä Tampere alueittain -tilastotietoihin, joiden lähteenä on Tilastokeskuksen aineis-

tot. Näiden välillä on asukasmäärissä pientä eroa, koska Tilastokeskus laskee mukaan myös esim. laitoksissa ja varusmiespalvelussa olevat, jotka eivät juuri sillä hetkellä asu alueella.

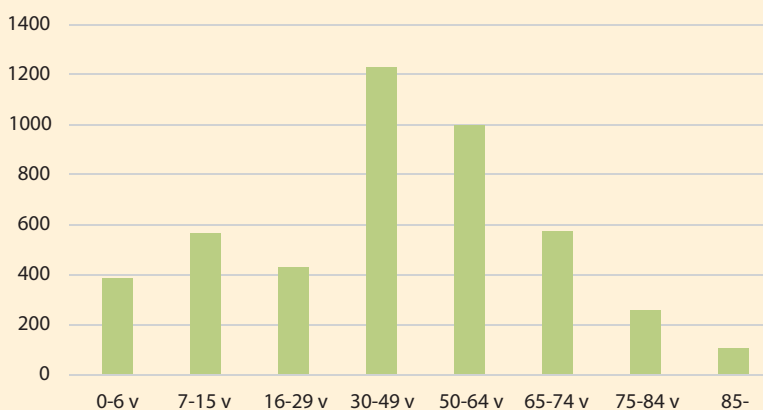
Vuoden 2018 alussa alueella oli Tilastokeskuksen aineiston mukaan noin 4500 asukasta ja Tampereen kaupungin paikkatietoaineiston mukaan 4430 asukasta.

Alueen ikärakenne poikkeaa selkeästi kantakaupungin ikärakenteesta. Suhteellisesti enemmän on 7-15-vuotiaita ja toisaalta 65-74 -vuotiaita. Suhteellisesti huomattavasti vähemmän on 16-29 vuotiaita, joita Pohjois-Tampereella on 9 % asukkaista ja kantakaupungissa 25 %.

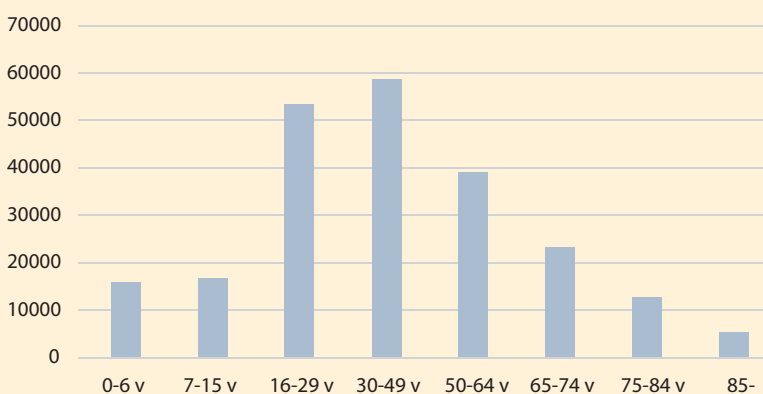
Asukkaista 86,2 % asuu erityyppisissä perheissä (koko Tampere 69,3 %). Perheen keskokoko on 2,9 henkilöä (koko Tampere 2,6). Lapsiperheiden osuus kaikista perheistä on 40,7 % (koko Tampere 36,5 %). Suurin lapsiperheiden osuus on Kämmenniemessä ja Poldsossa, pienin Velaatassa ja Nurmussa. Yksihuoltajaperheitä on 5,7 % kaikista perheistä (koko Tampere 9,4 %).

Yhden hengen asuntokuntia on 29,6 % asuntokunnista (koko Tampere 49,3 %). Yhden hengen asuntokuntien osuus on alueen pohjoisosassa (41,2 %) selkeästi suurempi kuin eteläosissa ja Kämmenniemen taajamassa (25,1 %). Kantakaupungissa osuutta kasvattaa yksin asuvat nuoret aikuiset, kun Pohjois-Tampereella osuuteen vaikuttaa yksin asuvat ikääntyneemmät ihmiset.

IKÄJAKAUMA POHJOISELLA SUURALUEELLA

IKÄJAKAUMA KANTAKAUPUNGISSA

Väestösuunnite

Kaupungin viimeisin väestösuunnite 2016-2040 on vuodelta 2016. Siinä Kämmenniemi-Terälahti -alueen väestömäärä on ennustettu laskevaksi (13 %) ja Nurmi-Sorilan -alueen kasvavaksi (78 %). Koko Pohjois-Tampereen väestön kasvu olisi noin 11 %.

VÄESTÖ V. 2016 JA VÄESTÖSUUNNITE V. 2040

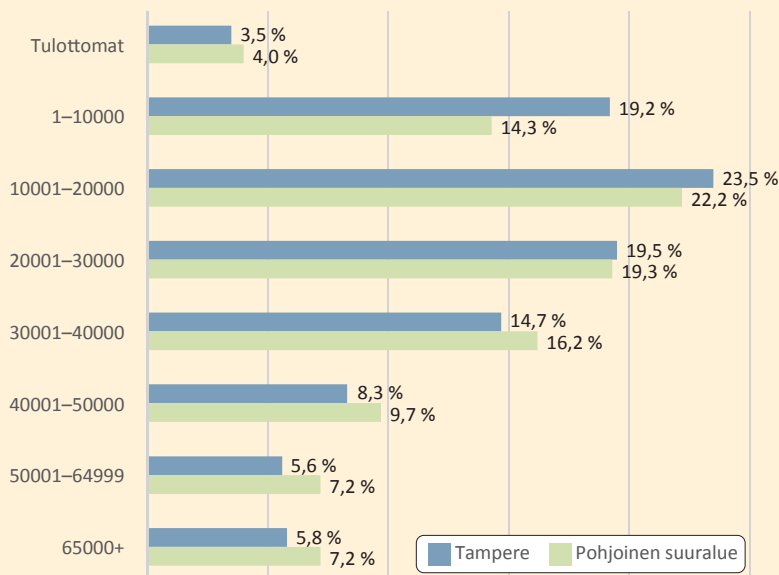
	v.2016	v.2040
Nurmi-Sorila	1200	2131
Muu Pohjois-Tampere	3300	2862
Yhteensä	4500	4993

Koulutusaste ja tulojakauma

Väestön koulutusaste (2015) vastaa pääpiirteittäin muun Tampereen koulutusastetta, joskin perusasteen koulutusaste hieman korostuu. Perusasteen koulutus on 28,1 % asukkaista, keskiasteen 40,1 %, alemman korkea-asteen 22,7 % ja ylemmän korkea-asteen koulutus 9,1 % asukkaista. Karkeasti katsoen alueen eteläosissa koulutusaste on hieman korkeampi kuin pohjoisosissa.

Pohjoisen suuralueen tulotaso (2015) on hieman muuta Tamperettä korkeampi, yli 30 000 € vuodessa ansaitsevien osuus on 40,3 % (koko Tampere 34,4 %). Alueellisesti tulotaso vastaa koulutustasoa Aitoniemen ja Sorilan tilastoalueiden ollessa keskimäärin suurituloisempia.

TULOTASO TAMPEREELLA JA POHJOISELLA SUURALUEELLA 2015

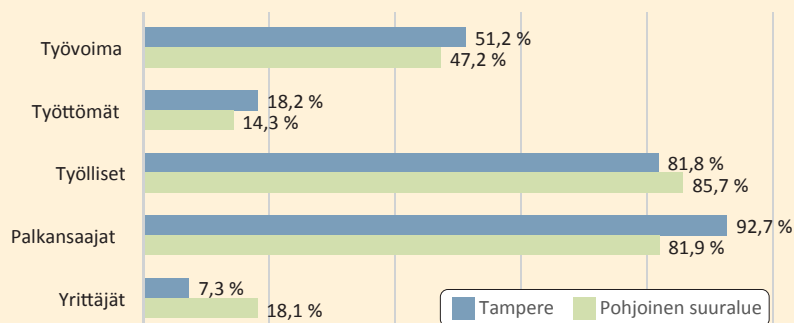
Lähde: Tampereen kaupunki, Tampere alueittain 2016 ja 2017 (Tilastokeskus)

Työpaikat

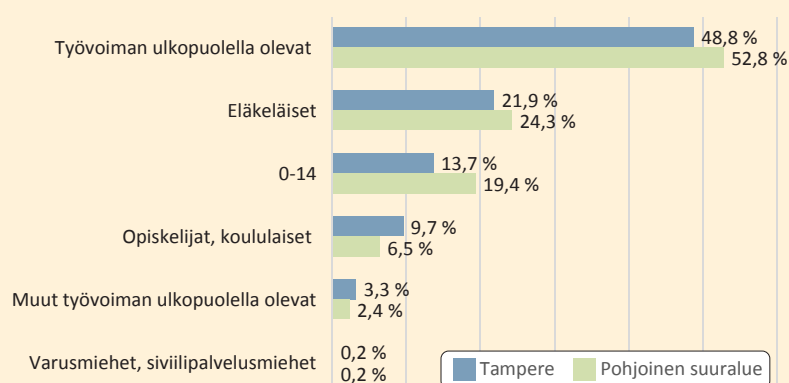
Pohjois-Tampereella työvoimaan kuuluu 47,2 % väestöstä. Työvoimasta työllisiä on 85,7 % ja työttömiä 14,3 %. Työllisistä palkansaajia on 81,9 % ja yrittäjiä 18,1 %. Koko Tampereeseen verrattuna huomattavaa on yrittäjien suuri osuus työllisistä. Alueellisesti työllisten osuus väestöstä on suurin Viitapohjassa ja Nurmossa, työttömien osuus puolestaan suurin Polsoissa ja Velaatassa. Yrittäjien osuus työllisistä on huomattavan suuri Velaatassa (30,3 %), Terälähdessä (27,5 %) ja Viitapohjassa (26,0 %).

Työvoiman ulkopuolella olevia on 52,8 % Pohjois-Tampereen väestöstä. Eläkeläisiä on 24,3 % väestöstä, 0-14 vuotiaita 19,4 %, opiskelijoita ja koululaisia 6,5 % ja muita työvoiman ulkopuolella olevia 2,4 %. Koko Tampereeseen verrattuna alueen eläkeläisten ja alle 14-vuotiaiden osuus väestöstä on suurempi, kun taas opiskelijoiden ja koululaisten osuus on pienempi. Alueellisesti eläkeläisten osuus väestöstä on suurin Nurmin ja Viitapohjan tilastoalueilla, pienin Kämenniemiessä. Opiskelijoiden ja koululaisten osuus on suurin Terälähdessä ja Nurmossa, pienin Velaatassa ja Aitoniemiessä.

TYÖVOIMAAN KUULUVAT 2015

TYÖVOIMAN ULKOPUOLELLA OLEVAT 2015

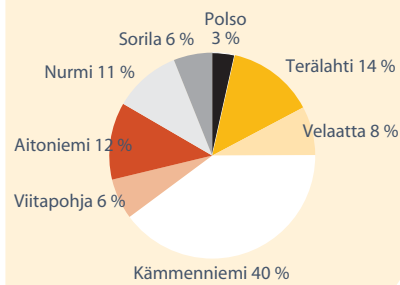
Vuonna 2015 alueella oli 798 työpaikkaa. Pohjoisen suuralueen työpaikoista terveys- ja sosiaalipalveluiden toimiala on suurin (20 %). Muita suuria toimialoja ovat rakentaminen (14 %), koulutus (13 %) sekä kuljetus ja varastointi (12 %).

Koko Tampereeseen verrattuna Pohjois-Tampereella on selkeästi suurempi osuus kuljetuksen ja varastoinnin, rakentamisen sekä maa-, metsä- ja kalatalouden toimialoilla. Selkeästi pienempi osuus on mm. teollisuuden toimialalla. Alueellisesti Aitoniemessä, Kämenniemessä, Nurmussa ja Pol-

soissa painottuvat terveys- ja sosiaalipalveluiden sekä koulutuksen toimialat, Sorilassa, Terälähdessä, Velaatassa ja Viitapohjassa taas maa- ja metsätalouden, rakentamisen sekä kuljetuksen ja varastoinnin toimialat.

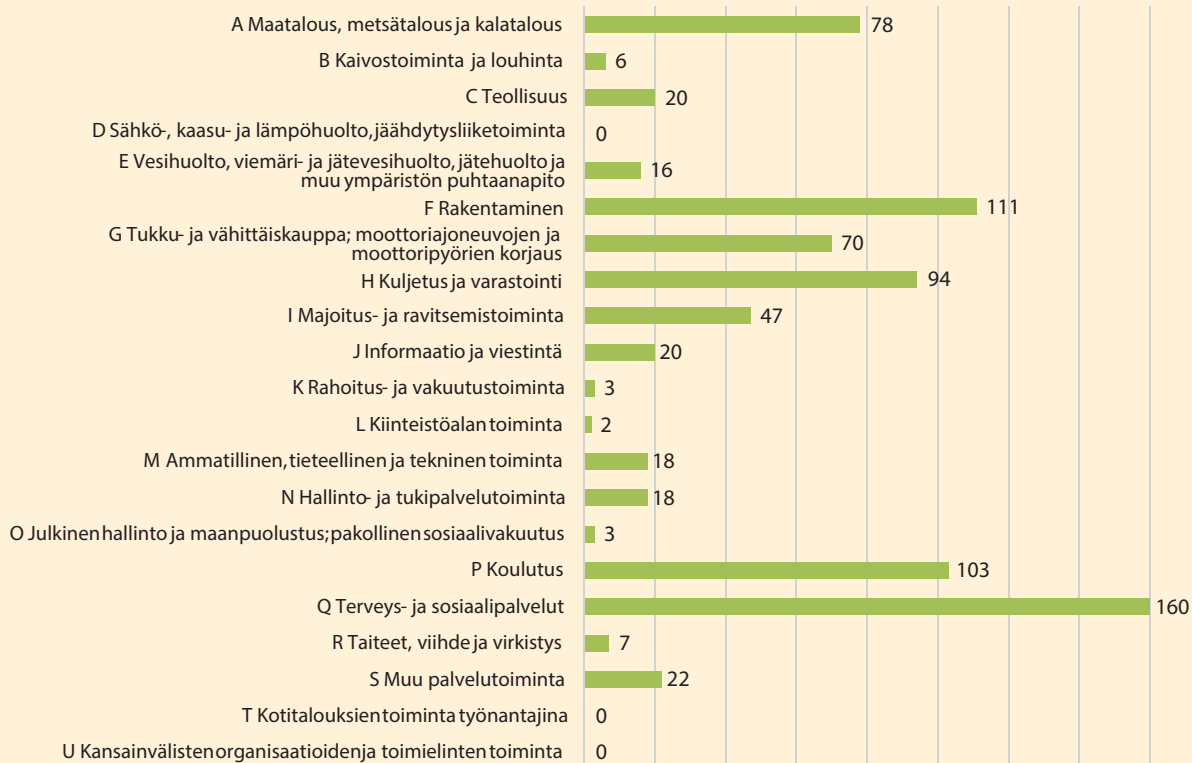
Alueella on yhteensä 313 työpaikkaa, joissa työskentelee yhteensä 348 henkilöä. Toimipaikoista suurin osa (91 %) on yhden hengen yrityksiä. Toimipaikoista 40 % sijaitsee Kämenniemen tilastoalueella. Lisäksi työpaikoja on esimerkiksi julkisten palveluiden toimialalla.

TOIMIPAIKKOJEN SIJAINTI TILASTOALUEITTAIN 2/2015

Lähde: Tilastokeskuksen toimipaikkarekisteri 2/2015.

TYÖPAIKKOJEN TOIMIALA POHJOISELLA SUURALUEELLA 2015

Työmatkaliikenne

Alueella on yhteensä 1836 asuntokuntaa. Auton omistavia asuntokuntia on 1013, näistä 49 % on yhden auton talouksia ja 51 % kahden tai useamman auton talouksia. Osuudet vastaavat Tampereen ympäristökuntien omakotitalossa asuvia asuntokuntia, mutta Tampereen kantakaupungin alueella painottuu yhden auton taloudet.

Suhteellisesti useamman auton talouksia on eniten Velaatassa, Viitapohjassa ja Sorilassa, vähiten Poldsossa ja Terälähdessä. Taajamissa Kämmenniemen asemakaava-alueella ja Terälähdessä kyläalueella yhden auton talouksia on hieman enemmän, mutta joukkoliikenneväylien läheisyys ei näy autojen määrässä (Nurmi-Sorila, Kaitavedentien läheisyys).

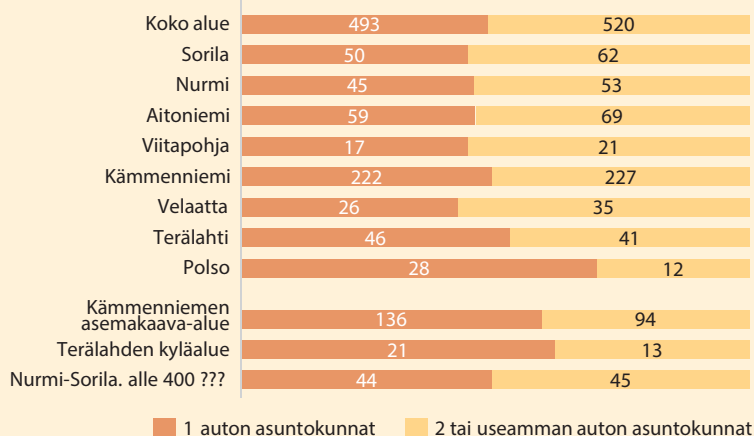
Lähteenä on käytetty Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmän YKR aineistoa, jossa aineisto on koottu 250x250 ruutuaineistoon. Huomattavaa on, että luvut ovat suuntaa antavia, koska tietosuojan vuoksi tiedot on salattu, mikäli ruudussa on alle kymmenen asuntokuntaa.

Alueelta tehtävien yhdensuuntaisten työmatkojen pituus on keskimäärin 21,2 km. Tilastoalueittain ajateltuna työmatkan pituus kasvaa käytännössä suoraan Tampereen keskustaan olevan etäisyyden mukaisesti. Kun Nurmissa työmatkan keskimääräinen pituus on 8,3 km, on se Velaatassa 33,8 km. Kämmenniemen ja Terälähdessä taajamista työmatkat suuntautuvat muuta tilasto-

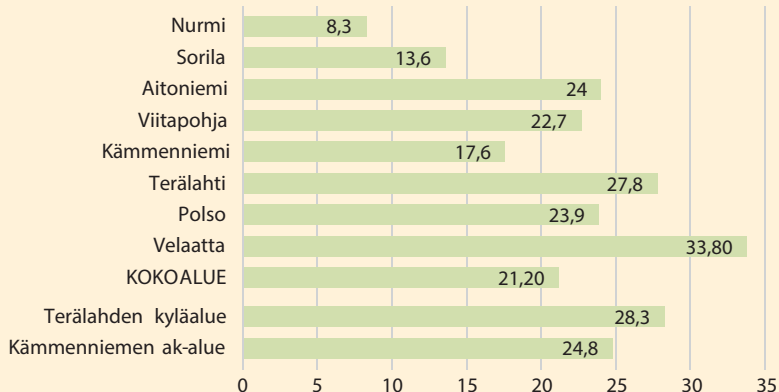
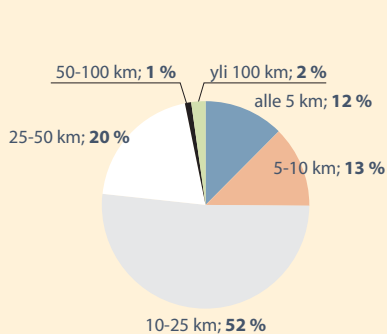
aluetta enemmän oman tilastoalueen ulkopuolelle.

Alueelle tehtävien työmatkojen pituus on keskimäärin 19,5 km. Tilastoalueittain ajateltuna Pohjois-Tampereelle suuntautuvilla työmatkoilla ei ole yhtä suoraa verrannaisuutta etäisyyteen Tampereen keskustasta kuin pois päin suuntautuvilla.

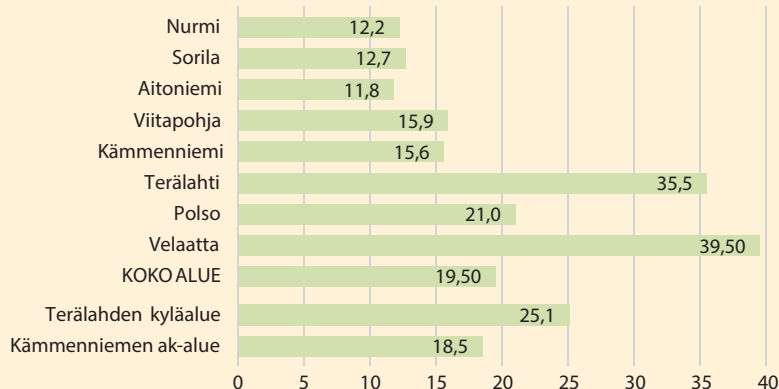
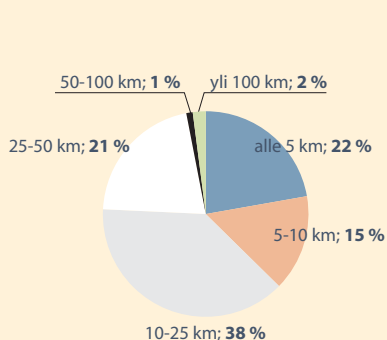
AUTOJEN MÄÄRÄ ASUNTOKUNNISSA

TYÖMATKAN KESKIMÄÄRÄINEN PITUUUS (KM) ASUINPAIKAN SIJAINNIN MUKAAN

TYÖMATKAN KESKIMÄÄRÄINEN PITUUUS (KM) TYÖPAIKAN SIJAINNIN MUKAAN

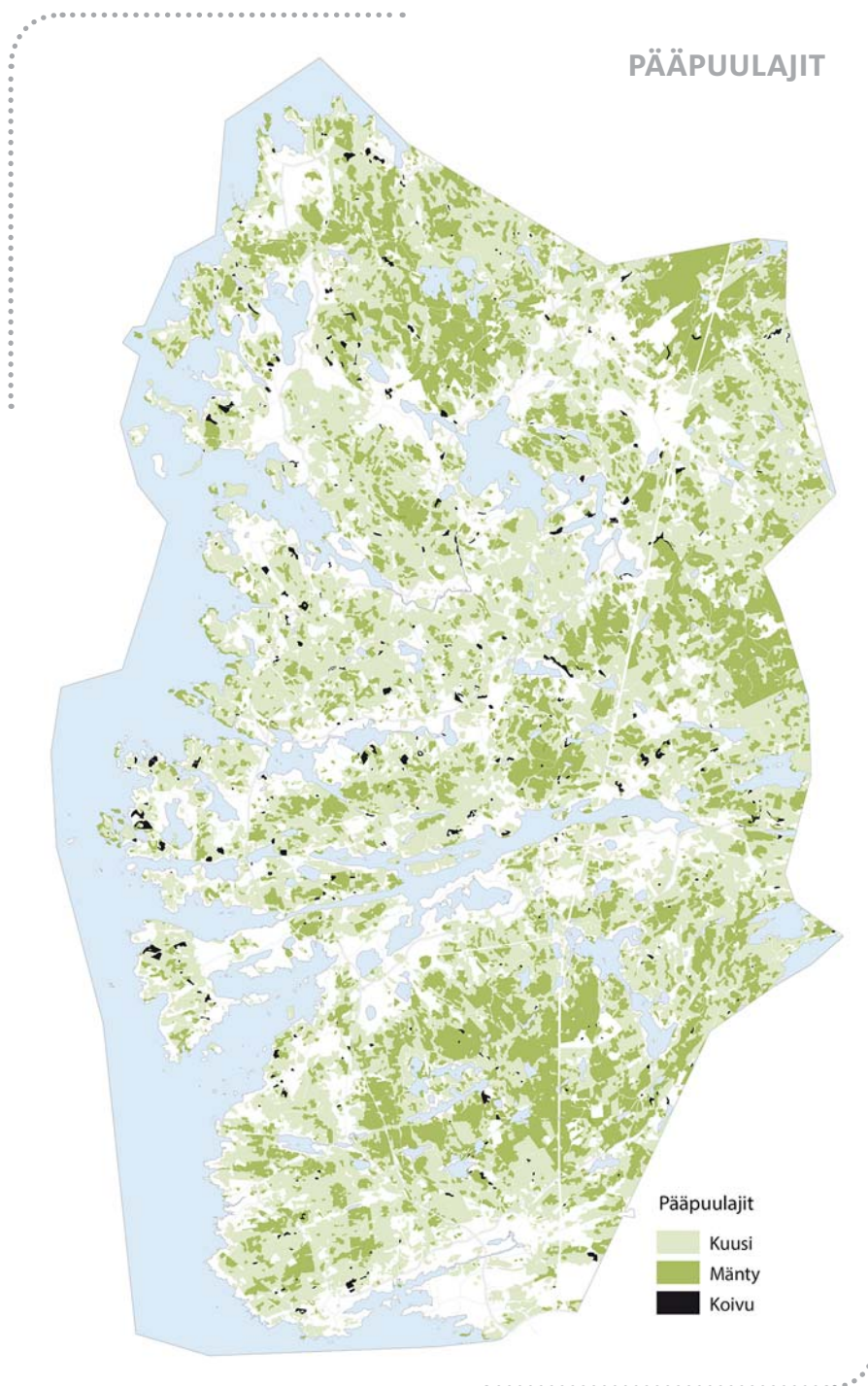

Maa- ja metsätalous

Maaseutuviraston aineiston mukaan vuonna 2017 alueella on 88 toimivaa maatilaa. Toimivien tilojen määrä on koko ajan laskussa, rantayleiskaavaan 1989 oli merkitty 213 maatilan talouskeskusta ja vuonna 2010 toimivia tiloja oli maaseutuviraston aineiston mukaan

112 kpl. Maa- ja metsätalous hallitsee kuitenkin yhä edelleen alueen maisemakuvaa ja vanhat talouskeskukset ovat etenkin eteläosassa asuttuna. Maatiloista laaditaan vuonna 2018 erillisselvitys, jossa käsitellään tarkemmin tuotantotoimintaa.

Maatalouden harjoittamiseen liittyy nykypäivänä sivuelinkeinoja tai palkkatyössä käydään tilan ulkopuolellakin. Tyypillisiä sivuelinkeinoja ovat mm. maanrakennustyöt, kuljetus, matkailu ja tuotteiden suoramyynti.

Metsätalous

Alueen pinta-alasta suurin osa on metsää. Prosenttiosuus vaihtelee hieman lähteen mukaan, maanpinnan peitteisyyttä käsittelevässä Corine-aineistossa se on 83 % koko alueen pinta-alasta, Metsäkeskuksen metsävaratiedoissa 75 %. Joka tapauksessa metsä on voimakkaasti läsnä niin alueen elinkeinoissa kuin ympäristössäkin. Seuraavassa esitetty metsätieto pohjautuu Metsäkeskukselta loppuvuonna 2017 saatuun metsävaratietoon sekä kaupungin metsien osalta Teisko-Aitolahden metsäsuunnitelmaan vuosille 2012–2021.

Alueen metsätaloukseen pinta-ala on lähes 30 000 hehtaaria. Puuston kokonaistilavuus on noin 5 milj. m³ ja keskimääräinen puuston tilavuus 171 m³/ha. Metsien vuotuinen kasvu on keskimäärin 5,10 m³/ha. Metsänkätöil-

moitusten perusteella laskettu vuotuinen hakkuu on 5,13 m³/ha, joten kasvua ja hakkuuta on tällä hetkellä suunnilleen yhtä paljon. Puuston keskimääräinen ikä on 51 vuotta. Alle 20-vuotiaiden metsien osuus on 13 % pinta-alasta ja yli 80-vuotiaiden metsien osuus 10 % pinta-alasta.

Puuston keskimääräinen pituus on 15,8 metriä ja rungon läpimitta 19 cm. Pääpuulaji alueella on kuusi, sen osuus pinta-alasta on 58,4 % ja tilavuudesta 54,6 %. Mäntyä on 31,2 % pinta-alasta, koivua 8,4 % ja muita puulajeja 2 %.

Alueen metsien pinta-alasta 1,5 % on metsäläköhteitä tai muita arvokkaita elinympäristöjä. Lukumääräisesti kohteita on noin 950 kpl. Kohteista valtaosa on puroja, vähäpuustoisia soita, kallioita tai noroja.

Metsäkiinteistöjä on yhteensä lähes 2200 kpl. Kiinteistöjen metsämaan pinta-ala on keskimäärin 13,62 ha ja puuston tilavuus 2323 m³. Kiinteistöistä yli 80 % on yksityisessä omistuksessa ja 5 % kaupungin omistuksessa. Pinta-alallisesti yksityiset omistavat 72 % alueen metsistä, kaupunki 10 %, yhteisöt ja yhtiöt 10 % sekä valtio 10 %. Muilta osin omistajaryhmästä ei ole ollut tietoa saatavilla.

Metsänomistajien keski-ikä on 58 vuotta. Yksityisistä metsänomistajista 40 % asuu Pohjois-Tampereen alueella, 29 % muualla Tampereella ja 31 % on ulkopaikkakuntalaisia. Metsän pinta-alan mukaan laskettuna 57 % alueen metsistä on alueella asuvien omistuksessa, 19 % muualla Tampereella asuvien ja 24 % ulkopaikkakuntalaisten omistuksessa.

Kaupungin omistamat metsät

Tampereen kaupungin omistamista metsistä on vuonna 2012 tehty Teisko-Aitolahden metsäsuunnitelma 2012–2021, joka käsittää kaupungin omistamia metsiä 3 060 hehtaaria. Kaupungin metsät eivät muodosta laajaa, yhtenäistä kokonaisuutta. Laajin yhtenäinen metsäalue sijoittuu Kintulammin lähialueelle, jossa kaupunki omistaa toisiinsa kytkeytyviä metsätiloja yhteensä noin 650 hehtaaria. Muita suurempia metsätiloja ovat Kulkkila ja Pirttijärvi.

Alueen metsät ovat melko runsaspuustoisia. Metsät ovat keskimäärin noin kolmanneksen puustoisempia kuin esimerkiksi Metsähallituksen hallinnoimat metsät Länsi-Suomessa. Puustoisuuteen vaikuttaa metsien käsittelyhistorian lisäksi mm. maaperän ravinteisuus. Puuston määrä vuonna 2010 on ollut keskimäärin 186 m³ hehtaarilla.

Metsien yleisin puulaji on kuusi. Se on pääpuulajina noin 47 %:lla metsäpinta-alasta. Lehtipuu on määritetty pääpuulajiksi noin 10 %:n alalle. Käytännössä lehtipuustoa on kuitenkin enemmän, sillä laskennallisesta puuston kokonaistilavuudesta on lehtipuuston osuus noin viidennes. Valtaosa lehtipuustosta on rauduskoivua ja hieskoivua. Männyn osuus on 36 % ja kuusen osuus 45 % kokonaistilavuudesta.

Alueen metsät ovat pääasiassa vartuneita metsiä. Puusto on keskimäärin noin 60-vuotiaista (2010). Valtaosa eli noin 35 % puustosta on 40 - 60-vuotiaista. Alle 20-vuotiaiden metsien osuus on 7 % kokonaispinta-alasta. Yli 80-vuotiaiden metsien osuus on lähes 20 % kokonaispinta-alasta. Tämä osuus kasvaa jatkossa edelleen, koska uudistushakkuuta tehdään ikäluokkajakaumaan nähden kohtuullisesti.

Teisko-Aitolahden metsäsuunnitelmaan on määritetty laajasti metsäluonnonalueita, jotka tullaan jättämään suunnitelmakaudella metsätaloudellisten toimien ulkopuolelle. Suunnitelmaan on rajattu esimerkiksi metsä- ja luonnonsuojelulain mukaiset luontokohteet, metsäsertifoinnin harvinaiset luontotyytit, muut arvokkaat elinympäristöt, Etelä-Suomen monimuotoisuusohjelma – Metson kriteerit täyttäviä luontokohteita sekä muita luonnoltaan tai maisemaltaan arvokkaita kohteita. Suojelualueita ja arvometsiä on 23 % metsien kokonaispinta-alasta. Kintulammin uusi suojelualue (4/2018) ei ole mukana laskelmassa.

Alueen metsien kokonaispinta-alasta on Viherympäristöliiton Viheralueiden hoitoluokituksen mukaisia ulkoilumetsiä 10 %, retkeilymetsiä on 33 %, talous-

metsiä 34 %, arvometsiä 18 % ja suojelualueita 5 %. Ulkoilumetsät sijaitsevat asutuksen lähialueilla, kun taas retkeilymetsät sijaitsevat kauempana taajamista. Etenkin ulkoilumetsiä käytetään monin eri tavoin ulkoiluun ja virkistytymiseen. Pohjois-Tampereella erityinen virkistyskäyttö kohdistuu etenkin Kintulammin alueeseen ja muutamiin ulkoilumetsätiloihin kuten Kämmenniemen metsiin. Talousmetsät pidetään taloudellisesti tuottokykyisinä. Kaupungin metsistä etenkin talousmetsillä on huomattava taloudellinen merkitys myös vaihtomaina puuntuotannollisen merkityksen lisäksi. Arvometsät ovat erityisen tärkeitä ja arvokkaita kohteita maiseman, kulttuurin, luonnon monimuotoisuusarvojen tai muiden ominaispiirteiden vuoksi. Arvokas luontokohde on rajattu metsäsuunnitelmassa arvometsäksi, jos kohde ei täytä suojelun alueen määritysperusteita, mutta sen luontoarvot ovat perustellusti merkittävät, ja se halutaan omaehtoisesti säästää tavanomaisen metsänkäsittelyn ulkopuolelle. Suojelualueiden luokkaan kuuluu luonnonsuojelualueita, metsä- ja vesiläköhteitä, suojeluohjelma-alueita, Natura-alueita sekä maisemallisesti, kaupunkikuvallisesti tai geologisesti arvokkaita alueita.

Palvelut

Julkiset palvelut

Päiväkodit

Alueella toimii kolme kunnallista ja kaksi yksityistä tai yhteisön päiväkotia. Kämenniemen päiväkotia on 60 paikkainen. Päiväkodissa on myös varhaiskasvatuskerho 2-5 -vuotiaille. Kämenniemen esiopetusryhmät toimivat koulun tiloissa. Kämenniemen päiväkodin Terälahden lisäryhmässä on 21 hoitopaikkaa sekä esiopetusta. Sorilan päiväkodissa on 40 hoitopaikkaa. Lisäksi kou-

lun tiloissa toimii esiopetusryhmä. Nurmissa sijaitsee kristillinen 32-paikkainen päiväkotia Pikkupursi (myös esiopetusta) ja yksityinen 18-paikkainen päiväkotia Pikkuväki. Pikkupursi on tarkoitettu laajentaa 64 paikkaiseksi.

Kunnalliset päiväkodit ovat tällä hetkellä täynnä. Tilanne vaihtelee jatkuvasti, mutta alueella on yleisesti pystytty tarjoamaan hoitopaikka lähialueelta.

KUVA HEINI NURMINEN

Kämenniemen päiväkotia.

Koulut

Kämenniemen koulussa toimii vuosiluokat 1-9. Alakoulussa on 168 oppilasta ja yläkoulussa 233 oppilasta. Kämenniemen koulun Terälahden koulutalossa on vuosiluokkien 1-6 opetusta (yhteensä 68 oppilasta). Terälahden koululla toimii myös luonto- ja ympäristökasvatusta tukeva Tampereen luontokoulu Korento, joka tarjoaa luontokoulupäiviä tamperelaisille lapsille ja nuorille.

Olkahisten koulun Sorilan koulutalossa toimii vuosiluokat 1-6 (yhteensä 93

oppilasta). Kaikkiin kunnallisiin kouluihin mahtuisi tällä hetkellä lisää oppilaita.

Kristillinen koulu Nurmissa antaa perusopetusta vuosiluokille 1-9, oppilaita on noin 250.

Kaikilla alueen kunnallisilla kouluilla on tarjolla myös aamu- ja/tai iltaopetusta sekä harrastavaa iltaopetusta. Alueella ei ole tarjolla peruskoulua ylemmän koulutustason opiskelupaikkoja.

KUVA HEINI NURMINEN

Terälahden luontokoulun pihaa.

Sosiaali- ja terveystyöpalvelut

Alueella sijaitsee Kämenniemen terveysasema, jossa on kerran viikossa mahdollisuus myös laboratoriopalveluihin. Teiskon hammashoitola toimii niin ikään Kämenniemessä.

Neuvolapalveluiden osalta entisen Teiskon alueen asukkaita palvelee Kämenniemen äitiys- ja lastenneuvola. Eteläosan asukkaita palvelee Koilliskeskuksen äitiys- ja lastenneuvola.

Kämenniemen nuorisokeskus toimii alueen nuorten kohtaamispaikkana, eteläosasta käydään myös Koilliskeskuksen nuorisokeskuksessa.

Kirjastot

Kämenniemen ja Terälahden koulujen yhteydessä on kirjasto. Molemmissa on omatoimikäyttöä, mikä mahdollistaa laajat aukioloajat. Keson kylätalolla Hirviniemessä on kyläkirjasto, joka on avoinna kerran viikossa. Kirjastoautolla

on alueella kaksi reittiä, joissa se kulkee vuoroviikoin. Parillisina viikkoina reitinä on Eerolansuora-Ukaa-Kaanaa-Yrjölä-Velaatta-Teisko kk ja parittomina viikkoina Kapee-Hietalahti-Sisaruspohja-Viitapohja-Pulesjärventie.

KUVA HEINI NURMINEN

Kämenniemen kirjasto.

Ikäihmisten palvelut

Kämenniemessä sijaitsee Kotilinnasäätiön asuntoja, jotka on tarkoitettu ikäihmisille. Yhdeksässä rivitalotyypissä asuintalossa on yhteensä 41 asuntoa.

Teiskon perhehoitokoti Pohtolassa tarjoaa ikäihmisille päiväpalveluita. Nurmikodissa on tarjolla tehostettua palveluasumista.

Matonpesupaikkoja on Kämenniemessä, Terälahdessa ja Hirviniemessä.

Teiskon aluepaloasema sijaitsee Kämenniemessä.

Joukkoliikenne

Tampereen seudun joukkoliikenteen linjat 28, 90, 91 ja 92 liikennöivät alueella. Lisäksi alueella on palveluliikennettä ja koululaisvuoroja. Vuoroväli arkisin Kämenniemestä, Sorilasta ja Terälahdesta Tampereen keskustaan on noin kerran tunnissa. Kaanaasta, Maisansalosta, Teiskon kirkolta ja Aitoniemestä on muutama päivittäinen vuoro. Kämenniemi-Viitapohja-Sorila -lenkillä on muutama päivittäinen vuoro.

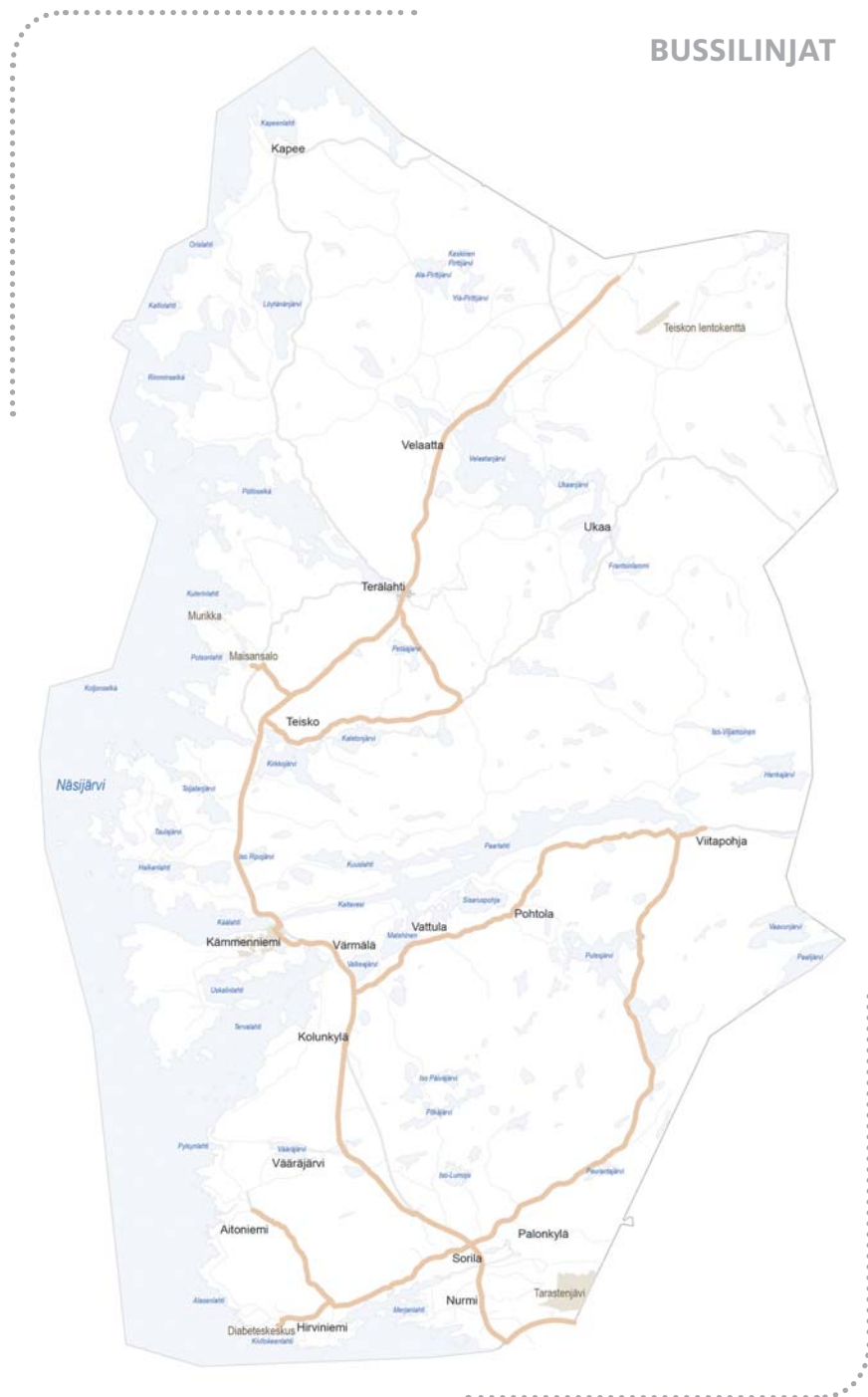
Palveluliikenteen pikkubussi (kutsubussi) liikennöi arkisin vuoropäivinä Pohjois-Teiskossa ja Etelä-Teiskossa.

Kaitavedentien varrella on useassa paikassa epävirallisia muutaman auton liityntäpysäköintialueita (Viitapohjantien ja Teiskon kirkkotien liittymä).

Koululaiskuljetuksia on järjestetty mm. Paavolasta ja Teiskon kirkonseudulta Kämenniemen koululle, Kolunkylästä ja Palonkylästä Sorilan koululle

sekä Kapeesta, Velaatasta ja Kuoranasta Terälahden koululle.

Bussilinjat kattavat vain osan alueesta, esimerkiksi Kapeen ja Ukaan suunnalla sekä Näsijärven työntyvissä niemissä ei ole vakituksia linjoja. Kuitenkin koko alueen asukkaista noin 45 % asuu alle 500m etäisyydellä pysäkeistä ja 72 % alle kilometrin etäisyydellä pysäkeistä. Pitkät vuorovälit heikentävät monilla alueilla joukkoliikenteen palvelutasoa.

Yksityiset palvelut

Päivittäistavarakauppoja on Kämenniemiessä, Nurmissa ja Terälähdessä. Teiskon lähiruokarengas toimittaa paikallista ruokaa suoraan tuottajilta kuluttajille.

Kämenniemiessä on mm. apteekki, Terälähdessä Keuruun osuuspankin kasapalvelupiste. Asiamiesposteja on Kämenniemiessä, Terälähdessä ja Nurmissa.

Kesäviikonloppuisin alueella toimii kesätoreja Kämenniemiessä ja Terälähdessä.

Alueella on paljon eri toimialojen palveluyrityksiä, jotka tarjoavat esim. kotitalouspalveluita ja kiinteistö- ja rakennuspalveluita.

Virkistyspalvelut

Tampereen kaupungin kunnossapitämiä uimarantoja on Kämenniemiessä, Velaatassa ja Viitapohjassa. Näillä rannoilla on varustuksena laituri, pukutila ja wc/käymälä, Velaatassa lisäksi rantalentopallokenttä. Pienempiä uimapaikkoja on mm. Hirviniemiessä, Sisaruspohjassa, Terälähdessä.

Kaupungin ylläpitämiä leikkipaikkoja ja -kenttiä ovat koulujen lisäksi Käm-

neniemen Haaviston- ja Kämnesuonpuisto sekä Nurmin leikkipaikka.

Kaupungin ylläpitämiä hiihtolatuja on Kämneniemen valaistu latu (2,3 km) sekä Terälähden (3,0 km) ja Sorilan (0,9 km) valaisemattomat ladut. Luistelu- ja leikkipaikkoja ovat Kämneniemen koulun kaukalo sekä Terälähden ja Sorilan koulujen luistinkentät.

Näsijärvellä ylempään palvelutason venesatamia ovat Maisansalo (II lk) ja Kämneniemi (III lk). Alempiin palvelutasoluokkiin kuuluvat Tapoonlahti (IV), Sisaruspohja (V), Terälahti (V) ja Viitapohja (V). Soutuvenerantoja on edellisten lisäksi mm. Laalahdella ja Hirviniemiessä. Veneenlaskupaikkoja on Kämneniemen Tapoonlahdella, Sisaruspohjassa, Maisansalossa ja Terälähdessä.

Luontoliikunta

Metsät ovat tärkeässä roolissa luonnossa liikkujille sekä marjastajille ja sienestäjille. Suurin osa alueen metsistä on yksityisomistuksessa, kaupungin omistamia metsiä on noin 3200 ha.

Kintulammi-Kortejärven ulkoilualue on laaja (650 ha) kaupungin omistama ulkoilualue, josta suuri osa kuuluu Vattulan ja Kintulammin luonnonsuoje-

lualueisiin. Alueen tukikohtina toimivat Kintulammin maja ja Kortejärven tila. Velaatassa sijaitsee Ala-Pirttijärven 200 ha:n ulkoilu- ja retkeilyalue kalaisan järven tuntumassa.

Terälähdessä on Tampereen luontokoulu Korennon luontopolku nuotiopaikkoineen sekä talkoovoimin rakennettu kuntopolku. Kapeessa on kyläläis-

ten rakentama luontopolku. Nuutilanlahden lintutorni sijaitsee Velaatassa.

Kiimajoen melontareitin lähtöpaikkoina ovat Velaatan uimaranta ja Frantsinlammi. Reitti kulkee Ukaanjärven ja Velaatanjärven läpi Kiimajoelle ja sitä pitkin Terälahteen.

Kalastus ja metsästys

Lukuisten vesistöjen vuoksi alueella on hyvä mahdollisuus virkistyskalastukseen. Näsijärven yhtenäislupa-alueen lisäksi alueella on monia kalastuskun-

tia eteläosan Nurmen osakaskunnasta pohjoisosan Pohjankapeen osakaskuntaan. Myös ravustus alueella on yleistä.

Alueella toimii kymmenkunta metsästysseuraa, joiden yläjärjestönä on Teiskon riistanhoitoyhdistys.

Matkailupalvelut

Majoituspalveluita alueella tarjoaa mm. Taulaniemen lomakoti ja leirintäalue Taulaniemiessä, Maisansalon karavaani-alue Polsoissa, Murikanrannan kokoushotelli ja Niemi-Kapeen tila. Aamiaismajoitustyyppistä toimintaa on Sisaruspohjassa ja Kaanaassa.

Kahvila- ja ravintolapalveluita on mm. Kämenniemiessä, Maisansalossa ja Sisaruspohjassa.

Alueen retkikohteita ovat esimerkiksi Teiskon Viini ja Liutun Maalaistalo. Moni alueen matkailuyrityksistä vuokraa tilojaan kokous- ja juhlaikäyttöön.

Tampereen matkailuoppaat ry järjestää Ulkomaille Teiskoon -kiertoajelua, jonka aikana tutustutaan Teiskon histo-

riaan. Alueella on tarjolla myös opastettuja retkiä, teemailtoja, ratsastusta ja kalastusta.

Seuraavassa on lueteltuna alueen merkittäviä palvelutarjoajia. Lisäksi alueella on mm. säätiöiden, urheiluseurojen ja yhdistysten omistamia kesäviikko- ja viikkopaikkoja.

● Tampereen seurakuntayhtymällä on leirikeskuksia Aitolahden Pättinniemiessä ja Paarlahden Isosaareissa, joissa järjestetään rippi- ja muita leirejä pääasiassa kesäaikaan. Pättinniemen alueella on mm. majoitustilaa (vanha pappila), luokahuone ja sauna. Isosaaren alueella on mm. majoitustiloja, ruokalarakennus ja pirttirakennus. Aitolahdella sijaitseva

Diabetesliiton valtakunnallinen kurssikeskus siirtyi seurakuntayhtymän omistukseen vuonna 2017. Diabeteskeskuksen tiloissa on majoitushuoneita, ruokasali ja opetuskeittiö, luentosali ja ryhmätyöhuoneita, liikuntasali ja saunaosasto sekä muita toimintaa liittyviä sisä- ja ulkotiloja. Seurakuntayhtymän tavoitteena on keskittää jatkossa ympärivuotista toimintaa Diabeteskeskuksen alueelle. Myös Pättinniemen aluetta on tarkoitus kehittää.

● Ensilä on Tampereen Kisatoverien omistama valmennus- ja vapaa-ajanviettopaikka Aitonienessä Pättinniemen naapurissa. Alueella on vuokrattavissa päärakennus, saunoja ja jalkapallo- sekä beachvolleykenttä.

- Kuuslahden leirikeskus/kesäkoti on Tampereen Kehitysvammaisten Tuki ry:n paikka Kuuslahden pohjukassa. Alueella on majoitustilaa ja sitä vuokrataan myös ulkopuolisille.
- Vähäsilta on Tampereen kaupunkiläheyyksen kesänviettopaikka Sisaruspohjassa. Alueella on jäsenkäyttöön ruokailu- ja majoitustiloja.
- Maisansalon karavaanarialueella on noin 300 vaunupaikkaa sekä ympärivuoi-

tisia huoltopalveluita. Alueella sijaitsee myös Maisakki ry:n mökkikylä sekä kesä- ja tilausravintola Maisa saunatiloineen.

- Murikka-opisto on metalliliiton koulutuskeskus Maisansalon läheisyydessä. Alueella on lukuisia luento-, kokous- ja liikuntatiloja. Opiston rinnalla on hotelli- ja ravintolatoimintaa. Opiston uimahalli on ollut aiemmin myös alueen asukkaiden käytettävissä.

- Kaanaa Center on Tampereen Vauhtipuisto ry:n ylläpitämä tapahtuma- ja harastus- ja monitoimikeskus Kaanaassa. Alueella on mm. rallicross-, motocross-, karting- ja speedwayradat sekä Teiskon lentokenttä. Ilmailutoiminta alueella on ollut jonkin aikaa pysähdyksissä, mutta on tarkoitus käynnistää uudelleen. Alueella on järjestetty monia massatapahtumia, kuten Jukolan viesti -suunnistuskilpailut.

Muut palvelut

Harrastustoiminta

Harrastustoimintaa alueella järjestävät urheiluseurat, erilaiset yhdistykset ja seurat sekä seurakunnat. Myös Tampereen seudun työväenopistolla ja Ahjollalla on alueella järjestettäviä kursseja. Urheiluseuroista laajimmin alueella toimii Teiskon Urheilijat, mutta myös suurempien seurojen, kuten Tampereen Sisun ja TKT:n toimintaa sijoituu alueelle. Harrastustoiminnan järjestäjissä on paljon paikallisia seuroja ja yhdistyksiä, kuten esimerkiksi Poh-

jois-Teiskon nuorisoseura ja Kämmenniemen omakotiyhdistys.

Suuri osa alueen harrastustoiminnasta on liikuntaa, mutta tarjolla on myös käsitöitä, retkiä, kursseja ja illanviettoja. Messukylän seurakunta ja adventtiseurakunta tarjoavat hengellistä toimintaa, kuten pyhäkouluja ja raamatuntutunteja. Alueella voi myös koulututtaa isoseksi tai osallistua nuorten iltoihin, erilaisiin kerhoihin tai senioritoimintaan. Alueella toimii Teiska-Partion

yhteislippukunta ja erilaisia kuoroja, kuten Teiskon mieslaulajat. Teiskon VPK järjestää harrastustoimintaa nuorille ja osa alueen hevostiloista pitää ratsastustunteja.

Harrastustoiminta sijoittuu pääosin Kämmenniemeen, mutta myös Terälahdesta, Velaatasta ja Sorilasta löytyy tarjontaa. Toiminta järjestetään koulujen, seurakuntien ja seurojen tiloissa.

Kyläyhdistykset

Alueen kylillä toimii aktiivisesti kuusi yhdistystä (Aitoniemi-Hirvenniemi, Kaanaa, Kapee, Pohtola-Vattula, Terä-

lahti ja Viitapohja) sekä Kämmenniemessä omakotiyhdistys. Kyläyhdistyk-

siä on ollut myös Kanta-Aitolahden, Ukaan-Asuntilan ja Värmälän alueilla.

Tapahtumat

Alueen tapahtumat painottuvat kesäaikaan, jolloin vakituisten asukkaiden lisäksi myös kesäasukkaat ja matkailijat voivat niihin osallistua. Perinteisimpiä kesätapahtumia ovat erilaiset myyjäiset, kylien juhannusjuhlat, Teiskon markkinat ja Viitapohjan illamat. Muina vuodenaikoina järjestetyt tapahtumat ovat hiihto- ja urheilukilpailuja, erilaisia syys- ja joulutapahtumia sekä musiikkiesityksiä. Tapahtumapaikat jakautuvat melko tasaisesti kyläkeskuksiin eri puolille aluetta. Tapahtumia järjestävät alueen kyläyhdistykset, urheiluseurat, vanhempainyhdistykset yms. Alueella pidetään myös alueen ulkopuolisten järjestäjien järjestämiä tapahtumia (esimerkiksi urheilukilpailuja).

TAMMIKUU	HELMIKUU	MAALISKUU	HUHTIKUU
M T K T P L S	M T K T P L S Talvirieha Teiskon mestaruushiihdot Väinämöisen pilkkikisat	M T K T P L S Kaanaan nappulahiihdot	M T K T P L S
TOUKOKUU	KESÄKUU	HEINÄKUU	ELOKUU
M T K T P L S Maastojuoksukisat	M T K T P L S Juhannusjuhlat Kapeen myyjäiset Kesä- ja maalaistorit	M T K T P L S Teiskon markkinat Teisko triathlon Kesäteatteri Huutokauppa Illamat Kesä- ja maalaistorit	M T K T P L S Velaatan Beach Volley Myrskyn elotanssit Kesä- ja maalaistorit
SYYSKUU	LOKAKUU	MARRASKUU	JOULUKUU
M T K T P L S Teiskon mestaruuskisat Syysriehta Maastojuoksukisat	M T K T P L S	M T K T P L S	M T K T P L S Joulumarkkinat Kaanaan lyhtykävely

Liikenne ja yhdyskuntatekniikka

Vesihuolto

Pohjois-Tampereelle vesihuollosta vastaavat pääosin kiinteistöt itse. Kämmeniemen ja Polson alueella on Tampereen Veden vesi- ja viemäriverkostot. Nurmi-Sorilan ja Hirviniemen alueella toimii Nurmin vesihuolto-osuuskunta. Osuuskunta on liittynyt Tampereen Veden verkostoon ja ostaa toimittamansa talousveden Tampereen Vedeltä

ja johtaa jätevedet Tampereen Veden verkostoon. Sisaruspohjan alueella toimii vesiosuuskunta ja Velaatassa pieni vesiyhtymä.

Veden määrälliset ja laadulliset ongelmat sekä jätevesien käsittelyn vaatimukset osaltaan kannustavat liittymistä yhteiseen vesihuoltoratkaisuun. Usein kokonaistaloudellisesti järke-

vin ratkaisu hyvänlaatuisen veden saamiseksi haja-asutusalueiden asutustihentymille on vesiosuuskunnan perustaminen, sillä yleensä alueen liittämisen kaupungin verkostoon ei ole pitkien etäisyyksien vuoksi kannattavaa. Samasta syystä osuuskuntien kiinteistökohtaiset kustannukset nousevat, mikä vähentää liittymishalukkuutta.

Tampereen Veden toiminta-alueet

Pohjois-Tampereella on Tampereen Veden toiminta-alueita Kämmenniemessä ja Pilsossa. Näillä alueilla on keskitetty vesihuolto eli puhdas vesi otetaan Kämmenniemen ja Polson vedenottamoista ja viemäriverdet johdetaan Kämmenniemen ja Polson puhdistamoihin.

Polson ja Kämmenniemen vedenpuhdistuslaitokset käsittelevät Näsijärven pintavettä. Kämmenniemen laitokselta

pumpattiin vuonna 2015 vettä johtoverkkoon 47 779 m³ ja Pilsosta 29 814 m³.

Kämmenniemen ja Polson jätevedenpuhdistamot ovat pieniä laitoksia: yhteensä puhdistamoissa käsitellään vuodessa saman verran jätevettä kuin Viinikanlahdessa kahdessa päivässä. Pienten puhdistamoiden purkuvesistönä on Näsijärvi. Kämmenniemen puhdistamon ympäristölupa on vuodelta 2009 (Pirkanmaan ympäristökes-

kus PIR-2008-Y-5-111) ja se on voimassa toistaiseksi. Puhdistamo on mitoitettu 1 000 asukkaan jätevesien puhdistukseen ja sen kapasiteetti on kutakuinkin käytetty. Polson puhdistamon ympäristölupa on tarkistettu 2016 (Aluehallintoviraston päätös 45/2016/1) ja se on voimassa toistaiseksi. Polson puhdistamo on mitoitettu 1 500 asukkaan jätevesille ja sillä on kapasiteettia nykyistä suuremman jätevesimäärän käsittelyyn.

Vesi- ja vesihuolto-osuuskunnat

Pohjois-Tampereella toimii kolme vesiyhtymää: Nurmin Vesihuolto-osuuskunta, Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunta ja Velaatan vesiyhtymä. Toiminnassa olevilla vesiosuuskunnilla ei ole suunnitelmassa laajentaa toiminta-alueitaan merkittävästi Nurmia lukuun ottamatta.

Nurmin Vesihuolto-osuuskunta (vuodesta 2001) huolehtii omasta verkostostaan ja tekee yhteistyötä Tampereen Veden kanssa, joka toimittaa osuuskunnalle puhdasta vettä ja ottaa osuuskunnan jätevedet käsiteltäviksi. Osuuskunnan verkostoon on liittynyt noin 150 kiinteistöä, joista suurin osa

on vakituksessa käytössä. Vuoden 2018 aikana liittyjämäärä kasvanee 200 kiinteistöön. Osuuskunta on laajentanut toimintaansa Nurmi-Sorilasta Aitonien ja Hirviniemen alueelle, runkolinjan rakentamisesta ja ylläpidosta vastaa Tampereen Vesi, sivuhaarojen toteutuksesta vesihuolto-osuuskunta.

Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunta (1999) hoitaa Pohtolan, Vattulan ja Värmälän kylien vedenhankintaa ja jakelua. Vesiosuuskunnan kattama alue kuuluu kokonaisuudessaan arseeniriskialueeseen. Sisaruspohjan alueen vesiosuuskunnan kaksi vedenottamoa sijaitsee Kreetansuon pohjavesialueella.

Pohjaveden muodostumisalue on suhteellisen pieni ja pohjavesivarasto reagoi herkästi sademäärien vaihteluun. Alueella ei ole keskitettyä viemärintiä, vaan jätevedet käsitellään kiinteistökohtaisin ratkaisuin. Osuuskuntaan on liittynyt noin 170 kiinteistöä.

Velaatan vesiyhtymä (1969) toimittaa asiakkailleen puhdasta vettä omasta Rääkkäkankaan lounaisosan pohjavesilähteestä. Toiminta aloitettiin, koska alueen kaivovesien rautapitoisuudet olivat korkeat. Tällä hetkellä talousvettä toimitetaan 30 kiinteistöön, joista suurin osa on vakituksessa käytössä.

Haja-asutusalueet

Suurin osa Pohjois-Tampereen kiinteistöistä sijaitsee haja-asutusalueella vesihuollon toiminta-alueiden ulkopuolella. Vuoden 1982 jälkeen rakennetuista asuinrakennuksista 65 % (475 kpl) ja vapaa-ajanrakennuksista 94 % (724 kpl) sijaitsee toiminta-alueiden ulkopuolella. Näillä alueilla kiinteistöt vastaavat itse vesihuollosta. Haja-asutusalueelle rakennetaan jatkuvasti uusia kiinteistöjä ja vanhoja kiinteistöjä korjataan nykyvaatimusten mukaisiksi. Rakennusluvan myöntämisen yhteydessä rakennuspaikan olosuhteet tarkastetaan ja jäteveden käsittelyn ratkaisut määritellään niiden mukaisesti. Yleisimmin kiinteistöillä päädytään kolmeosaiseen saostuskaivoon ja maasuodattimeen. Vanhan rakennuskannan osalta jätevesien käsittelyjärjestelmistä ei ole kattavaa tietoa.

Pohjois-Tampereella noin puolessa talouksia talousveden saanti on hoidettu porakaivolla, myös rengas- tai muu uppokaivo on yleinen. Lähteestä

veden ottaa joka kymmenes talous. Yleisesti ottaen veden riittävyys porakaivojen osalta on hyvä, samoin lähteiden antoisuus on hyvä.

Rengaskaivoissa riittävyys on hyvä tai kohtalainen. Veden laatu puolessa porakaivoista on hyvä tai kohtalainen, rengaskaivoista viidennes on laadultaan hyviä, lähteiden osalta joka kymmenes. Veden puutteesta tai laatuhaitoista on niukasti tietoa. (Silta-The Bridge –hanke 1997).

Haja-asutusalueiden pora- tai rengaskaivoista saatavan talousveden tyyppillinen ongelma pohjoisella alueella on arseeni. Arseeniongelmia on ilmennyt mm. Sisaruspohjassa, Kämmenniemessä ja Hirviniemi-Aitonien alueella. Myös rautapitoisuudet talousvedessä ovat näillä alueilla melko korkeita. Arseenin ja raudan poisto on mahdollista kiinteistökohtaisin laittein, mutta se aiheuttaa lisäkustannuksia.

Jätevedet hoidetaan kiinteistökohtaisesti haja-asutusalueiden lisäksi Sisa-

ruspohjan ja Velaatan toiminta-alueilla. Osa kiinteistöistä on loma-asuntoja, joilla vedenkäyttö on vähäistä, eivätkä talousjätevesiasetuksen vaatimuksen koske niitä. Vanhoissa järjestelmissä on tavanomainen ratkaisu johtaa jätevedet saostuskaivojen kautta kivipesään, imeytyskaivoon tai salaojaputkeen. Suuri osa vanhoista käsittelyjärjestelmistä ei täytä nykyvaatimuksia eikä niiden toiminnasta olla kaikilla kiinteistöillä selvillä, jolloin niiden hoidossa ja huollossa ilmenee puutteita. Uusissa rakennuksissa tavallisin ratkaisu on jätevesien esikäsittely saostuskaivoissa, jonka jälkeen jätevedet johdetaan joko maasuodattimeen tai pienpuhdistamoon. Ranta-alueilla WC-vedet on suositeltavaa kerätä umpisäiliöön. Haja-asutusalueen sako- ja umpikaivojen liete kuljetetaan käsiteltäväksi Viinikanlahden jätevedenpuhdistamolle, koska lietteiden peltolevitys ilman esikäsittelyä on kielletty. (Ympäristön tila Tampereella 2014)

Liikenne

Alueen liikenteellisenä runkona on seututie 338 Aitolahdesta Jäminkipohjaan, joka Aitolahdessa liittyy valtatiehen 9 ja Jäminkipohjassa kantatiehen 66. Kaitavedentie-Terälähdentie-Velaatan tien pituus on noin 36 km.

ELY-keskuksen ylläpitämiä yhdystieitä on yhteensä noin 120 km. Yhdystieitä ovat 3381 Teiskon kirkkotie-Ukaantie, 3382 Muroleenkyläntie, 14193 (Aitoniementie), 14197 (Pulesjärventie), 14195 (Eerolansuorantie), 14199 (Viitapohjantie-Peräpohjantie), 14276 (Siltasavontie), 14273 (Kuorannantie), 14274 (Petäjärventie), 14275 (Niemikyläntie), 14277 (Kapeentie-Pohjankapeentie), 14279 (Etelä-Arolantie), 14281 (Moottorikeskusentie) ja 14282 (Vehokyläntie).

Kaupungin ylläpitämiä katuja on asemakaava-alueilla yhteensä 11,0 km. Näistä sijoittuu Kämmenniemeen 6,6 km, Polsoon 3,5 km ja Tarastenjärvelle 0,9 km.

Alueella on noin 200 yksityistietä, joille on perustettu tiekunta. Lisäksi alueella on useita metsäautotien luonteisia ajoyhteyksiä.

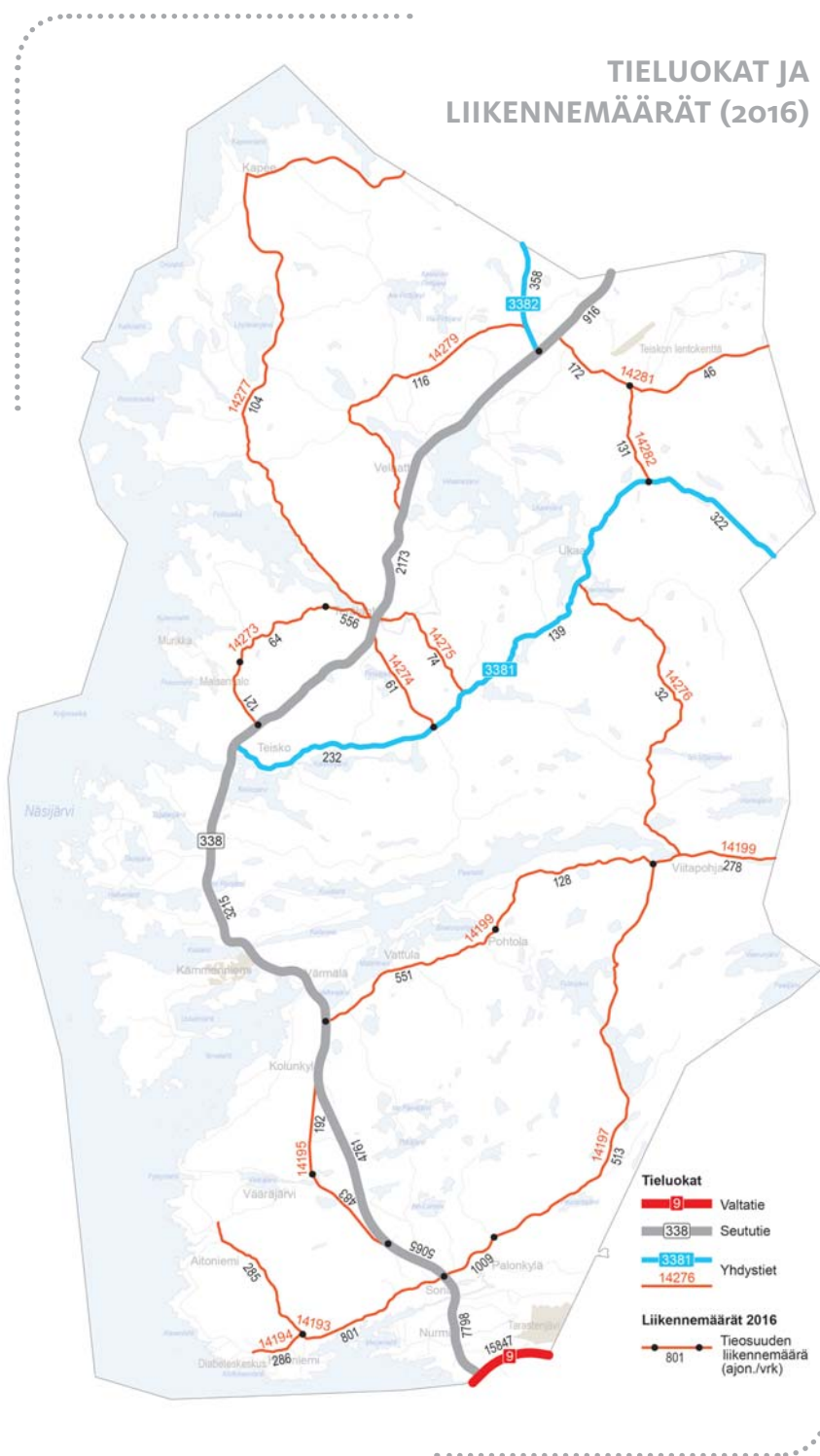
Alueen suurin liikennemäärä on keskeisellä seututie 338:lla. Kaitavedentien eteläosassa kulkee noin 7800 ajoneuvoa/vrk ja Kämmenniemen ohittaa noin 3200 ajoneuvoa/vrk. Terälähdien ja Velaatan kohdalla liikennemäärä on noin 2100 ajoneuvoa/vrk. Raskaan liikenteen osuus on seututien eteläosassa noin 3 % ja pohjoisosassa 8 %. Yhdysteiden liikennemäärät ovat pääosin alle 1000 ajoneuvoa/vrk.

Seututien 338 nopeusrajoitus on pääosin 80 km/h. Nurmi-Sorilan ja Kämmenniemen kohdalla nopeusrajoitus on 50-60 km/h ja Terälähdien kohdalla 40-50 km/h.

Kevyen liikenteen väyliä on rakennettuna yhteensä noin 13 km. Pisimmät osuudet ovat Kaitavedentien laidassa Nurmessa, Sorilassa ja Kämmenniemen eteläpuolella. Lyhyempiä osuuksia on Kämmenniemen taajamassa (yhteensä 2,8 km), Terälähdessä, Maisansalossa ja Tarastenjärvellä.

Näsijärvellä on vesilain mukaisia yleisiä kulkuväyliä. Näsijärven pohjois-eteläsuuntaiselta pääväylältä haarautuu vesiväyliä Aitolahteen, Kämmenniemeen, Maisansaloon, Teiskolanlahteen ja Terälähteen. Säännöllistä laivaliikennettä alueelle ei ole.

TIELUOKAT JA LIIKENNEMÄÄRÄT (2016)

Sähkönjakelu

Alue kuuluu pääosin Tampereen Sähköverkko Oy:n sähkönjakelualueeseen. Ukaan itäpuolella Oriveden rajan tuntumassa on pieni alue, joka kuuluu Elenia Oy:n sähkönjakelualueeseen.

Alueen läpi kulkee pohjois-eteläsuuntaiset Fingrid Oyj:n 400 kV (Ala-

järvi-Kangasala 1097) ja 110 kV (Kangasala-Mänttä 1052) voimajohtot. Johtolinjoilla on Sisaruspohjan alueella kaksi sähköasemaa, Hirvihaara ja Valkeajärvi. Sisaruspohjan alueella on myös Fingrid Oyj:n johdosta haarautuva itä-län-

sisuuntainen Tampereen Sähköverkko Oy:n 110 kV voimajohto, joka päättyy Viitapohjantien varressa olevalle Teiskon sähköasemalle.

Energiahuolto

Yleisimmät lämmitysmuodot alueen rakennuksissa ovat suora sähkölämmitys ja uunilämmitys. Vuoden 2000 jälkeen rakennetuissa rakennuksissa vesikeskuslämmitys on noussut uunilämmityk-

sen rinnalle toiseksi suosituimpänä lämmitysmuotona, mutta suora sähkölämmitys on edelleen selkeästi yleisin. Maa-lämmön osuus on noin 13 % uudempien rakennusten energialähteenä, kevyen

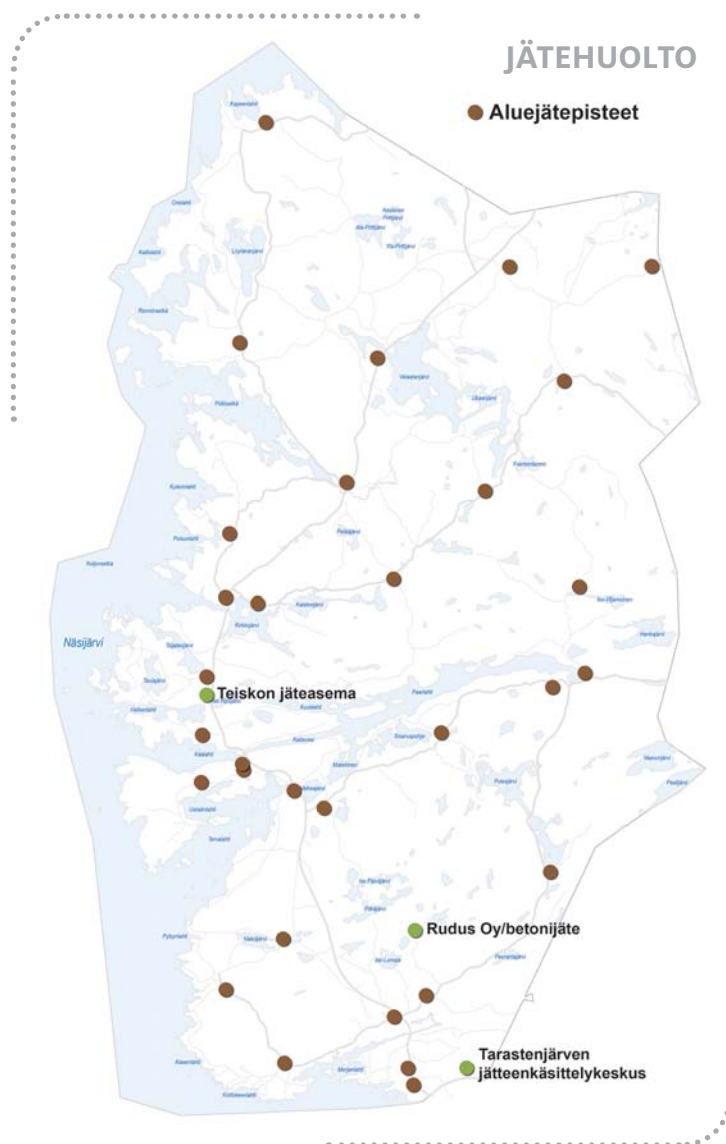
polttoöljyn osuus noin 3 %. Energiahuollon osuuksissa on huomioitava, että suurelta osalta vanhempia rakennuksia lämmitysmuoto ei ole tiedossa.

Jätehuolto

Pirkanmaan Jätehuolto Oy vastaa alueen jätehuollosta. Yksityiset yritykset hoitavat jätteiden kuljetuksen Tarastenjärven jätteenkäsittelykeskukselle. Alueellinen

Teiskon jäteasema sijaitsee Terälahdentien varressa Kämmenniemen pohjoispuolella. Aluejätepisteitä on noin 30 kpl eri puolilla aluetta.

Haja-asutusalueella jätevesilietteet tulee talousvesiasetuksen mukaan tyhjentää vähintään kerran vuodessa.

Kulttuuriperintö

Alueelta on tehty laaja Tampereen Aitolahden ja Teiskon kulttuuriympäristöselvitys, joka valmistui vuonna 2015. Selvityksen johtopäätöksenä tunnistettiin 23 kulttuuriympäristöltään arvokasta aluekokonaisuutta, jotka ovat pisimpään olleet maanviljelykäytössä

ja joiden kulttuurimaisema on säilynyt eheänä näihin päiviin asti. Kulttuuriympäristön osa-alueisiin kuuluvat rakennettu ympäristö, kulttuurimaisema, perinnebiotoopit sekä arkeologinen perintö. Kulttuuriympäristöselvityksen yhteydessä tutkittiin alueen kulttuuri-

maiseman kehitystä historiallisen kartta-aineiston avulla, selvitettiin perinnebiotoopit ja listattiin aiemmin selvitettyjä muinaismuisto- sekä rakennuskulttuurikohteita. Seuraavassa on koottuna selvityksessä arvetut kohteet.

Kulttuuriympäristöt

Valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä ovat Aunessilta sekä Teiskon Kirkkojärven-Kalettomanjärven kulttuurimaisema. Maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi on luokiteltu Viitapohjan kulttuurimaisema ja maakunnallisesti arvokkaiksi kulttuuriympäristöiksi (7 kpl) Hirviniemen, Kulkilan, Taulaniemen, Yrjölänkylän, Kivi-

ranta-Kuorannan, Taivalahti-Löytänän ja Sorilanjoen kulttuurimaisemat.

Paikallisesti arvokkaita kulttuurimaisema-alueita on 23 kpl sekä lisäksi 10 kpl huomionarvoista erilliskokonaisuutta. Näihin kuuluvat myös edellä esitetyt valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat alueet. Arvokkaat kulttuuriympäristökokonaisuudet on lajiteltu kahteen

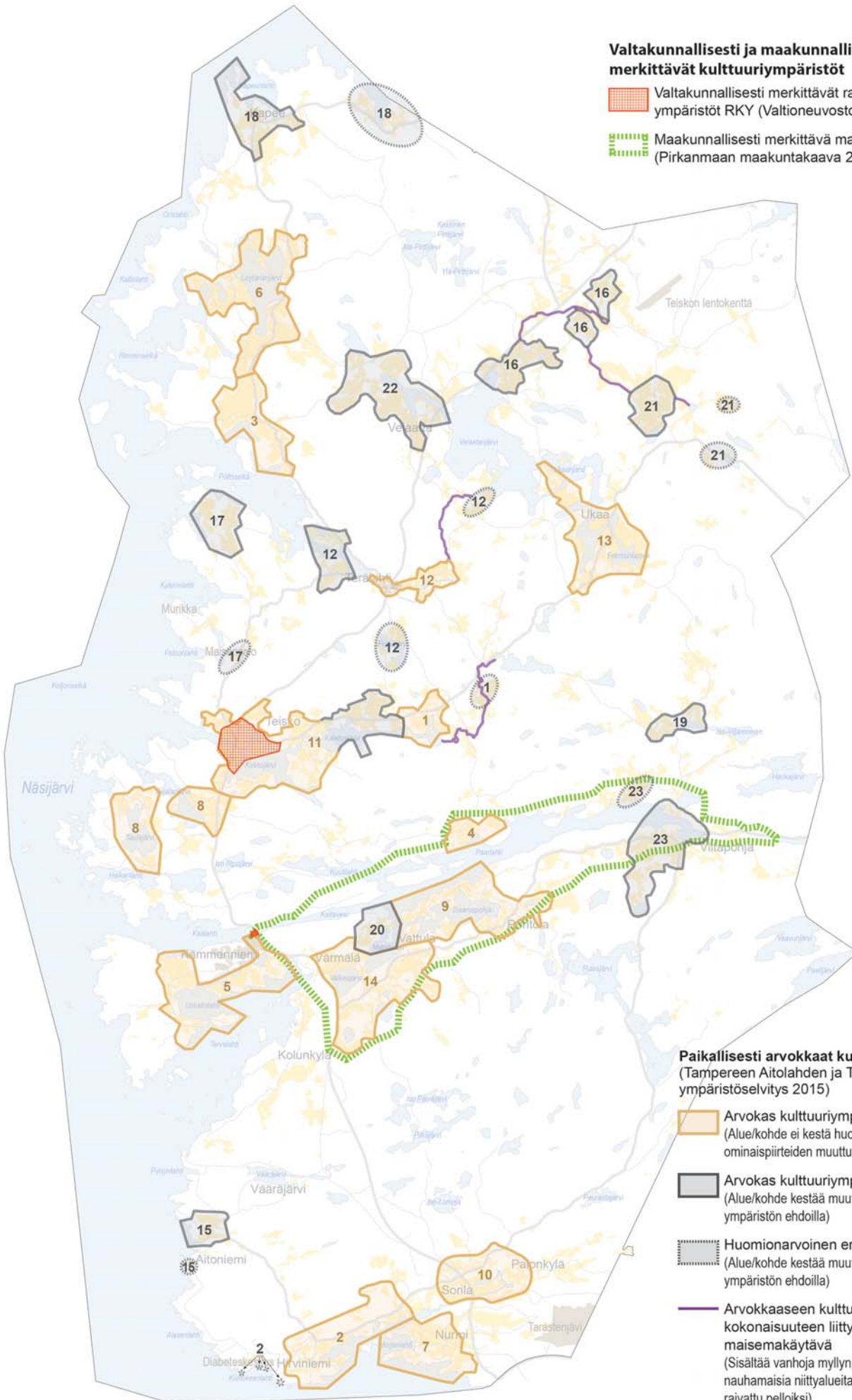
luokkaan alueen muutoskestävyyden perusteella. Alueita, jotka eivät kestä huomattavaa muutosta ominaispiirteiden muuttumatta merkittäväksi on 14 kpl ja alueita, jotka kestävät muutosta vain kulttuuriympäristön ehdoilla, on 9 kpl.

Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 suuri osa selvityksen paikallisesti arvokkaista kohteista on osoitettu maakunnallisesti arvokkaiksi kulttuurimaisemiksi.

	Rakennuskulttuuri	Kulttuurimaisema	Perinnebiotoopit	Tiedossa olevat muinaisjännökset	Lähialueen huomionarvoinen erilliskokonaisuus	Kokonaisuuteen liittyvä puronvarren maisemakäytävä
☐ Arvokas kulttuuriympäristökokonaisuus. Alue/kohde ei kestä huomattavaa muutosta ominaispiirteiden muuttumatta merkittävästi.						
1 Asuntila	X	X				
2 Hirviniemi ja Laalahti	X	X	X	X		
3 Jutila	X	X				
4 Kulkkila	X	X		X		
5 Kämmenniemi, Uskali ja Paavola	X	X	X	X		
6 Löytänänjärvi	X	X	X			
7 Nurmi	X	X	X	X		
8 Padustaipale ja Taulaniemi	X	X	X	X		
9 Pohtola ja Vattula	X	X	X	X		
10 Sorila ja Palo	X	X	X	X		
11 Teiskola ja Kovero	X	X	X	X		
12 Terälahti	X	X	X			
13 Ukaanjärvi, Likolahti, Ukaanpohja ja Frantsinlammi	X	X	X			
14 Värmälä	X	X	X	X		
☐ Arvokas kulttuuriympäristökokonaisuus. Alue/kohde kestävä muutosta vain kulttuuriympäristön ehdoilla.						
15 Aitoniemi	X	X	X			
16 Ilvesjoki ja Kaanaa	X	X	X			
17 Kiviranta	X	X	X			
18 Pohjankapee	X	X	X	X		
19 Savonkylä		X	X			
20 Sääksniemi	X	X	X			
21 Vehokylä	X	X	X			
22 Velaatta ja Yrjölänkylä	X	X	X			
23 Viitapohja	X	X	X			

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt

- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY (Valtioneuvoston päätös 2009)
- Maakunnallisesti merkittävä maisema-alue (Pirkanmaan maakuntakaava 2040)

Paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt
(Tampereen Aitolahden ja Teiskon kulttuuriympäristöselvitys 2015)

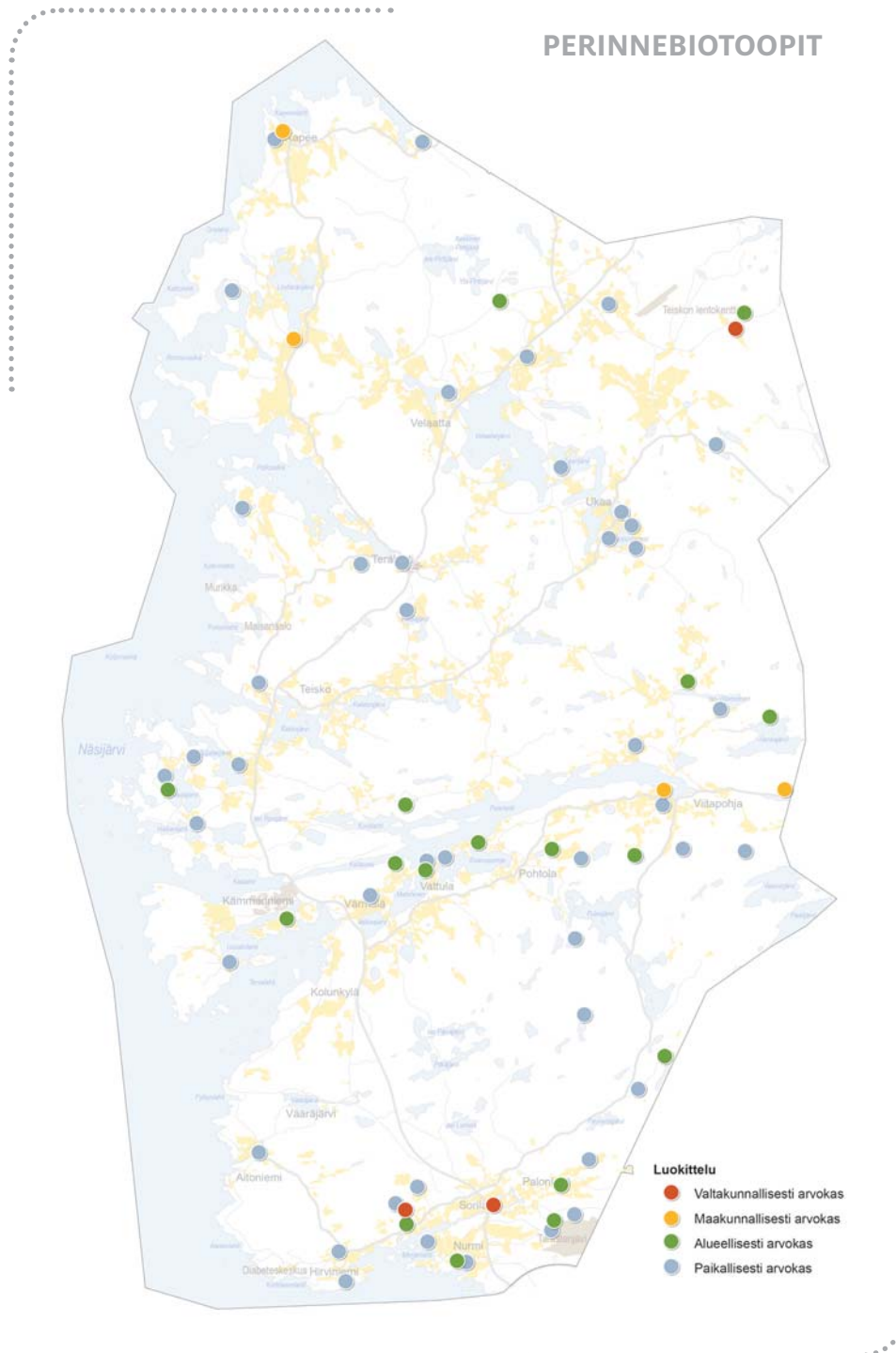
- Arvokas kulttuuriympäristökokonaisuus (Alue/kohde ei kestä huomattavaa muutosta ominaispiirteiden muuttumatta merkittävästi)
- Arvokas kulttuuriympäristökokonaisuus (Alue/kohde kestävä muutosta vain kulttuuriympäristön ehdoilla)
- Huomionarvoinen erilliskokonaisuus (Alue/kohde kestävä muutosta vain kulttuuriympäristön ehdoilla)
- Arvokkaaseen kulttuuriympäristökokonaisuuteen liittyvä puronvarren maisemakäytävä (Sisältää vanhoja myllypaikkoja sekä vanhoja nauhamaisia niittyalueita, jotka on myöhemmin raivattu pelloiksi)

Perinnebiotoopit

Valtakunnallisesti arvokkaita perinnebiotooppialueita (3 kpl) ovat Koivulan niitty Kaanaassa, Kulkkaan laidun Sorilassa ja Laalahden niityt. Maakunnallisesti arvokkaita perinnebiotooppi-

alueita (4 kpl) ovat Ala-Kapeen laitumet Pohjankapeessa, Järvenpään rantaniitty Löytänäjärvellä sekä Männistön kallio-
keto ja Iso-Murron haka Viitapohjassa.

Alueellisesti (Tampereen mitta-
kaava) arvokkaita alueita on 19 kpl ja paikallisesti (kylätaso) arvokkaita alueita 43 kpl.

Muinaisjäännökset

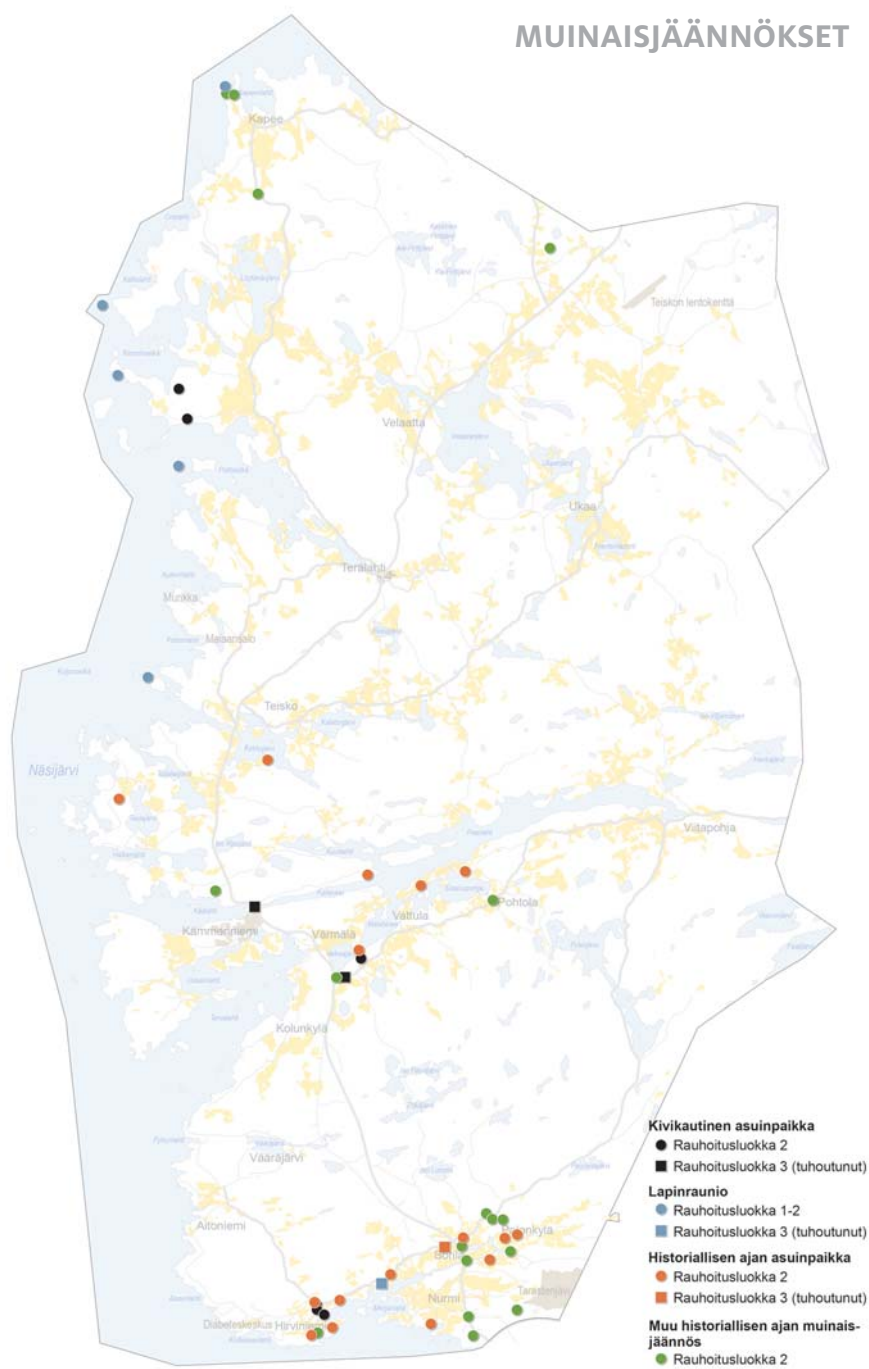
Tieto muinajäännöksistä ja muista suojeltavista kohteista karttuu vähitellen sitä mukaa kuin alueita inventoidaan esimerkiksi maankäyttöhankkeiden yhteydessä. Tällä hetkellä tarkempaa tietoa on osayleiskaava-alueilta Nurmi-Sorilasta, Tarastenjärveltä, Sisaruspohjasta ja Terälahdesta (laadittu TAKU-selvityksen jälkeen) sekä Hirviniemestä. Uusien tutkimuksien myötä, alueelta löydetään vastaisuudessa lisää muinajäännöksiä. Potentiaalisia paikkoja ovat mm. Näsijärven ja muiden merkittävien vesialueiden rantaseudut sekä metsäalueet, jotka liittyvät elinkeinoharjoitukseen.

Tiedossa olevia muinajäännöskohteita on alueella yhteensä 43 kpl. Kiinteät muinajäännökset luokitellaan kolmeen rauhoitusluokkaan. Rauhoitusluokka 1 on valtakunnallisesti merkittävä kohde, jonka säilyminen on turvattava kaikissa olosuhteissa. Rauhoitusluokan 2 kohteen arvon selvittäminen vaatii lisätutkimuksia, joiden jälkeen se voidaan siirtää rauhoitusluokkaan 1 tai 3. Rauhoitusluokan 3 kohde ei aiheuta enää suojelutoimia tuhoutumisen takia tai riittävästi tutkittuna.

Pohjois-Tampereen alueella on kuusi tiedossa olevaa kivikautista asuinpaik-

kaa, joista neljä kuuluu rauhoitusluokkaan 2 ja kaksi on tuhoutunut (rauhoiusluokka 3). Lapinrauniota on kuusi, joista yksi on tuhoutunut (lk 3), muut kuuluvat rauhoitusluokkaan 1. Historiallisen ajan asuinpaikkoja tiedetään 18 kpl, joista yksi on tuhoutunut (lk 3) ja muut kuuluvat rauhoitusluokkaan 2. Muita historiallisen ajan muinajäännöksiä on 13 kpl, jotka kaikki kuuluvat rauhoitusluokkaan 2.

Muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita on tiedossa 29 kpl. Tyypillään kohteet ovat esimerkiksi viljelyryötköitä, vesimyllyn paikkoja, historiallisia tielinjoja tai hylkyjä.

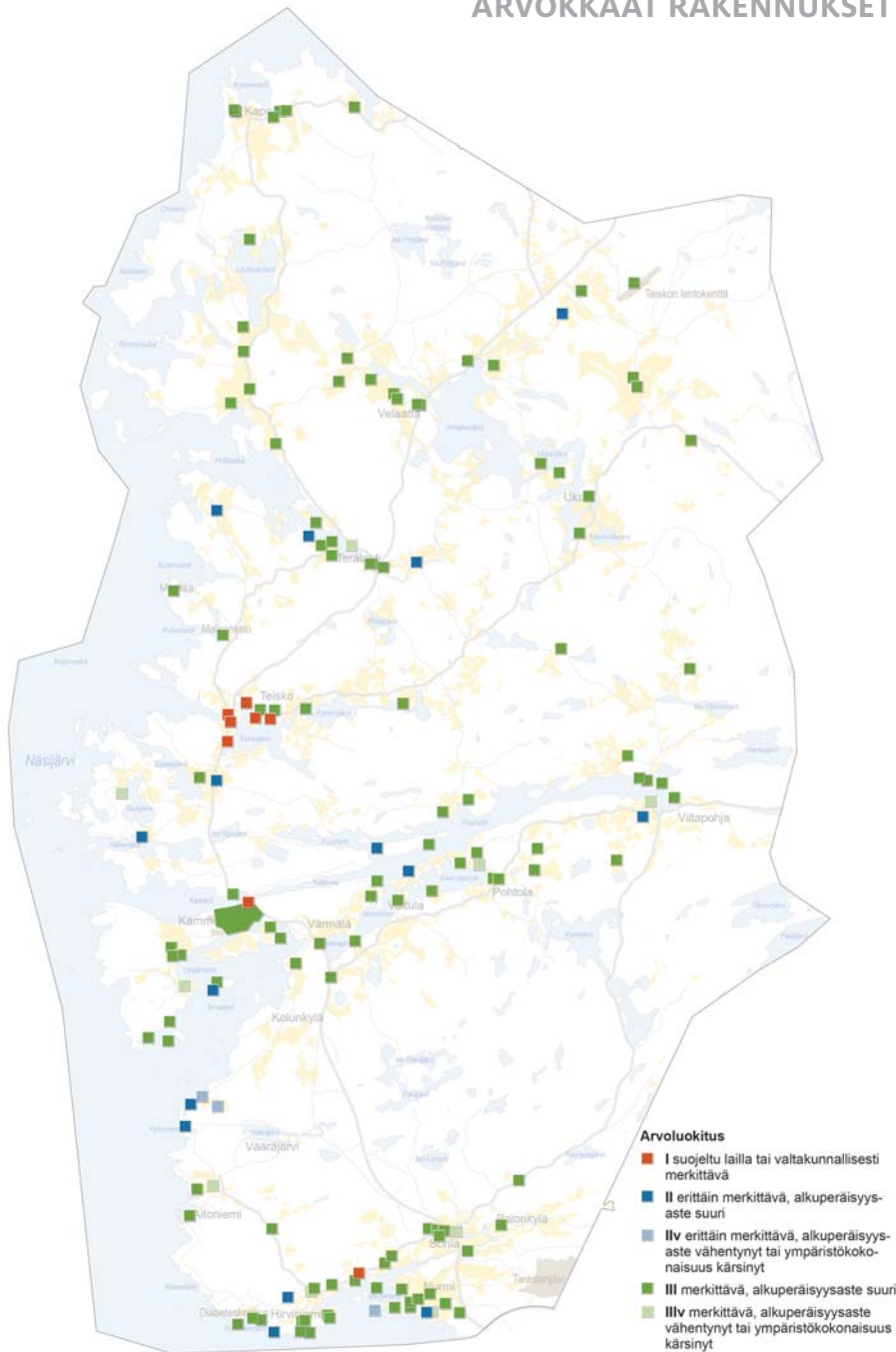
Arvokkaat rakennukset

Tampereen Aitolahden ja Teiskon rakennuskulttuuri -selvitys valmistui vuonna 2008. Aitolahden alueelta on arvoluokitettu 43 kohdetta, Teiskon alueelta 102 kohdetta ja lisäksi on nostettu esiin yhteiskohteina kivinavettoja, aittoja, maitolaitureita, siltoja ja laivalaitureita sekä muistomerkkejä. Kohteet on luokiteltu niiden tyyppin mukaan viiteen luokkaan ja arvon mukaan myös viiteen luokkaan.

Monilla kohteilla on useampi tyyppiluokitus. Tyyppiluokkia ovat H- henkilöhistoria (2 kohdetta), K- kulttuurihistoria, asutushistoria, liikennehistoria, historia (72), M- maisema, ympäristökokonaisuus (113), R- rakennushistoria, rakennusperintö, rakennustaide (115) sekä T- teollisuushistoria (4). Arvoluokkia ovat I- suojeltu lailla tai valtakunnallisesti merkittävä (8 kohdetta), II- erittäin

merkittävä, alkuperäisyysaste suuri (15), III- erittäin merkittävä, alkuperäisyysaste vähentynyt tai ympäristökokonaisuus kärsinyt (3), III- merkittävä, alkuperäisyysaste suuri (110) sekä IIIv- merkittävä, alkuperäisyysaste vähentynyt tai ympäristökokonaisuus kärsinyt (9).

ARVOKKAAT RAKENNUKSET

Luonto ja maisema

Kallioperä

Pohjois-Tampereen kallioperä kuuluu vanhaan prekambriseen Pohjois- ja Itä-Euroopan peruskallioalueeseen, Fennoskandian kilpeen, joka on vakainta ja vanhinta Euroopassa. Se on saanut piirteensä jo paljon ennen viimeistä jääkautta.

Alueen kallioperä on rikkonaista, mikä ilmenee hyvin pinnanmuotojen pienipiirteisellä vaihtelevuutena sekä maisemassa ilmenevinä murroslinjoina. Kallioperälle antavat leimansa alueen eteläosan savi- ja hiekkasyntyiset liuskeet sekä keski- ja pohjoisosien graniittiset syväkivilajit, jotka kuuluvat Kes-

ki-Suomen laajan graniittialueen eteläreunaan. Alueen kallioperästä vajaa kolmannes kuitenkin kuuluu pintasyntyisiin kivilajeihin, liuskeisiin ja gneiseihin, jotka ovat iältään vieläkin vanhempia kuin graniittiset syväkivilajit.

Kallioperän murroslinjat näkyvät suoraviivaisina laaksoina, joissa sijaitsee soita ja vesistöjä. Syväkivialueen murrokset muodostavat verkkomaisia laaksoja, mutta liuskealueilla liuskeisuuden murrokset ovat selvemmin nähtävissä ja parhaiten kehittyneitä. Tästä esimerkkeinä ovat mm. Parlahti, Terälahti, Aitolahti ja Pulesjärvi.

KUVA KARI KORTE

Jäätikkövirtaukset ovat muokanneet Aitolahden ja Teiskon maisemaa. Rapautumista hyvin kestävätkivilajiaineet ovat säilyneet muuta ympäristöään korkeampina.

Maaperä

Alueen maalajit noudattavat melko säännönmukaisesti maaston korkeussuhteita. Hienoimmat maalajit, savi ja siltti sekä eloperäiset maalajit, sijoittuvat pääsääntöisesti maaston alavimmille kohdille. Maalajien raekoko ja karuus kasvavat, mutta maakerrosten paksuus pienenee, ylöspäin mentäessä.

Alueella on kalliioalueita ja moreenimaita eniten, yhteensä noin 65 %. Yleisin moreenimuodostuma on mannerjäätikön tiiviiksi puristama pohjamoreeni, joka peittää kalliomäkien rinteitä 1-5 metrin vahvuisena kerroksena. Moreenimuodostumista merkittävimpiä ovat Sisä-Suomen reunamuodostumaan kuuluvat reunavallit, jotka sijaitsevat alueen pohjoisosassa. Tärkeitä ovat myös reunamuodostumaan kuuluvat jäätikköjokimuodostuman reunadeltat, jotka län-

nestä itään lueltuna ovat Kurjenvuoren läntinen ja itäinen delta, Rääkkökangas, Taalinkangas sekä Aakkulan reunaharju. Jäätikköjokimuodostuman aines on suurimmaksi osaksi hiekkaa ja hietää.

Reunamuodostuman pohjoispuolelle jää kolme pienehköä harjua: Näsijärven Haapalahdesta ja Kapeenlahdesta nousevat harjut, jotka kumpainkin suuntautuvat Lintukankaalle, joka puolestaan on 135 -140 metriin tasoittunut harjulaajentuma. Kolmas harju on Pirttijärvienharju, joka on harjumuodostumista pisin, noin 3 km.

Hienorakeisia maalajeja, savea ja silttiä, on alueella yhteensä noin 20 %, josta saven osuus on hieman yli puolet. Hienorakeisia maalajeja löytyy melko tasaisesti selvitysalueen länsi- ja keskiosista, mutta ne ovat kooltaan varsin pie-

niä ja sijainniltaan epäyhtenäisiä. Tämä osaltaan selittää Teiskon säilymisen pitkään erä- ja takamaana. Peltojen osuus maa-alasta on edelleenkin varsin pieni. Eloperäisiä kerrostumia, pääasiassa turpeita, on alueella 7,5 %. Turvealueet ovat pienehköjä sijaiten hajallaan kallion tai moreenin painanteissa.

KUVA LENTOKUVA VALLAS OY

Vetämäkannanniemi on noin kilometrin pituinen Sisä-Suomen reunamuodostumaan kuuluva harjuniemi.

Maastorakenne

Pohjois-Tampere voidaan korkeussuhteiden perusteella jakaa kahteen merkittävään osa-alueeseen: Paarlahden eteläpuolen mäkimäahan, jossa suhteelliset korkeusvaihtelut ovat 20-50m sekä Paarlahden pohjoispuolen vuorimaahan, jossa korkeusvaihtelut ovat 50-200m.

Paarlahden eteläpuolta luonnehtii melko voimakkaasti suuntautunut kallioperä, joka ilmenee koillis-lounais-suuntaisina murroslaaksoina ja järvi-

taiden runsautena. Paarlahden pohjoispuolen vuorimaata sen sijaan luonnehtivat korkeuserojen suuri vaihtelu ja monin paikoin maaston verkkomainen rakenne. Alueen eteläosan korkeimmat kohdat ovat Tornivuori (182,5m) ja Viitavuori (180m), pohjoisosassa Rautavuori (195m) ja Aittovuori (189,5 m). Alueen ja samalla koko Tampereen korkein kohta, Koskelan Korkee (211,4 mpy), sijaitsee Kaanaassa, alueen koillisosassa

KUVA HILKKA TAKALO

Viitapohjan kumpuilevaa maastoa.

Ilmasto

Ilmastollisesti Pirkanmaa kuuluu eteläboreaaliseen ilmastovyöhykkeeseen. Ilmatoon vaikuttavista tekijöistä merkittäviä ovat alueen pohjois–etelä-suuntainen sijainti, korkeus merenpinnasta, etäisyys merestä sekä vallitsevat tuulensuunnat. Näiden tekijöiden vaikutus näkyy myös Pohjois-Tampereella: maasto nousee etelästä koilliseen, vallitsevat tuulet tulevat etelästä ja lounaasta ja aluetta ympäröi suuri, lämpöoloja tasaava Näsijärvi. Alueen korkeus-

suhteiden tarkastelu osoittaa myös, että alueella on runsaasti päätuulensuuntaisia murroslaaksoja sekä pienvesien synnyttämiä kylmiä laaksopainanteita.

Vuoden keskilämpötila alueella on noin 4 astetta ja vuoden sademäärä on noin 650 mm. Hellepäiviä Pirkanmaalla on keskimäärin vain tusinan verran. Kasvukausi alkaa keskimäärin 23.4. ja loppuu keskimäärin 20.10. pituuden välillä 160 ja 180 vuorokauden välillä.

KUVA LENTOKUVA VALLAS OY

Suuret vesistöt tasaavat lämpöoloja.

Kasvillisuus

Suomen kasvimaantieteellisen aluejaon mukaan alue kuuluu kokonaisuudessaan eteläboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen ja siinä suurimmaksi osaksi Lounaismaahan eli vuokkovyöhykkeeseen. Ainoastaan alueen pohjoisrajalla on kapea kaistale Järvi-Suomen kasvillisuusvyöhykettä. Vuokkovyöhyke on Pirkanmaan ilmastollisesti ja kasvistollisesti rikkainta ja rehevintä aluetta.

Alueen pääasialliset metsätyypit ovat tuoret kankaat, kuivat kankaat ja lehtomaiset metsät.

Mustikkatyypin tuoreita kangasmetsiä on yli puolet metsämaasta. Laajimmat yhtenäiset mustikkatyypin metsät ovat Eerolansuorantien länsipuolella välillä Kolunkylä-Aitolahdi, Paavolassa, Pohtolassa, Paarlahden luoteisosissa sekä Ukaanjärven ja Kirkkojärven välisillä alueilla.

Puolukkatyypin kuivat kangasmetsät sijaitsevat huonosti vettä ja ravinteita pidättävillä mailla kuten esim. alueen pohjoisosan hiekka- ja hietakankailla tai ohuen moreenikerroksen peittämällä lakialueilla. Näistä tärkeim-

piä ovat ns. Värmälän massiivilla sijaitsevat kuivat kankaat sekä Paarlahden Mustalahden pohjoisosan ja Löytänjärven pohjoisosan lakialueiden ja näiden välisten hiekka- ja hietakankaiden kangasmetsät. Kookkaimmat kalliometset sijaitsevat Pulesjärven länsi- ja pohjoisosien lakialueilla, Paarlahden Torinonjanlahden pohjoispuolella, Iso Päivjärven pohjoispuolella sekä Kolunjärven ja Ahvenjärven länsipuolella.

Lehtomaiset metsät kasvavat maaperän viljavimmilla, multavilla alueilla, laaksojen alarinteillä ja painanteissa. Parhaat lehdot ovat yleensä lehtipuuvaltaisia, mutta kuusettumisen vuoksi Teiskossa usein puhtaita kuusikoita. Lehtomaisia metsiä löytyy mm. Aitolahdesta, Maisansalosta, Kuterinlahden pohjoispuolelta ja Rypynlahden länsipuolelta.

Pirkanmaa kuuluu Suomen vähäsoisimpiin seutuihin, josta Pohjois-Tampere on hyvänä esimerkkinä. Suota on reilusti alle 10 % alueesta. Soista korpia ja rämeitä on lähes yhtä paljon, lettoja on erittäin vähän. Suurimmat suot

sijaitsevat alueen pohjoisosassa, Velautanjärven kaakkois- ja itäpuolella. Näitä ovat mm. Harakkaneva, Jakamaneva, Kuuselanneva, Tapiosuo, Ahvenlamminsuu, Kaakkosuo, Luikinneva ja Alainen Ruoppahisto.

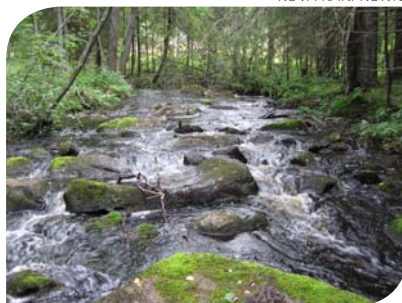
Pellot sijaitsevat pääsääntöisesti järvien ja jokien rannoilla. Maaston pienenpiirteisyyden vuoksi ne muodostavat varsin rikkonaisia peltokuvioita. Pellot on raivattu maaperän viljavimmille alueille ja sijaitsevat pääsääntöisesti hiesu- ja savialueilla. Alueen harvinaisuutena voidaan kuitenkin mainita Vehokylän laajat suoviljelykset. Suurimmat yhtenäiset peltoaukeat sijaitsevat Laalahden pohjois- ja etelärannoilla (Nurmi, Sorila, Hirviniemi), Paarlahden etelärannalla (Vattula, Viitapohja), Kirkkojärven koillisosassa (Teisko) sekä Löytänjärven etelä- ja kaakkoisosissa (Yrjölänkylä ja Vehokylä). Viljava maaperä on luonut pohjan upean kulttuurimaiseman muovautumiseen, joihin perinteinen viljanviljely ja karjanhoito ovat jättäneet jälkensä.

KUVA KARI KORTE

Kuivia, mäntyvaltaisia kankaita esiintyy selvitysalueen itäisemmällä alueella.

KUVA KARI KORTE

Peurantajärvestä laskeva puro ja lehtosen varrella.

KUVA KARI KORTE

Suo Nurmi-Sorilan alueella.

Maisemarakenne

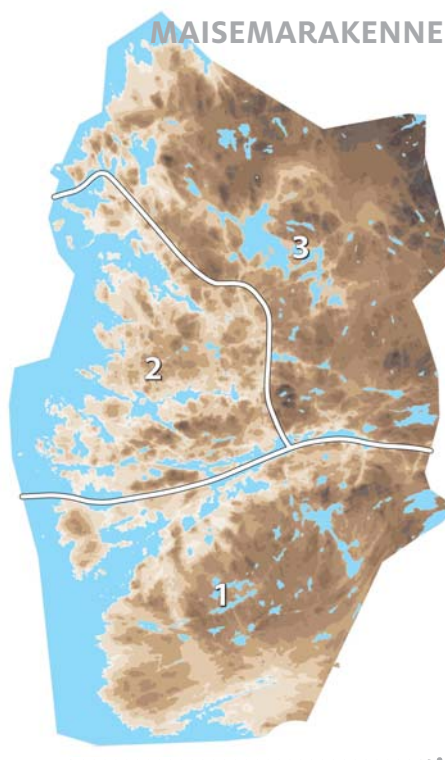
Maisemarakenteeltaan ja maisemakuvaltaan alue on erittäin monimuotoinen. Sitä luonnehtii pienipiirteinen ja paikoin varsin rikkonainen maastorakenne, joka ilmenee järvien sekä purojen ja ojastojen pieninä, voimakkaasti polveilevina valuma-alueina. Maisemarakenteensa perusteella selvitysalue voidaan jakaa eri osa-alueisiin riippuen siitä, mitä tekijöitä kulloinkin halutaan erityisesti painottaa.

Maisemarakenteen kiinnostavimpana elementtinä alueen keskivaiheella on itä-länsi-suuntaiseen kallioruhjeeseen syntynyt Paarlahti, jota kutsutaan Pohjolan pisimmäksi sisämaavuonoksi (pituus 10 km). Paarlahti on sekä kapea, pitkä että hyvin syvä (enimmillään 60 m) ja jyrkkärantainen. Se myös muodostaa maisemallisesti tärkeän pohjoisrajan Nurmi - Kämmenniemen osa-alueelle. Muut maisemarakenteelliset osa-alueet ovat Teisko - Terälahti ja Kaanaa - Vehokylä.

1 Nurmi - Kämmenniemen aluetta luonnehtii Korvenvuoren – Tornivuoren leveä selännealue, jota rikkovat verkkomaisiin murroslijnuihin syntyneet soistumat ja pienet järvet. Näistä hyvänä esimerkkinä on Iso - Päiväjärven ja Pitkäjärven alue, joka sijaitsee Värmälän massiivilla.

2 Teisko - Terälahden maisema-alueella on pienipiirteinen ja kumpuileva maastorakenne sekä verkkomaisista painanteista syntyviä laaksomuodostumia, joita rytmittävät järvi- ja puroverkostot.

3 Kaanaa - Vehonkylän aluetta luonnehtii pohjoiseen, koilliseen sekä itään nouseva vuorimaa, jossa korkeuserot vaihtelevat voimakkaasti. Maasto on myös monin paikoin rakenteeltaan verkkomainen.

Maisemakuva

Pohjois-Tampere kuuluu nk. järvi-Suomen maantieteelliseen osa-alueeseen, jolle tunnusomaista on järvien runsaus ja muutoinkin vaihteleva maisemakuva. Alueen painanteet ovat reunoiltaan melko rikkonaisia, joten selvärajaiset järvenselät ovat alueella harvinaisia. Varhaisimmat ja tiheimmin asutut alueet sijaitsevat lähellä vesistöjä ja viljavaa maata, sijaiten kuitenkin melko hajallaan.

Alueen suurmaisemaa luonnehtivat suljettuja maisematiloja muodostavat metsäiset selänteet, joita rytmittävät avoimia maisematiloja muodostavat

melko tasaisesti sijoittuneet järviältaat ja rikkonaisia tilasarjoja muodostavat peltosaarekkeet.

Näsijärven ranta-alueet lukuisine lahtineen muodostavat suurmaisemassa maaseutumaisesta kulttuurimaisemasta, jossa rakennetun maiseman osuus kasvaa etelään päin mentäessä. Luonnonmaisemiksi luokiteltavia osa-alueita löytyy Paarlahden eteläpuolelta (niin kutsuttu Värmälän alue) sekä Teiskon itärajan tuntumasta. Alueita luonnehtivat selänteiden lakialueiden kuivat kannekat ja niiden liepeillä olevat melko pienialaiset suopainanteet.

Mieleenpainuvimmat maisemakuvat suurmaisemassa syntyvät Nurmi-Sorilan pinta-alaltaan suurimmista, yhtenäisistä peltoaukeista, Paarlahden jyrkkärantaisesta vuonomaisemasta sekä Kirkkojärven–Kaletonjärven kumpuilevasta kulttuurimaisemasta. Korkeilta kohdilta avautuu näköaloja järvelle, kulttuurimaisemaan tai jopa Tampereen keskustaan saakka. Kauniita näköalapaikkoja ovat esim. Paarlahden eteläpuolelle sijoittuvat Korvenvuori, Papinvuori, Säynävänvuoret, Lautakatonmäki, Hulkionmäki ja Valkeajärvi.

Luonnonsuojelukohteet

Alueella sijaitsee lukuisia erityyppisiä suojeluperusteisia kasvi-, sieni- ja eläinluonnon suojelun arvoalueita. Osa alueista on luonnonsuojelulla rauhoitettuja, mutta lisäksi alueella on monia laji-

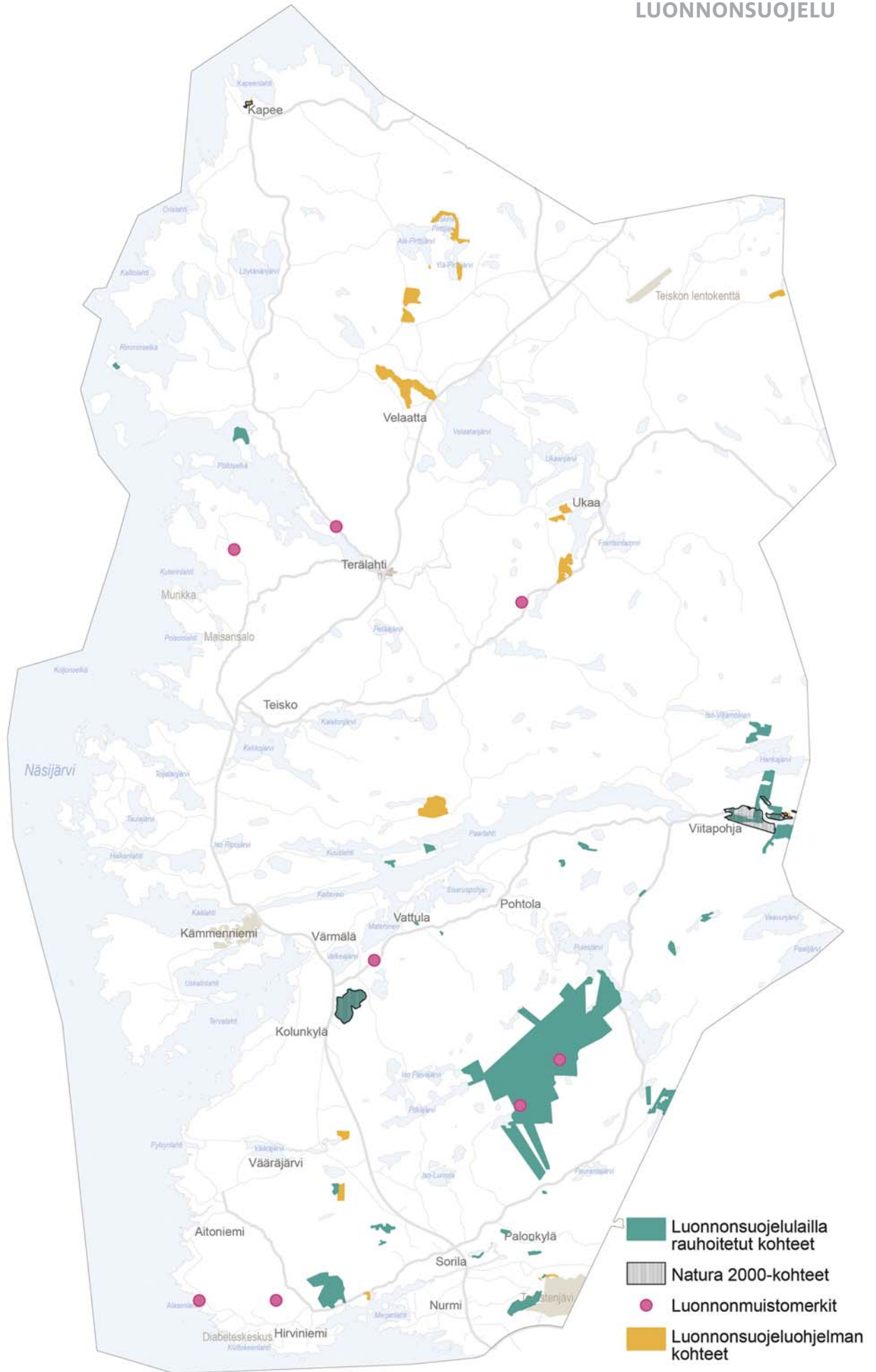
lajeja sekä metsälain tarkoittamia arvokkaita elinympäristöjä.

LUONNONSUOJELULLA RAUHOITETUT KOHTEET

alue	pinta-ala (ha)	rauhoituspvm	muut suojeluohjelmat	aluetunnus	tyyppinimi ja lakiperuste
Vattula	13,50	30.9.1959		YSA040441	YSA, LSL 24§
Paarlahden Isosaari	1,60	21.12.1987		YSA042698	YSA, LSL 24§
Sorilanlampi	0,70	7.5.1990		YSA042897	YSA, LSL 24§
Järvenpää	0,10	31.1.1991		YSA043037	YSA, LSL 24§
Majaketo	0,40	28.2.1991		YSA043038	YSA, LSL 24§
Palvajärvi-Koirajärvi	2,30	7.2.1992		YSA043111	YSA, LSL 24§
Orikorpi	1,00	29.5.2000		ERA200933	ERA, LSL 47§
Myllypuro	0,40	29.5.2000		ERA201001	ERA, LSL 47§
Iso-Kuhmo	8,90	31.10.2001	Lehtojensuojelu	YSA045405	YSA, LSL 24§
Mutianniitty	4,70	27.12.2002		ERA201004	ERA, LSL 47§
Mutianniitty, etelä	0,40	27.12.2002		ERA201082	ERA, LSL 47§
Nurmi, Tiikonoja	0,20	27.12.2002		ERA201084	ERA, LSL 47§
Männistö	0,10	12.6.2003		ERA201088	ERA, LSL 47§
Pihlajisto	1,60	12.6.2003		ERA201089	ERA, LSL 47§
Vattulan laajennus	47,20	11.9.2003		YSA200078	YSA, LSL 24§
Palo, Tuomisto	0,10	6.10.2003		ERA201096	ERA, LSL 47§
Pohtola, Hepokatti	0,30	6.10.2003		ERA201098	ERA, LSL 47§
Pohtola, Heinäsenjärvi	1,20	7.10.2003		ERA201097	ERA, LSL 47§
Pohtola, Ruohosuo	0,20	6.11.2003		ERA201094	ERA, LSL 47§
Myrskyntien lehmusmetsikkö	1,10	12.11.2004		LTA200904	LTA, LSL 24§
Sorila, Pirjola	0,20	1.11.2005		ERA201706	ERA, LSL 47§
Viitapohja, Peräjoki	8,00	16.3.2006	soidensuojelu, natura	YSA202361	YSA, LSL 24§
Nuorajärvi	18,90	10.7.2007	lintuvesiensuojelu, natura	YSA203293	YSA, LSL 24§
Nuorajärvi	3,40	10.7.2007	lintuvesiensuojelu, natura	YSA203294	YSA, LSL 24§
Nuorajärvi	13,70	10.7.2007	lintuvesiensuojelu, natura	YSA203295	YSA, LSL 24§
Nuorajärvi	1,70	10.7.2007	lintuvesiensuojelu, natura	YSA203296	YSA, LSL 24§
Viitapohja, Majaketo	21,90	20.11.2007	natura	YSA203551	YSA, LSL 24§
Inkisen metsä	7,50	27.5.2008	natura	YSA204086	YSA, LSL 24§
Ruokoperkoon metsä	2,60	8.8.2008		YSA204163	YSA, LSL 24§
Savolaisen metsä	3,30	7.10.2008		YSA204307	YSA, LSL 24§
Virtasen metsä	2,50	26.4.2010		YSA205660	YSA, LSL 24§
Majaketo II	12,80	28.11.2011		YSA206656	YSA, LSL 24§
Näätäsuu	17,60	13.4.2014		ERA208021	ERA, LSL 47§
Ruokosen metsä	44,90	24.6.2014		YSA233596	YSA, LSL 24§
Holma	13,20	25.6.2014		YSA233615	YSA, LSL 24§
Viitavuori	0,10	30.10.2014		ERA232968	ERA, LSL 47§
Viitavuori	0,60	30.10.2014		ERA232987	ERA, LSL 47§
Hopsun metsä	1,10	5.12.2014	natura	YSA234819	YSA, LSL 24§
Drotarin metsä	0,70	29.1.2015		YSA233835	YSA, LSL 24§
Valkosen metsä	4,10	12.5.2015		YSA233836	YSA, LSL 24§
Santa-ahon metsä	15,30	11.8.2015		YSA232087	YSA, LSL 24§
Pohtola, Toivola	2,60	2.2.2016		ERA236376	ERA, LSL 47§
Särkisen metsä	10,30	15.12.2016		YSA237485	YSA, LSL 24§
Koukkusuu	0,40	17.11.2017		YSA239117	YSA, LSL 24§
Korvenvuori	4,10	16.1.2018		YSA239596	YSA, LSL 24§
Aitolahti, Koikansuo	5,80	16.1.2018		YSA239597	YSA, LSL 24§
Kintulammi	547,50	17.4.2018		YSA204160	YSA, LSL 24§
	850,80 ha				

YSA= Yksityismaiden luonnonsuojelualue, LTA= Luontotyyppien suojelualue, ERA= Erityisesti suojeltavan lajin suojelualue

LUONNONSUOJELU

LUONNONSUOJELULAILLA RAUHOITETUT KOHTEET

Pohjois-Tampereella on yhteensä 47 luonnonsuojelulla rauhoitettua aluetta, joiden yhteispinta-ala on noin 850 ha (4/2018). Alueiden koko vaihtelee huomattavasti alle yhden hehtaarin alueista Kintulammien 548 hehtaariin. Vanhin Vattulan alue on muodostettu vuonna 1959 ja uusimmat vuonna 2018. Osa alueista muodostaa yhdessä laajemman kokonaisuuden, esimerkiksi Nuorajärven luonnonsuojelualue koostuu neljästä erillisestä päätöksestä. Suojelualueista suurin osa on tyypiltään yksityismaiden luonnonsuojelualueita YSA (30 kpl). Erityisesti suojeltavan lajin suojelualueita ERA on 16 kpl ja yksi alue on luontotyyppin suojelualue LTA.

Luonnonsuojelualueiden perustaminen tapahtuu pääasiassa ympäristöministeriön asetuksella tai Pirkanmaan ELY-keskuksen rajauspäätöksellä. Alueiden käyttöön ja hoitoon laaditaan asiakirjat, joissa määritellään mm. alueen suojelun tavoite sekä kielletyt, luvanvaraiset ja sallitut toimet.

Osa suojelualueista kuuluu metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaan (METSO), jonka tavoitteena on turvata Etelä-Suomen metsien suojelualueverkoston laajuus ja kattavuus. Lähtökoh-

tana suojeluun on metsänomistajan vapaaehtoisuus. Mikäli kohde hyväksytään mukaan ohjelmaan, valtio korvaa metsänomistajalle kustannukset, joita tulonmenetyksistä aiheutuu.

KUVAT LENTOKUVA VALLAS OY

Orikorpi.

NATURA 2000 -ALUEET

Natura 2000 -alueet ovat luonnonmonimuotoisuuden säilyttämiseksi Euroopan unionissa perustettuja alueita. Pohjois-Tampereella Natura 2000 -alueita on neljä: Nuorajärvi, Harjunvuori-Viitapohja, Niemikapeen rannat ja Iso-Murron haat. Alueiden yhteispinta-ala on 79,2 ha ja koko vaihtelee 0,90 - 39,70 ha välillä.

KUVA KARI KORTE

Nuorajärvi.

KUVA KARI KORTE

Iso-Murron haka.

NATURA 2000 -KOHTEET

alue	pinta-ala (ha)	muut suojeluohjelmat	suojeltavat lajit	kohdenumero
Nuorajärvi	37,00	luonnonsuojelualue, lintuvesiensuojelualue	kalatiira, laulujoutsen, liro, luhtahuitti, mustakurkku-uikku, ruskosuohaukka	FI0345003
Harjunvuori-Viitapohja (Treen puoli)	39,70	soidensuojeluohjelma, METSO	kiiltosirppisammal	FI0334003
Niemikapeen rannat	1,60		lietetatar	FI0345005
Iso-Murron haat	0,90	arvokas perinnemaisema	ahosilmäruoho ja ketokatkero	FI0345004
	79,20			

SUOJELUOHJELMAT

Ympäristöministeriön käynnistämiä valtakunnallisia suojeluohjelmia on tehty 1970-80 -luvulla. Pohjois-Tampereelta soidensuojeluohjelmaan kuuluu Viita-pohjan Peräjoen suo, lintuvesiensuojeluohjelmaan Nuorajärvi ja lehtojen-suojeluohjelmaan Iso-Kuhmo, jotka kaikki on muodostettu luonnonsuojelualueiksi.

KUVA LENTOKUVA VALLAS OY

Iso-Kuhmo.

LUONNONMUISTOMERKIT

Luonnonmuistomerkit ovat yksittäisiä kohteita, kuten luonnonmuodostumia tai puita. Ne on rauhoitettu luonnonsuojelulain 23§ mukaisesti ja niiden vahingoittaminen tai turmeleminen on kielletty. Pohjois-Tampereella on yhteensä 7 luonnonmuistomerkkiä, joista 6 on puita tai puuryhmiä.

- **Asuntila, Lauttametsä** rauhoitettu 31.10.2001, kuusen erikoismuoto (käärmekeusimainen)
- **Teisko, Saarijärvi (Kintulammi)** rauhoitettu 14.2.2012, maisemamänty
- **Hirviniemi, Alasenlahti, Metsä-Kiikkinen** rauhoitettu 15.2.1962, hiilipussit
- **Hirviniemi, Junkkari, Kurusen mänty**, rauhoitettu 4.9.1969
- **Vattula, Kortejärvi** rauh. 27.1.1959, mänty, rauhoitettu kuollut ja keloutunut
- **Kuorannantie, Hienäsuu** rauhoitettu 17.1.1972, Ryssän mänty
- **Terälahti, Mattila** rauhoitettu 20.5.1964, kolme lakkapäämäntyä (alun perin neljä)

KUVAT LASSE KOSONEN

Alasenlahden rantakallioiden hiilipussi-fossiileja.

KUVA KARI KORTE

Vattulan kelo.

ERITYISESTI SUOJELTAVAT LAJIT

Lajisuojelun tavoitteena on säilyttää alkuperäisten ja vakiintuneiden lajien elinvoimaiset kannat ja levinneisyysalueet. Kaikkien lajiryhmien uhanalaisuus on arvioitu 2010 ja se on päivitetty lintujen ja nisäkkäiden osalta 2015. Uusi uhanalaisuusarviointi on käynnistynyt ja sen on tarkoitus valmistua vuonna 2019.

Pohjois-Tampereella uhanalaisuusluokkiin kuuluvia lintulajeja ovat mm. haarahaukka, mustakurku-uikku, pohjansirkku ja törmäpääsky. Liito-orava on luontodirektiivin liitteen IVa mukainen nisäkä, jota on kartoitettu maankäytön suunnittelun yhteydessä mm. Kämmenniemen, Maisansalon, Terälahden ja Nurmi-Sorilan alueilta. Samoilta alueilta on havaintoja myös lepakoista (luontodirektiivin IV-liite). Uhanalaisuusluokkiin kuuluvia alueelta havaittuja kasvilajeja ovat mm. ketokatkeru,

röyhysara, suopunäkämme, ahokirkiruoho, ahonoidanlukko, kaislasara ja tikankontti. Uhanalaisista sienilajeista alueella esiintyy mm. rusokantokääpä, mesipillikääpä, tippakääpä, lumokääpä, rustikka ja pohjanrypykkä. Alueen erityisesti suojeltaviin hyönteislajeihin kuuluu mm. tummaverkkoperhonen ja palosirkka.

Erityisesti suojeltavat lajit:

- Ahdeyökkönen (*Athetis gluteosa*)
- Etelänkoipikorri (Nemoura dubitans)
- Imeläkurjenherne (*Astragalus glycyphyllos*)
- Juovaharjakas (*Chimarra marginata*)
- Purosuomusammal (*Radula linderbergiana*)
- Kantokinnassammal (*Scapania apiculata*)

- Ketokatkeru (*Gentianella campestris*)
- Kolokärpäsammal (*Rhabdoweisia crispata*)
- Korpipohtosammal (*Herzogiella turfacea*)
- Kuoppajänönkorva (*Otidea phlebophora*)
- Mäkihiilikoi (*Anacamptis fuscella*)
- Noropalkonen (*Hydroptila occulta*)
- Nuijasarvisieni (*Xylaria polymorpha*)
- Palosirkka (*Psophus stridulus*)
- Purosuomusammal (*Radula linderbergiana*)
- Saunionoidanlukko (*Botrychium matricariifolium*)
- Tummaverkkoperhonen (*Melitaea diamina*)

KUVA LASSE KOSONEN

Saunionoidanlukko.

KUVA LASSE KOSONEN

Nuijasarvisieni.

KUVA LASSE KOSONEN

Tummaverkkoperhonen.

Luonnonsuojeluohjelman kohteet

Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelma 2012-2020 on laadittu vuonna 2012. Ohjelmassa on esitetty luonnonsuojelullisesti tärkeimmät kohteet sekä niiden alustava suojelusuunnitelma. Pohjois-Tampereelta mukana

on 18 kohdetta, joista 4/2018 mennessä viisi on toteutettu.

Toteuttamattomista kohteista 4 kpl on suunniteltu rauhoitettavaksi luonnonsuojelulain nojalla ja kaksi osittain luonnonsuojelulain nojalla. Muilla

tavoin toteutettavia kohteita on 7 kpl (mm. metsälaki, kaavamerkintä, hoito). Toteuttamattomien luonnonsuojelu-kohteiden yhteispinta-ala on 110 ha.

Ekosysteemipalvelut ja viherrakenne

Ekosysteemipalvelut ja viherrakenne Tampereella -selvitys on laadittu vuonna 2014 kantakaupungin yleiskaavan 2040 työn yhteydessä. Selvityksessä on tutkittu Tampereen viherrakenteen ominaisuuksia paikkatietopohjaisten analyysien avulla. Kaupunki on viheralueiltaan selkeästi kahtia jakautunut: kantakaupunkia leimaa tiivis rakentaminen, kun taas Pohjois-Tampereella on monia luonnon ydinalueita ja asutus harvaa.

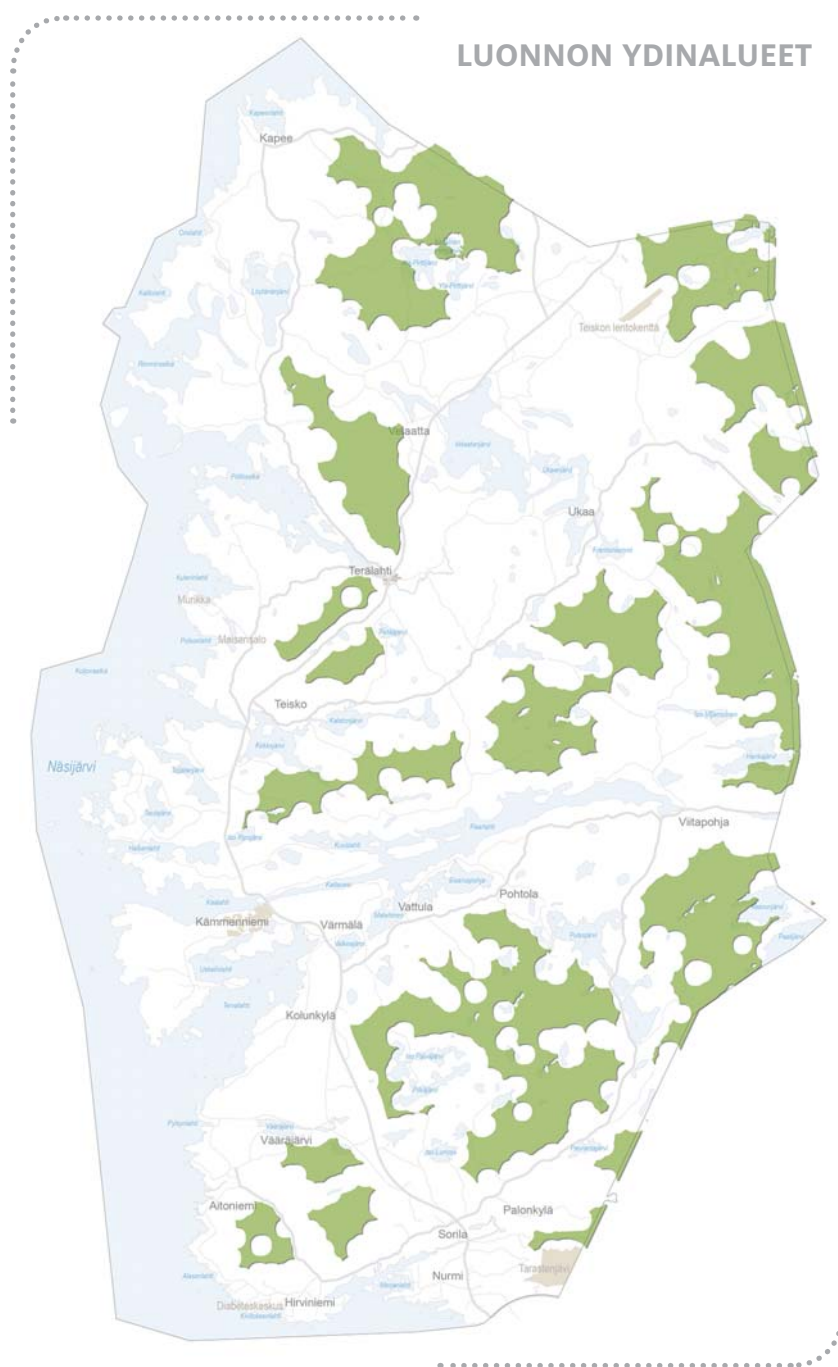
Ekosysteemipalveluilla tarkoitetaan kaikkia luonnon ihmiselle tarjoamia hyötyjä. Osa hyödyistä on suoria ja aineellisia – kuten ravinto, vesivarat ja raaka-aineet, joita saamme luonnosta. Myös epäsuorat ja aineettomat ekosysteemipalvelut ovat kuitenkin hyvin merkittäviä. Esimerkiksi pölyttäminen ja ravinteiden kierto edesauttavat ekosysteemien toiminnallisuuden ylläpitämistä ja näin ollen turvaavat ekosysteemien olemassaolon. Ekosysteemipalveluiden käsitteen keskeinen lähtökohta on ihmislähtöinen: ihminen hyödyntää ja arvottaa ekosysteemien tarjoamia toimintoja ja tuotteita, ekosysteemipalveluita. Pohjois-Tampereen viherrakenne tarjoaa monia ekosysteemipalveluja, joista asukkaat hyötyvät. Konkreettisia hyötyjä ovat esim. metsien tuottama puu, marjat ja sienet sekä veden laadun ja valumien säätely, epäpuhtauksien sitominen ja puhdistaminen sekä moninaiset virkistysmahdollisuudet.

Luonnon ydinalueet ovat metsäalueita, joiden koko on yli 100 ha sen jälkeen kun niiden reunoilta on poistettu 250 m levyinen reunavyöhyke. Ne ovat tärkeitä luontoalueiden ekologisen yhtenäisyyden ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen kannalta. Mitä enemmän ydinalueita on, sitä paremmin tarkastelualueella turvataan luontoalueiden ekologista yhtenäisyyttä, ekologisen verkoston solmukohtia, luonnon monimuotoisuutta ja erityisesti sääteley- ja tukipalveluita. Pohjois-Tampereella on 15 tällaista ydinaluetta ja niiden yhteispinta-ala on 8343 ha. Prosentuaalisesti ydinalueita kaikista metsäalueista on 31,4 %.

Virkistytymiseen soveltuviksi alueiksi on määritelty metsien, soiden ja maalla sijaitsevien kosteikkojen lisäksi rantahietikot, kalliomaat, harvapuustoiset alueet sekä erilaiset kaupungin urheilu- ja vapaa-ajan toiminnan alueet. Virkistykseen soveltuvia yli 1,5 ha:n suuruisia alueita on Pohjois-Tampereen asukasmäärään suhteutettuna paljon. Kun kantakaupungissa on 4876

asukasta /1 virkistysalue-km², on Pohjois-Tampereella vastaava luku 16 asukasta/1 virkistysalue-km². Yhteensä virkistyskäyttöön soveltuvia alueita on Pohjois-Tampereella 297,3 km².

Alueen pinnoitettu maa-ala on 935 ha, mikä on noin 2,4 % kaikesta maa-alaasta. Kantakaupungin alueella pinnoitetun alueen osuus on 37,7 %.

Ympäristöterveys

Pohjavesialueet

Pohjois-Tampereella on neljä pohjavesialuetta. Vedenhankintaa varten tärkeitä I-luokan pohjavesialueita ovat Rääkkykangas (0483708 B) ja Kreetansuo (0483710). Näillä alueilla sijaitsevat Velaatan ja Sisaruspohjan vedenottamot. Vedenhankintaan soveltuvia II-luokan pohjavesialueita ovat Aunionkangas (0483706 B) ja Jakamakangas, etelä (0483751). Pohjavesialueet ovat pääosin (yli 83 %) metsätalouskäytössä, Rääkkykankaan ja Jakamakankaan alueella on myös peltoviljelyä ja muuta maankäyttöä.

Rääkkykankaan ja Jakamakankaan alueet sijaitsevat Sisä-Suomen reuna-alueella ja Aunionkangas edellisen etäpuolisella harjulla. Maa-aines on huonommin lajittunutta ja pyöritynnyttä kuin varsinaisilla harjualueilla, soran ja hiekan seassa muodostumassa saattaa olla huonommin vettä läpäiseviä moreenikerroksia. Vedenhankinnan kannalta nämä pohjavesialueet ovat asutuksesta syrjässä, mutta niillä voi olla paikallista merkitystä tulevaisuuden reservialueina. Kreetansuo on erillinen hiekka-/soramudostuma, jossa pohjavedet purkautuvat notkelmaan. Pohjaveden muodostumisalue on melko pieni, mistä johtuen pohjavesivarasto vaihtelee sademäärien mukaan herkästi.

Pohjavesialueilla sijaitsevien soranottamisalueiden tilaa ja kunnostustarvetta on tutkittu ELY-keskuksen laatimassa raportissa 2016. Aunionkankaan alueella kartoitettiin kaksi maa-ainesten ottamisaluetta, joiden pinta-ala (1,63 ha) on 1,8 % pohjavesialueen pinta-alasta.

Maa-ainesten ottamisaluetta Rääkkykankaan pohjavesialueella.

Molemmat ottamisalueet ovat jälkihoitamattomia eli ottamistoiminta alueella on päättynyt, mutta jälkihoitotoimenpiteitä ei ole tehty. Alueiden kunnostustarve on todettu vähäiseksi, koska toinen alue on metsittymässä ja toisellekin kasvillisuus ja puusto on leviämässä. Jakamakankaan alueella on Tampereen puolella viisi kuoppaa, joiden pinta-ala (3,15 ha) on 0,3 % pohjavesialueen pinta-alasta. Näistä neljä on jälkihoitamaton ja yksi toiminnassa oleva, joka tulee kunnostaa aikanaan luvan mukaisesti. Alueet ovat kooltaan melko pieniä ja verrattavissa kotitarveottamisalueisiin. Jakamakankaan alue on arvioitu riskialueeksi alueella sijaitsevan moottoriurheiluradan vuoksi (Pirkanmaan vesienhoidon toimenpideohjelma 2016-2021). Kreetansuon alueella on yksi ottamisalue, jonka pinta-ala (1,42 ha) on 3,2 % pohjavesialueen pinta-alasta. Alue on jälkihoitamaton, mutta sen kunnostustarve on vähäinen, koska kuopan reunat ovat metsittymässä ja kasvillisuus leviämässä pohjallekin. Kuopan eteläreunassa on Sisaruspohjan vesiosuuskunnan vedenottamon toinen kaivo. Rääkkykankaalla sijaitsee 8 soranottamisaluetta, joiden pinta-ala (23,7 ha) on 10,3 % pohjavesialueen pinta-alasta. Näistä kaksi on toiminnassa olevia, kolme jälkihoitettuja ja metsittyneitä sekä kolme jälkihoitamattomia, joiden kunnostustarve on vähäinen. Jälkihoitamattomista kuopista yhdelle kasvillisuus on leviämässä, yksi on osittain täytetty ja yhdellä on varastokasvoja.

Arseeni- ja fluoridiriskialueet

Haja-asutusalueiden pora- ja rengaskaivoista saatavan talousveden tyypillinen ongelma alueella on arseeni. Arseeniongelmia on ilmennyt mm. Sisaruspohjassa, Kämmenniemessä ja Hirviniemi-Aitoniemen alueella. Arseenipitoisuuden ohjearvo saattaa ylittyä muualakin kuin edellä mainituilla riskialueilla. Myös rautapitoisuudet näillä alueilla ovat korkeita. Pohjois-Tampereella on kaksi fluoridiriskialuetta, joista Paarlah-

KUVA LENTOKUVA VALLAS OY

Kolunkylä kuuluu arseeniriskialueeseen.

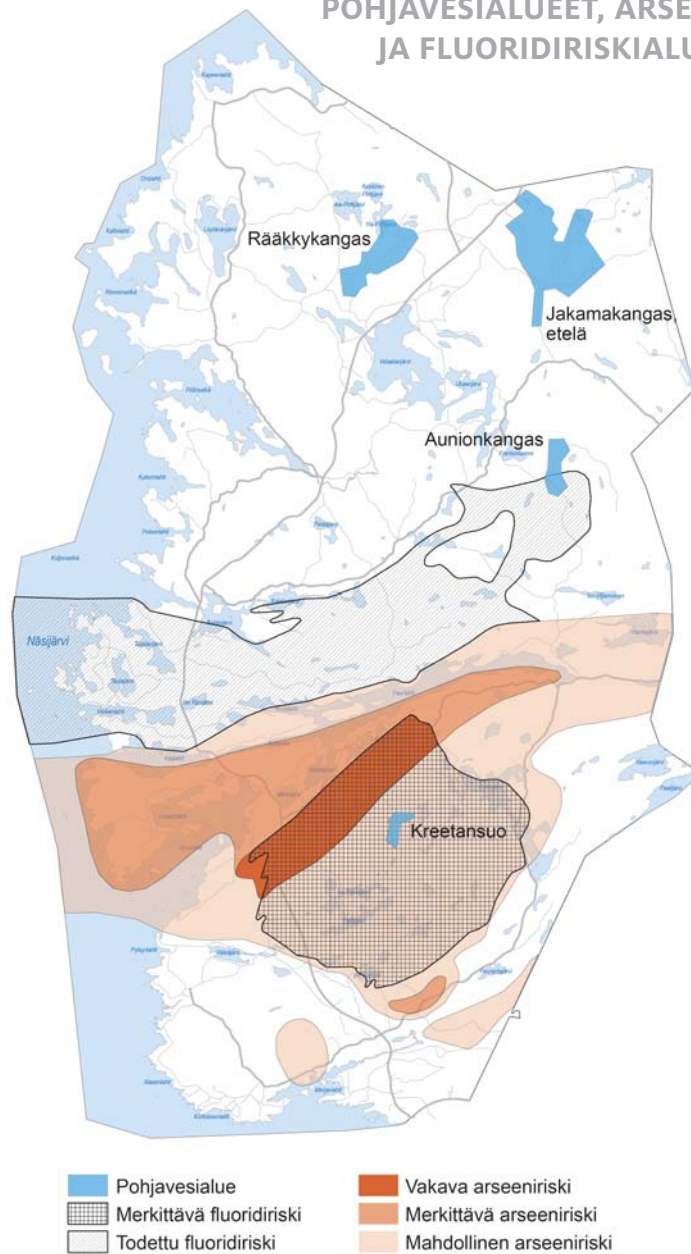
den eteläpuolella sijaitseva on riskin kannalta merkittävä. Paarlahden pohjoispuolella fluoridiriski on pienempi, mutta havaintojen vähäisyyden vuoksi vakavuusastetta on vaikea arvioida.

Arseenilla on monenlaisia haittavaikutuksia, joiden ilmeneminen riippuu altistumisen tasosta. Isot arseeniannokset aiheuttavat maksatoksisuutta ja raajojen verenkiertoon kohdistuvia vaikutuksia. Juomaveden arseenin suurin terveysriski on sen syöpävaara. Pienintä syöpää aiheuttavaa veden arseenipitoisuutta ei vielä tiedetä, mutta syöpäriski kasvaa juomaveden arseenipitoisuuden lisääntyessä. Arseenin ja raudan poisto on mahdollista kiinteistökohtaisin laittein, mutta se aiheuttaa lisäkustannuksia.

Fluoridilla on sekä edullisia että haitallisia vaikutuksia terveyteen riippuen sen pitoisuudesta vedessä.

Fluoridin haitat syntyvät fluoridin voimakkaasta hakuisuudesta luuhun, mikä tapahtuu yleensä suuremmilla fluoridipitoisuuksilla kuin millä saadaan toivotut edulliset vaikutukset. Liika fluoridi aiheuttaa kiillelaikkuisuutta hampaissa. Kysymyksessä on ensi sijassa esteettinen värivirhe, mutta kiille on ilmeisesti myös huonolaatuisempaa. Jatkuvan runsaan fluoridin saannin epäillään edistävän luunmurtumia. Fluoridi ei aiheuta syöpää eikä sillä tietävästi ole muita haitallisia vaikutuksia pitoisuuksilla, joille altistutaan juomaveden kautta. Yksityiskaivojen veden fluoridipitoisuus olisi syytä selvittää. Pitoisuus tulee ottaa huomioon hammaslääkärin määrätessä lapsille fluoritabletteja.

POHJAVESIALUEET, ARSENI- JA FLUORIDIRISKIALUEET

POHJAVESIALUEET

Pohjavesialue						Vedenotto		
Numero	Nimi	Luokka	Kokonais pinta-ala (k-m ²)	Muodostumis- alueen pinta-ala (k-m ²)	Arvioitu antoisuus m ³ /d	Vedenottamon nimi	Ottolupa m ³ /d	Otto v. 2011 m ³ /d
0483708 B	Rääkykangas	I	2,3	1,21	920	Velaatta	ei	38
0483710	Kreetansuo	I	0,44	0,19	60	Sisaruspohja	ei	27
0483706 B	Aunionkangas	II	0,89	0,54	330			
0483751	Jakamakangas, etelä	II	5,74	4,29	4 500			

Pintavedet

Alueen vedet ovat osa Kokemäenjoen päävesistöaluetta ja siinä Näsijärvi- Ruoveden vesistöaluetta, jonka pinta-ala on 2451 km² ja järvisyysprosentti 19,5. Näsijärvi-Ruoveden alue on tyypiltään karua vesistöä. Kokemäenjoen vesistön keskusjärvenä on Pyhäjärvi, johon pohjoisesta johtaa Näsijärven reitti. Näsijärven reitille ominaista on suoperäisyydestä johtuva vesien tumma väri. Vesistöt ovat usein myös jyrkkärantaisia, jylhiä ja keskimäärin Pirkanmaan muita

vesiä syvempiä. Näsijärven veden laatu on nykyisin hyvä. Keski- ja pohjoisosat ovat laadultaan erinomaisia. Näsijärven pohjoisosien osalta merkittävää on ollut Mäntän seudulla vuonna 1991 tapahtunut kuormituksen väheneminen, mikä on vaikuttanut myös Näsijärven yleistilaa kohentavasti.

Pohjois-Tampereen suurimmat järvet ovat Velaatanjärvi, Pulesjärvi, Löytänjärvi ja Hankajärvi.

Tampereen järvien vedenlaatua tutkitaan säännöllisesti Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry:n toimesta. Seuraavassa alueen järvien selvitystulokset, jotka ovat vuosilta 2007-2015. Kunkin järven osalta on lähteenä viimeisin vuosi, jona tarkastelu on tehty.

SUURIMMAT JÄRVET (pinta-ala, korkeusasema)

JÄRVIEN VEDENLAATU

Järvi	Vedenlaatu	Hygieeninen vedenlaatu	Kuormittaja	Virkistyskäyttöön soveltuvuus	Tarkasteluvuosi
Näsjärven valuma-alue					
Ahvenlammi	erinomainen, vähähumuksinen, kirkas, niukkaravinteinen	hyvä		erinomainen	2014
Iso Ripojärvi	erinomainen, lievästi ruskea, vähäinen humusleima	erinomaisen hyvä			2012
Kirkkojärvi	hyvä/tydyttävä, lievästi rehevä, neutraali, kohtalaisen humuksinen, lievästi samea	hieman häiriintynyt	hajakuormitus (asutus, viljelykset)	hyvä/tydyttävä	2014
Kukonjärvi	tydyttävä, rehevä, varsin humuspitoinen, lievästi samea	hyvä	hajakuormitus	tydyttävä	2014
Kuusjärvi	välttävä, samea, lievästi ruskea, vahva humusleima	erinomainen			2011
Syväjärvi	hyvä, lievästi ruskea, vähäinen humusleima	hyvä	hajakuormitus (viljelykset, haja-asutus)		2012
Tauljärvi	hyvä, väritön, vähähumuksinen				2012
Valkeajärvi	välttävä, rehevä, lievästi humuspitoinen, samea		hajakuormitus (viljelykset)	heikentynyt	2013
Vääräjärvi	hyvä, lievästi humussävytteinen, lievästi rehevä	hyvä	hajakuormitus (asutus, viljelykset)	erinomaisen hyvä	2014
Sorilanjoen valuma-alue					
Iso Lumojo	hyvä, ruskea, kohtalaisen voimakas humusleima	erinomaisen hyvä			2012
Iso Päiväjärvi	niukkaravinteinen, lievästi humuspitoinen, niukkasuolainen, lievästi hapaa		hajakuormitus (suot, asutus)	hyvä	2015
Kalliojärvi	hyvä, kirkas, lähes väritön, vähähumuksinen	moitteeton			2009
Peurantajärvi	tydyttävä, lievästi rehevä, hyvin humuspitoinen, lievästi samea, hapaa	hyvä	hajakuormitus (suot, loma-asutus)		2013
Pitkäjärvi	vähähumuksinen, lievästi samea	erinomainen	hajakuormitus (suot, asutus)	hyvä	2015
Rukojärvi	välttävä, hapaa, runsashumuksinen, ruskea			tydyttävä	2015
Saarijärvi	kirkasvetinen, väritön, melko niukkahumuksinen			hyvä	2015
Pulesjärven valuma-alue					
Pulesjärvi	hyvä (pohjoisosaa), tydyttävä (eteläosa), lievästi ruskeavetinen humusjärvi	hyvä	hajakuormitus (etenkin eteläosa)		2013
Vaavunjoen valuma-alue					
Paalijärvi	kirkas, lähes väritön, vähähumuksinen, alhainen happamuustaso			erinomainen	2015
Peräjärvi	varsin hyvä, lievästi ruskeavetinen, runsashumuksinen	erinomainen			2007
Vaavunjärvi	kirkas, lähes väritön, melko vähähumuksinen			hyvä	2015
Kaletonjärven valuma-alue					
Asuntilanjärvi	tydyttävä, humuspitoinen, samea, lievästi rehevä	hyvä	hajakuormitus (ylävesistö, viljelykset)	tydyttävä	2014
Hankajärvi	erinomainen, vähäravinteinen, kirkasvetinen			monipuolinen	2014
Iso-Viljamoinen	erinomainen, lievästi ruskea, vähäinen humusleima, hapahko	erinomaisen hyvä			2012
Kaletonjärvi	tydyttävä, lievästi rehevä, neutraali, humuspitoinen, lievästi samea	hyvä	hajakuormitus	tydyttävä	2014
Lauttajärvi	hyvä, niukkaravinteinen /lievästi rehevä, lievästi ruskea, lievästi samea	hyvä	hajakuormitus (maa- ja metsätalous, haja-asutus)	hyvä	2014
Kiimajoen valuma-alue					
Tuhkurinjärvi	tydyttävä, kirkas, erittäin ruskeavetinen humusjärvi				2009
Velaatanjärven valuma-alue					
Kurjenjärvi	väritön, vähähumukseinen	erinomainen		erinomainen	2015
Velaatanjärvi	lievästi ruskeavetinen, lievästi rehevä, kohtalaisen voimakas humusleima		hajakuormitus (asutus, viljelykset)	hyvä	2015
Ukaanjärven valuma-alue					
Frantsinlammi	välttävä, ruskea, humuksinen	erinomainen			2011
Ukaanjärvi	ruskea, voimakas humusleima	erinomainen	hajakuormitus (asutus, viljelykset)	tydyttävä	2015
Enojärven valuma-alue					
Kalliojärvi	lievästi ruskea, melko runsashumuksinen	erinomainen		hyvä/tydyttävä	2015
Löytänjärven valuma-alue					
Ala Pirttijärvi	erinomainen, kirkasvetinen, heikko humusleima				2011
Keskinen Pirttijärvi	hyvä, kirkasvetinen				2011
Löytänjärvi	tydyttävä, rehevä, humuspitoinen, ruskehtava, lievästi samea	erinomainen	hajakuormitus (viljelykset, haja-asutus)	heikentynyt	2012
Ylä Pirttijärvi	erinomainen, sameahko, lievästi ruskeavetinen, kohtalaisen humusleima				2011

Pienvedet

Pohjois-Tampereen pienvedet on kartoitettu kahdessa erillisessä selvityksessä vuosina 2013 ja 2014 (Tampereen kaupunki, Ympäristönsuojeluyksikkö: Tampereen Aitolahti-Teisko alueen pienvesiselvitys ja Tampereen Aitolahti-Teisko alueen pienvesiselvitys, osa 2). Ensimmäisen osan pienvesiselvitys käsittää 99 virtavesikohdetta, 56 lampea ja 21 lähettä sekä toinen osa 252 virtavesikohdetta, 40 lampea ja 32 lähettä. Suurin osa alueen virtavesistä ja lammista on luonnontilaisia, kun taas lähteet ovat pääasiallisesti jollain tavalla ihmistarpeisiin muokattuja. Alueen kohteiden valuma-alue on pääasiallisesti metsää, peltoa tai suota. Pelloilla tai asuinalueiden läheisyydessä virtaavat vedet ovat tavallisesti tietyssä määrin muokattuja, esimerkiksi putkitettuja ja suoristettuja. Osassa kohteista näkyi maatalouden vesiä rehevöittävä vaikutus, tai esimerkiksi suolta tulevan humuskuormituksen vettä runsaasti tummentava vaikutus.

Maatalouden vesistövaikutuksia tulisikin tarkkailla niiden vaikutusalueella olevien pienvesien osalta. Lisäksi

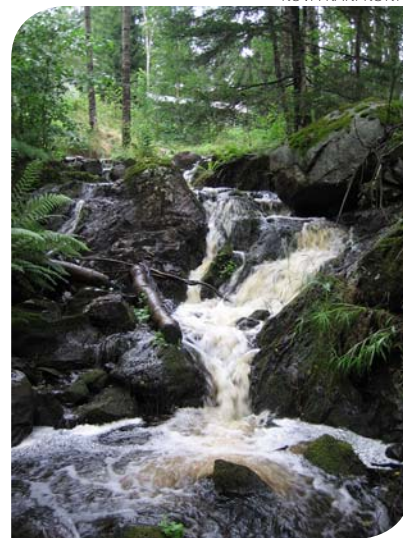
olisi syytä kiinnittää huomiota maatalouden vesiensuojeluun, kuten suoja-kaistojen ja laskeutusaltaiden olemassaoloon. Kohdealueen merkittävin vedenlaatua heikentävä tekijä on kuitenkin mitä luultavimmin metsätalous. Asutuksen läheisyydessä sijaitsevien kohteiden vedenlaatuun saattaa vaikuttaa myös asutuksen jätevedet. Alueen pohjois- ja eteläosissa on myös vedenlaatuun vaikuttavaa louhintatoimintaa, jonka vesistövaikutuksia on syytä tarkkailla jatkossakin.

Etenkin merkittävimmille muokatuille pienvesikohteille olisi tärkeää laatia kunnostussuunnitelmat.

Suurin osa kohdealueen lähteistä oli muokattuja, joten ne tulisi palauttaa luonnontilaan, mikäli toimenpide ei aiheuta merkittävää haittaa alueen muulle ympäristölle. Yksi tärkeimmistä toimenpiteistä kalataloudellisesti arvokkaissa kohteissa on vaellusesteiden poisto. Mahdolliset toimenpiteet tulisi suunnitella ja toteuttaa kohdekohtaisesti. Jo suunnitelmia tehtäessä on syytä selvittää valuma-alueen toimin-

not ja maankäyttö, koska valuma-alueen ominaisuuksilla on huomattava vaikutus myös pienvesiin. Kohdealueella olevien luontoarvojen ja muiden merkityksellisten tietojen tarkastaminen ennen toimenpiteiden alkua on myös tärkeää, jotta kaikki hankkeeseen vaikuttavat seikat voidaan huomioida.

KUVA KARI KORTE

Pienvedet rikastuttavat maisemakuvaa.

Hulevedet

Hulevedet ovat maan pinnalta, rakennusten katoilta tai muilta vastaavilta pinnoilta pois johdettavia sade- tai sulamisvesiä. Hulevesiin luetaan myös alue- rakentamisen tai rakennusten perustusten kuivatusvedet. Hulevesi on pääasiassa puhdasta luonnonvettä, ja likaantuu vasta kun siihen sekoittuu likaa, humusta, kiintoainesta pinnoilta tai maaperästä. Hulevesien muodostumiseen vaikuttaa rakennettujen aluei-

den määrä, jossa tiivistynyt tai eri muodoiin pinnoitettu perusmaapinta läpäisee vettä heikommin kuin luonnontilainen perusmaa. Ilmastonmuutoksen aiheuttaman sadannan äärevöityminen kasvattaa myös osaltaan hulevesien määrää.

Koska pinnoitetun maa-alan osuus Pohjois-Tampereella on erittäin pieni (2,4 %), eivät hulevedet kokonaisuutena ole alueella ongelmallisia. Kämenniemen asemakaava-alueella on toteutettu hulevesiviemäriä. Taajama- ja kyläalueilla rakennuspaikkojen koko on useimmiten niin suuri, että hulevedet pääsevät imeytymään maaperään jo omalla piha-alueella. Näin on tilanne myös haja-asutusalueiden rakennuspaikoilla.

Hulevesien kannalta erityisalueita ovat mm. Kaanaan lentokenttä ja Tarastenjärven jätteenkäsittelyalue. Kaanaan lentokenttäalue on pinnoitettuna alueena suuri. Erityisesti alueella tulee

huomioida kentän sijainti vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella. Hulevesitoimenpiteet on huomioitu alueen ympäristöluvan yhteydessä laadituissa suunnitelmissa. Tarastenjärven jätteenkäsittelylaitoksella on asemakaavoituksen yhteydessä laadittu hulevesisuunnitelma ja sen mukaisia toimenpiteitä mm. hulevesialtaita, -painanteita ja ylivuotorakenteita on toteutettu.

Tuleva rakentaminen Nurmi-Sorilan alueella edellyttää asemakaavavaiheessa hulevesisuunnitelmia. Alueen osayleiskaavassa on esitetty hulevesien hallinta-alueita, joilla on erityisesti kiinnitettävä huomiota, ettei luontoarvoja heikennetä. Myös Sisaruspohjan osayleiskaavassa on osoitettu vastaavia hulevesien hallinta-alueita tummaverkkoperhosten elinympäristöjen läheisyydessä. Tummaverkkoperhoselle on tärkeää, että sen elinympäristön vesitasapaino ja ravintokasvi lehtovirmajuuri säilyvät.

KUVA LENTOKUVA VALLAS OY

Kaanaan lentokenttä.

Maa-ainesten otto

Pohjois-Tampereella on 12 voimassa olevaa maa-aineslupakohdetta (9/2017). Lisäksi alueella harjoitetaan kotitarveottoa. Kapeessa on kiviaineksen ottoalueita (graniitti), Kaanaassa puolestaan soranottoalueita. Eteläosassa Pulesjärventien pohjoispuolella on laajoja kiviaineksen ottoalueita.

Lupahakemus on tällä hetkellä (9/2017) vireillä viidessä kohteessa. Maa-ainesten otto on luvanvaraista toimintaa kotitarveottoa lukuun ottamatta. Vaikutuksia voi olla mm. maisemakuvaan, luonnonarvoihin, pohjavesialueisiin ja vesistöön. Toiminta ja liikennöinti aiheuttavat usein melua, pölyä ja äri-

nää, mikä koetaan lähialueilla häiritseväksi. Raskas liikenne vaikuttaa myös kevyen liikenteen liikenneturvallisuuteen.

KUVA LENTOKUVA VALLAS OY

Maa-ainesten ottoalue Sorilassa.

Ympäristövalvonnan kohteet

Alueella on noin 40 kaupungin ympäristönsuojelun valvontalistalla olevaa kohdetta. Näistä yli puolet liittyy maa-ainesten ottoon, murskaukseen tai jätteen käsittelyyn. Valvontakohteita on

myös maa- ja metsätalouden, liikenteen ja yhdyskuntateknisen huollon osalta.

Ympäristöterveyden valvontakohteita ovat mm. elintarvikevalvonta sekä

koulujen, päiväkotien ja uimavesien valvonta. Elintarvikevalvonnan kohteita alueella on noin 40 kpl.

Melu

Melua alueella aiheuttaa mm. maantielikenne sekä maa-ainesten otto ja käsittely. Yksittäisenä kohteena esim. Kaanaan moottoriurheilukeskus aiheuttaa melua lähialueella. Edellä mainittujen kohteiden meluhaittoja käsitellään mm. ympäristölupaprosessin yhteydessä.

Kaupungin meluselvityksen 2017 mukaan Kaitavedentien meluarvo (55 dbA) ylittyy enimmillään noin 100 m etäisyydellä tien keskilinjasta. Nopeusrajoituksella on liikennemäärän lisäksi

vaikutusta melualueen laajuuteen, esimerkiksi Kämmenniemen ja pohjoisempaan Terälähden kohdalla meluarvo ylittyy enimmillään 50m etäisyydellä tien keskilinjasta.

Muut kohteet

Teiskon vanha kaatopaikka sijaitsee Terälähdentien varressa Ripovuorten itäpuolella. Toiminta alueella on loppunut vuonna 1973.

Yhteenveto

Alueen nykytilanteen kuvaus tuo esille monia viime vuosien muutoksia, jotka alueen tulevassa suunnittelussa tulee huomioida. Keskeisintä on muutos kylärakenteessa. Väestö on siirtynyt pohjois- ja itäosista enenevässä määrin Kämenniemeen ja kohti etelää. Asumattomien asuinrakennusten osuus Velaatan, Terälahden ja Viitapohjan tilastoalueilla on selkeästi suurempi kuin muualla. Syitä lienevät esimerkiksi mautilojen ja -talouden väheneminen, väestön ikääntyminen sekä palveluiden ja työpaikkojen saavutettavuus. Kämenniemen asema väestön painopistealueena ja alueen palvelukeskuksena on kasvanut koko ajan ja alueen kehittymisedellytykset tulee turvata jatkossakin.

Kaupungin strategiat ja tavoiteohjelmat kohdistuvat ensi sijassa kantakaupunkiin. Maaseutuohjelman laatiminen alueelle on ollut hyvä asia, mutta käytännössä se ei itsessään ole tuonut toi-

menpiteitä alueelle vaan jäänyt enemmän seurantarooliin. Uudessa kaupunkistrategiassa on nostettu esille matkailupalveluiden kehittäminen alueella. Esimerkiksi luonto-, virkistys- ja lähimatkailun kehittämiseen alueella on hyvät lähtökohdat. Myös monilla alueen nykyisillä matkailualueilla haetaan uusia toimintatapoja palvelemaan tulevaisuuden tarpeita. Alueella on paljon aktiivisia asukkaita, mikä näkyy niin elinvoimaisissa jokavuotisissa tapahtumissa, vesihuoltohankkeissa kuin arkityön 'sivutuotteena' muodostuvassa maaseutumaisemassakin. Näitä perinteitä on hyvä vaalia ja arvostaa jatkossakin.

Kaavoitus on yksi tapa varautua tulevaan kehitykseen. Maankäyttö- ja rakennuslain muutos antaa mahdollisuuden tutkia tarkemmin esimerkiksi alueita, joilla loma-asuntoja voisi muuttaa vakituiseen asumiseen. Uuden maankuntakaavan kehittämistavoitteet Poh-

jois-Tampereelle sisältävät monia yksityiskohtia, joita nykyisissä yleiskaavoissa ei ole huomioitu. Alueen nykyisissä kylien osayleiskaavoissa on yli 180 toteuttamatonta asuinrakennuspaikkaa, mikä on noin 80 % osoitetuista uusista asuinrakennuspaikoista. Rantayleiskaavassa toteuttamattomia lomarakennuspaikkoja on yli 400 kpl. Pitkään vireillä olleen Viitapohjan osayleiskaavan ja vesihuoltoratkaisuja odottavan Terälahden osayleiskaavan osalta tulee ratkaista, miten edetä. Kämenniemessä asemakaavoitetun tonttivarannon vähenemisen myötä tulee eteen laajenemismahdollisuuksien tutkiminen. Koska suunnittelua edellyttäviä asioita on monella kaavatasolla ja laajalla alueella, on käynnistyvä Pohjois-Tampereen strateginen yleiskaava tarkoituksenmukainen tapa käsitellä koko aluetta koskevia suunnitteluperiaatteita.

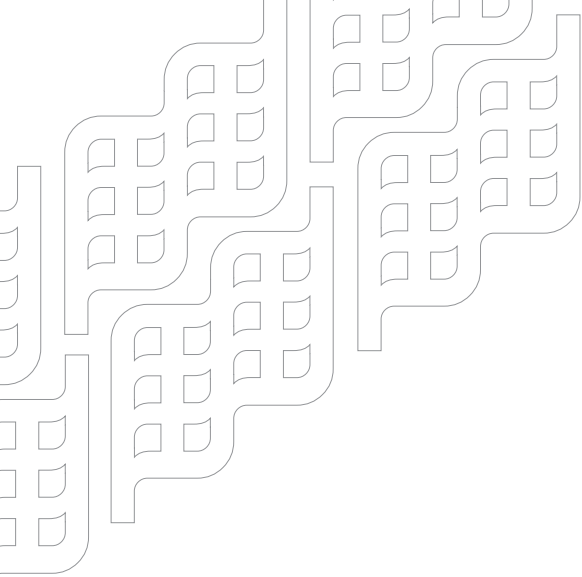
Lähdeluettelo

Kirjalliset julkaisut

- Voimassa olevat kaavat, Tampereen kaupunki, kaupunkiympäristön suunnittelu
- Tampereen kaupungin rakennusjärjestys, Tampereen kaupunki, rakennusvalvonta 2014
- Pirkanmaan maakuntakaava 2040, Pirkanmaan liitto 2017
- Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2040, Tampereen kaupunkiseutu 2014
- Tampereen Aitolahden ja Teiskon kulttuuriympäristöselvitys, Tampereen kaupunki, maankäytön suunnittelu 2015
- Silta The Brigde -Life hanke: Aitolahti-Teisko yhteissuunnittelun sillanrakentajana, Tampereen kaupunki, ympäristötoimi 1999
- Tampereen kaupungin maaseutuohjelma 2020, Tampereen kaupunki, kaupunkikehitysryhmä 2011
- Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelma 2012-2020, Tampereen kaupunki, ympäristösuojeluyksikkö 2013
- Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelma 2012-2020, väliraportti 2016 Tampereen kaupunki, ympäristösuojeluyksikkö 2017
- Tampereen kaupungin ympäristönsuojelumääräykset, Tampereen kaupunki, ympäristönsuojelu 2013
- Ympäristön tila Tampereella 2014, Tampereen kaupunki, ympäristönsuojelu 2014
- Järvien vedenlaatu Tampereella, vuosittaiset julkaisut 2007-2015, Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry 2007-2016
- Tampereen Aitolahti-Teisko alueen pienvesiselvitys, Tampereen kaupunki, ympäristönsuojelu 2013
- Tampereen Aitolahti-Teisko alueen pienvesiselvitys, osa 2, Tampereen kaupunki, ympäristönsuojelu 2014
- Vesihuollon kehittämissuunnitelma, Tampereen kaupunki, kaupunkiympäristön kehittäminen 2008
- Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen Pirkanmaalla 2012-2015, Pirkanmaan liitto 2015
- Tampereen kaupungin meluselvitys 2017, Tampereen kaupunki 2017
- Tampereen kaupunkiseudun ja Pirkanmaan liikennetutkimus 2012, Hanna Kalenoja & Hanne Tiikkaja
- Ekosysteemipalvelut ja viherrakenne Tampereella, Tampereen kaupunki, kaupunkiympäristön suunnittelu 2014
- Teisko–Aitolahden metsäsuunnitelma vuosille 2012–2021, Tampereen kaupunki, kiinteistötoimi 2012
- Aitolahti-Teisko -strategia, Kyläläisten näkökulma alueen tulevaisuudesta 2001

WWW-sivut ja muu sähköinen aineisto

- Tampereen kaupungin paikkatietoaineistot (mm. väestö, rakennukset, kiinteistöt, ympäristövalvonta, perustuu osittain Väestörekisterikeskuksen aineistoon)
- Tampereen kaupungin tilastotiedot (Tampere alueittain, perustuu Tilastokeskuksen aineistoon)
- Tampereen kaupungin verkkosivut
- Tilastokeskuksen yhdyskuntarakenteen seurannan aineistot (YKR)
- Tampereen seudun joukkoliikenteen verkkosivut
- Pirkanmaan jätehuollon verkkosivut
- Kierratys.info verkkosivut (aluejätepisteet)
- Tampereen Veden verkkosivut
- Nurmin vesihuolto-osuuskunnan verkkosivut
- Teisko.fi verkkosivut
- Kaanaan kyläyhdistyksen verkkosivut (Teiskon alueen palveluopas)
- Suomen ympäristökeskuksen verkkosivut (Corine maanpeiteaineistot)
- Metsäkeskuksen metsävaratieto (metsätalous, erikseen tilattu aineisto)
- Maaseutuvirasto (toimivat maatilat, erikseen tilattu aineisto)
- Liikenneviraston verkkosivut
- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) verkkosivut
- Ympäristöministeriön verkkosivut (Maankäyttö- ja rakennuslaki MRL)

TAMPEREEN KAUPUNKI

Kaupunkiympäristön suunnittelu

Yleiskaavoitus